

Antikva ehf 2023

Sólvellir og svæði austan Reykjalundar

Fornleifaskráning vegna deiliskipulags

Rúna K. Tetzschner, Ragnheiður Traustadóttir og Hermann Jakob Hjartarson

Forsíðumynd: skotbyrgi [2774] á Syðri-Reykjum

Ritstjóri: Ragnheiður Traustadóttir

Uppsetning: Ragnheiður Traustadóttir

Kortagerð: Hermann Jakob Hjartarson og Ragnheiður Traustadóttir

[www. antikva.is](http://www.antikva.is)

Útgefandi: Antikva ehf

ISBN númer: 978-9935-525-19-2

Verkefnanúmer MÍ: 2899

Ljósmyndir í ritinu eru teknar af höfundum nema að annað sé tekið fram

© Rúna K. Tetzschner, Hermann Jakob Hjartarson, Ragnheiður Traustadóttir og Antikva ehf.

Efnisyfirlit

Inngangur	9
Fornleifaskráning	9
Skráningarsvæðið	11
Tilgangur fornleifaskráningar	11
Fornleifaskráning og aðferðir	14
Minjanúmer	14
Tegund, hlutverk og heiti	16
Staðsetning	16
Staðhættir og lýsing	16
Hættumat	16
Mótvægisáðgerðir	17
Fornleifar á svæðinu	17
Suður-Reykir [250]	17
Bæjarstaði [2899-2680] heimild	19
Kirkja [2899-2681] og kirkjugarður [2899-2692] heimild	21
Garður [2899-2682] garðlag og eldri garður [2899-2693] torfgarður	24
Vatnsgeymir [2899-2778] vatnsgeymir	25
Kálgarðar [2899-2873 / 2875] heimild	26
Nátthagi – rétt [2899-2887] heimild	26
Akragarður [2899-2874] heimild um akur – kálgarð	26
Leiðir [2899-2876] og [2899-2694] heimild	27

Traðir [2899-2888] gata.....	27
Reykjalaug [2899-2889] heimild.....	27
Tunnuhver – Aðalhver [2899-2894] heimild.....	29
Kálgarður [2899-2732] heimild.....	29
Útihús [2899-2877 / 2878] heimild	29
Fjárhús [2899-2879 / 2883] heimild.....	29
Potthóll [2899-2890] heimild um hlóðir.....	30
Skotbyrgi [2899-2774] hleðsla	31
Skotgröf [2899-2773] skotgröf.....	32
Stífla [2899-2777] stífla.....	34
Álafoss Hospital [2899-1995] heimild	35
Vatnsgeymir [2899-2772] vatnsgeymir.....	36
Amsturdamhver [2899-2891] heimild.....	36
Reykjakot [251].....	37
Reykjahvoll [2899-2893] heimild um yngra bæjarstæði, Reykjakot [2899-2779] eldra bæjarstæði og útihús [2899- 2892] heimild.....	38
Leið [2899-2885] heimild.....	39
Vatnshola og Suðuhola [2899-2780] vatnsból	39
Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910] heimild	41
Stekkur [2899-2690] tóft	41
Útihús [2899-2691] tóft.....	42
Hús [2899-2769] tóft og niðurgröftur.....	42

Hús [2899-2775] húsgrunnur.....	44
Útihús, garður [2899-2776] hleðslur, tóft.....	45
Camp Lambton Park [2899-2208] og Camp Clayton Park [2899-2206] braggahverfi.....	47
Braggar [2899-2734 / 2735 / 2736 / 2737] braggagrunnar.....	49
Braggar [2899-2882 / 2738 / 2739 / 2740] braggagrunnar.....	49
Braggar [2899-2741 / 2742 / 2743 / 2744 / 2745] braggagrunnar.....	50
Braggi [2899-2746] braggagrunnur.....	50
Braggar [2899-2747 / 2748 / 2749 / 2750 / 2751 / 2752] braggagrunnar	53
Braggar [2899-2753 / 2754 / 2755 / 2756] braggagrunnar.....	53
Braggar [2899-2757 / 2758 / 2759] braggagrunnar.....	53
Braggi [2899-2683] braggagrunnur.....	54
Braggar [2899-2684 / 2685 / 2686 / 2687] braggagrunnar.....	54
Braggar [2899-2880 / 2881] braggagrunnar	54
Braggi [2899-2678] og bílagryfja [2899-2689].....	55
Leið [2899-2688] gata	55
Stekkjarkot [252].....	56
Stekkjarkot [2899-2884] heimild.....	57
Amsterdam [249]	57
Amsterdam bæjarstæði [2899-2679] heimild.....	58
Útihús [2899-2771] tóft	58
Varmá [234]	60
Útihús [2899-2770] tóft	61

Samantekt og niðurstöður.....	63
Minjar innan skipulagssvæðis: Herminjar	63
Minjar utan marka skipulagssvæðis: Aldursfriðaðar minjar og herminjar	65
Heimildir	68
Kort og landamerkjaskrár	69
Árnastofnun – Örnefnasafn	69

Myndaskrá

Mynd 1. Skráningarform í Mosfellsbæjar grunninum sem fylgir stöðlum Minjastofnunar Íslands.	15
Mynd 2. Túnakort Reykja: Bæjarstæðið [2680] fyrir miðju. Norðvestast eru garðar [2683]. . 19	
Mynd 3. Gamli Reykjabærinn (t.v.) stóð þangað til nýtt hús var byggt um 1960. Hlaðan (t.h.) var byggð um 1930 og stendur enn. Framar sést hóllinn með leifum af garði [2682]. Mynd úr safni Hitaveitu Reykjavíkur.	20
Mynd 4. Niðurgrafinn vatnsgeymir [2778]; norðurhlið sést v.m. og vesturendinn h.m.	25
Mynd 5. Skotbyrgi [2774] á Öxl í Reykjafjalli. Horft suðvestur til Reykja. Skammadalsvegur er h.m.....	31
Mynd 6. Skotgröf [2773].....	32
Mynd 7. Stífla [2777] í Skammadalslæk til vatnsöflunar fyrir Álafoss Hospital [1995].	35
Mynd 8. Vatnsgeymir [2772] frá stríðsárunum sem tengst hefur Álafoss Hospital [1995].	36
Mynd 9. Á Herföngjaráðskort frá árinu 1909. Á kotinu má m.a. sjá Amsturdamhver [2891] norðan Suður-Reykja og Reykjalaug [2889] sunnan sunnan þeirra.	37
Mynd 10. Eldra bæjarstæði Reykjakots [2779]?	39
Mynd 11. Steinsteipt mannvirki með krana [2780]; hefur gamalt vatnsból verið endurnýtt? 40	

Mynd 12. Tóft stekkjjar [2690] sokkin í gróður austan Stekkjargilslækjar.	41
Mynd 13. Óljós tóft [2691] á kafi í gróðri vestan Stekkjargilslækjar.	43
Mynd 14. Tóft frá óþekktu mannvirki ásamt niðurgrefti [2769].....	43
Mynd 15. Grunnur frá óþekktu mannvirki [2775].	45
Mynd 16. Grjóthlaðnir veggir við tóftasamstæðu [2776].....	46
Mynd 17. Grunnur með steinsteyptum köntum [2776].....	46
Mynd 18. Tóftarbunga frá mannvirki úr torfi og grjóti, járn stendur upp úr [2776].....	47
Mynd 19. Camp Clayton Park t.v. og Camp Lambton Park t.h.; liðsforingjabúðirnar sjást fremst t.h. Myndin er frá stríðsárunum úr safni Bandaríkjahers í Þjóðskjalasafni Bandaríkjanna. Hún birtist í ritgerð Friðþórs Eydal: <i>Hersetan í Mosfellsdal og Kjalarnesþingi 1940-1944</i>	48
Mynd 20. Uppdráttur frá hernum með dagsetningunni 1. maí 1943. Þarna má sjá Camp Lambton Park [2208] og eru liðsforingjabúðirnar við Hafravatnsveg neðst t.h.	49
Mynd 21. Braggagrunnar frá Camp Lambton Park ásamt einum bragga (t.h.); horft suður... 50	
Mynd 22. Braggi [2745].....	52
Mynd 23. Braggi [2747].....	52
Mynd 24. Grunnur frá litlum bragga [2783].	53
Mynd 25. Eini uppistandandi bragginn [2678]. Bílagryfja [2689] er milli hans og vegarins.. 54	
Mynd 26. Braggi [2687]. H.m. sést í leið [2688].	55
Mynd 27. Leið [2688] lá gegnum liðsforingjabúðir Camp Lambton Park.	56
Mynd 28. Þessi tóft [2771] er á svæðinu þar sem hjáleigan Amsturdam á að hafa verið.	59
Mynd 29. Ógreinileg tóft [2770] frá einhverju útihúsi Varmár?.....	62
Mynd 30. Minjar innan svæðis.....	63

Kortaskrá

Kort 1. Deiliskipulagssvæðið er innan gulu línu en skráningarsvæðið innan bláu línu.	10
Kort 2. Vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum, vestan núverandi íbúðarhúss á Reykjum.	23
Kort 3. Skotgröf [2773].	33
Kort 4. Gott útsýni hefur verið úr skotbyrgi [2774].	33
Kort 5. Stífla [2777].	34
Kort 6. Austan lækjar: Tóft stekkjjar [2690]; vestan lækjar: tóft af einhverju útihúsi [2691]? 42	
Kort 7. Tóft og niðurgröftur [2769].	44
Kort 8. Steyptur húsgrunnur [2775] og grjóthlaðnir veggir ásamt fleiri minjum [2776].	44
Kort 9. Leifar af liðsforingjabúðum Camp Lambton Park [2208].	51
Kort 10. Tóft [2771].	60
Kort 11. Tóft [2770].	61
Kort 12. Braggar í liðsforingjabúðum Camp Lambton Park.	64
Kort 13. Fornleifar og herminjar í landi Reykjakots og Syðri-Reykja.	65

Inngangur

Að beiðni Önnu Margrétar Tómasdóttur, verkefnastjóra hjá Mosfellsbæ tók Ragnheiður Traustadóttir fornleifafræðingur, fyrir hönd Antikvu ehf., að sér skráningu fornleifa vegna deiliskipulags á Sólvöllum og svæði austan Reykjalundar þar sem til stendur að reisa íbúðarhúsabyggð. Þarna var áður hluti af hinu forna Reykjahverfi sem náði yfir nokkrar jarðir. Skráningin fékk verknúmerið 2899 hjá Minjastofnun Íslands.

Innan vestri hluta svæðisins fundust heillegar minjar um veru hersins á svæðinu, leifar braggahverfis ásamt einum heilum bragga, gata og vatnsból. Aðrar minjar sem skráðar voru innan skipulagsmarka eru horfnar eða einungis þekktar af heimildum. Hins vegar eru allnokkrar minjar utan með jöðrum svæðisins. Þær ættu ekki að vera í hættu en þarf þó að gæta að þeim þannig að þær voru einnig skráðar. Allar minjar voru mældar upp eða staðsettar.

Skráningin fól í sér athugun á fyrri skráningum, heimildasöfnun, vettvangsskráningu og úrvinnslu, mat á minjum innan skipulagssvæðisins, svo sem hættumat, og skýrslu- og kortagerð. Við fornleifaskráninguna var farið eftir stöðlum Minjastofnunar Íslands.

Skýrsluhöfundar sáu um vettvangsvinnu og heimildavinnu.

Með skýrslunni fylgir fornleifaskrá og stafrænn hnitagrunnur.

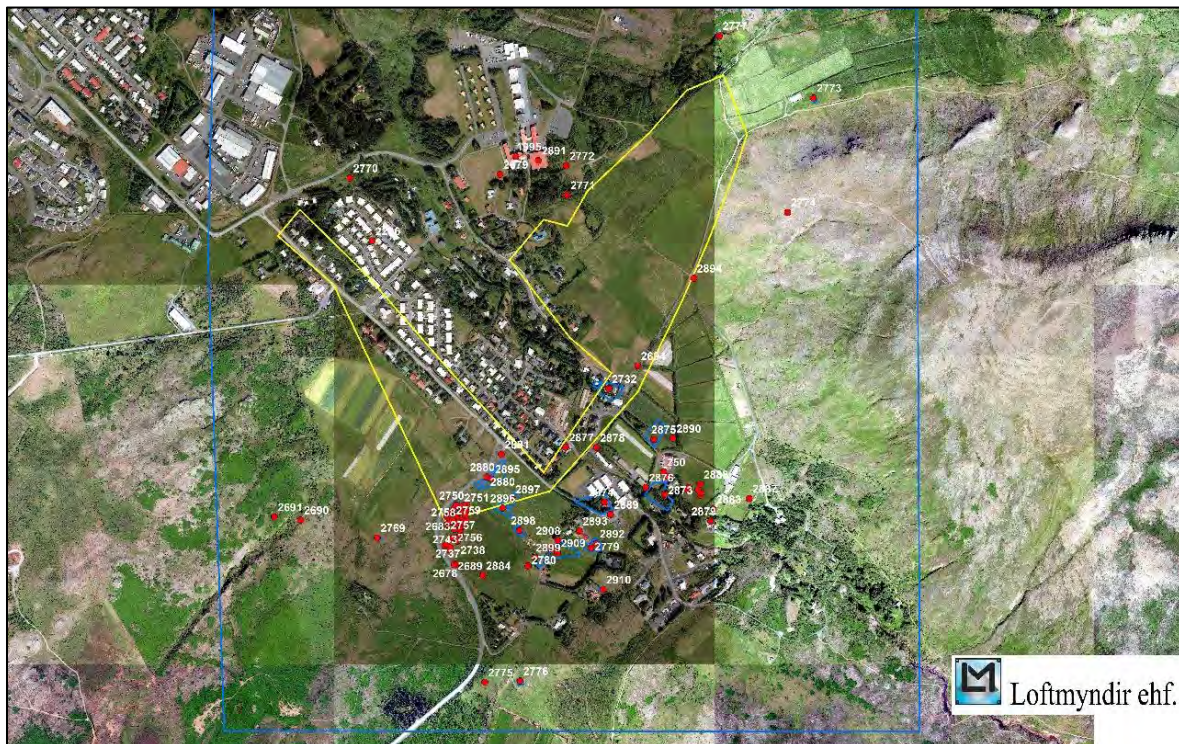
Fornleifaskráning

Í skýrslunni *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ* sem var gefin út árið 2006 eru raktar sögur jarða í Reykjahverfi: Suður-Reykja, Reykjakots, Stekkjarkots og Amsturdams og fornleifar innan landamerka þeirra skráðar.¹ Sú skýrsla var unnin upp úr eldri skráningargögnum en skipuleg skráning fornleifa í Mosfellsbæ hófst árið 1980 og var fyrsta skráning sinnar tegundar á Íslandi. Í skýrslunni er að finna góðar lýsingar á fornleifum í sveitarfélaginu en hún er háð þeim takmörkunum að minjar voru ekki allar staðsettar á kort og þær sem hafa ratað inn á vefsíða sveitarfélagsins eru oft ekki nákvæmlega staðsettar enda voru mælingartæki á þeim tíma ekki jafn nákvæm og þau eru í dag.

¹ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 92-111.

Varmá var ein þeirra jarða sem lá að Reykjahverfi en árið 2021 fór fram nákvæm fornleifaskráning á austasta svæði hennar sem samkvæmt deiluskipulagi verður innan Ævintýragarðsins í Mosfellsbæ. Við þá skráningu var farið eftir nýjustu stöðlum Minjastofnunar Íslands sem kveða á um að allar minjar skuli staðsettar og mældar nákvæmlega upp. Þetta var einnig gert í skráningunni sem hér fer á eftir í landi Sólvalla og svæðum austan Reykjalundar. Hún er viðameiri og nákvæmari en skráning á svæðinu frá árinu 2006 og fyrr. Þó er stuðst við lýsingar úr fyrri fornleifaskráningum þar sem við á.

Fornleifakönnun var framkvæmd í túni Suður-Reykja árið 2012 á vegum Fornleifaverndar ríkisins, – sem nú heitir Minjastofnun. Þá voru teknir könnunarskurðir til að reyna að staðsetja gömlu kirkjuna [2681] og kirkjugarðinn [2692] að Reykjum en þessi leit bar þó ekki árangur.²

Kort 1. Deiliskipulagssvæðið er innan gulu línu en skráningarsvæðið innan bláu línu.

² Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*.

Skráningarsvæðið

Svæðið sem hér er skráð hefur að stórum hluta verið sléttað undir tún eða ræktarland en er að mestu leyti óbyggt. Sjálft deiliskipulagssvæðið nær yfir nokkuð af hinu forna Reykjahverfi, þ.e, Reyki eða Suður-Reyki, Reykjakot, Stekkjarkot og Amsturdam. Um er að ræða 51,8 ha. sem skiptast í vestri og eystri hluta, sín hvoru megin við núverandi íbúðarhúsabyggð í hinu nýja Reykjahverfi.

Vestri hlutinn liggur vestan megin meðfram Reykjavegi, teygir sig aðeins norðvestur yfir Skarhólabraut og suðaustur yfir Hafravatnsveg. Hann nær yfir land Sólvalla þar sem áður voru hjáleigur frá Suður-Reykjum en síðar sjálfstæðar jarðir: Stekkjarkot og Reykjakot sem varð Reykjahvoll.

Eystri hlutinn er hins vegar austan við íbúðarhúsabyggðina í Reykjahverfi og Engjaveg, liggur norður, neðan hlíða Reykjafells og að nokkru leyti meðfram Skammadalssvegi, allt norður að Skammadalslæk og inn í mynni Skammadals. Norðvestan megin afmarkast þetta svæði af lóð endurhæfingarmiðstöðvarinnar Reykjalunds þar sem áður var býlið Amsturdam, þriðja hjáleiga Suður-Reykja. Austurhluti skipulagssvæðisins nær með öðrum orðum yfir vestasta hluta Suður-Reykja. Vestan megin við svæðið er jörðin Lágafell en norðan megin jarðirnar Varmá og Helgafell. Skráningarsvæðið er þó nokkuð stærra eins og sjá má á korti að framan.

Tilgangur fornleifaskráningar

Samkvæmt 4. mgr. 3. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 (mml.), sem tóku við af þjóðminjalögum nr. 107/2001 1. janúar 2013, njóta fornleifar friðunar og eru þannig verndaðar gegn hvers kyns raski.

Í 3. mgr. 3. gr. mml. eru fornleifar skilgreindar með svofelldum hætti:

„Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

a. búsetulandslag, skráðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,

- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra.“

Í 21. gr. mml. er kveðið á um verndun fornleifa:

„Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Eigendur og ábúendur jarða skulu hlúa að fornleifum á landareignum sínum og viðhalda umhverfi þeirra eftir því sem sanngjarnt getur talist. Minjastofnun Íslands er skylt að veita ráðgjöf og leiðbeiningar í því sambandi.

Minjastofnun Íslands gerir nauðsynlegar ráðstafanir til verndar fornleifum, viðhalds eða endurbóta, en áður skal gera landeiganda eða ábúanda viðvart um þær. Ef nauðsyn krefur lætur Minjastofnun Íslands rannsaka fornleifar með uppgrefti eða á annan hátt.“

Friðhelgi fornleifa er ekki háð því að þær séu þekktar eða hafi verið skráðar. Ef áður óþekktar fornleifar finnast ber að tilkynna það Minjastofnun Íslands, sbr. 38. gr. mml., og án tafar skv. 1. mgr. 23. gr. megi ætla að þær séu í hættu.

Eitt af markmiðum fornleifaskráningar er að sporna við því að minjar verði fyrir skemmdum af gáleysi eða að nauðsynjalausu. Fornleifaskráning kemur að notum í minjavörslu þegar ákvarðanir eru teknar um aðgerðir til verndar einstökum minjastöðum eða minjasvæðum. Auk þess kemur hún að gagni við rannsóknir og kynningu. Skráningin getur skapað möguleika til miðlunar og fræðslu um þær minjar sem kortlagðar eru.

Ekki er það síður hagur þeirra sem stýra hvers konar framkvæmdum að eiga aðgang að yfirliti um fornleifar á tilteknu svæði. Segja má að við það vinnist tvennt. Unnt verður að taka tillit til minjanna við skipulagsvinnu og nýta þær til að varðveita sögu staðarins í landslaginu. Einnig má minnka stórlega líkur á að framkvæmdaraðilar rekist í miðjum klíðum á fornleifar sem þeir gerðu sér ekki grein fyrir að gætu verið fyrir hendi en reynist svo nauðsynlegt að rannsaka með tilheyrandi kostnaði og töfum á framkvæmdum.

Björgunaruppgröftur, sem er unninn vegna framkvæmda og undir þrýstingi frá framkvæmdaraðilum, er heldur ekki æskilegur frá sjónarmiði fornleifafræðinnar. Fornleifaskráning sameinar þess vegna hagsmuni fræðigreinarinnar og þeirra sem standa að framkvæmdum.

Skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skal skv. 16. gr. mml. fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi. Áður en deiliskipulag er afgreitt eða leyfi til framkvæmda eða rannsókna er gefið út skal skráning ætíð fara fram á vettvangi.

Skulu skipulagsyfirvöld hafa samráð við Minjastofnun Íslands um tilhögun skráningar eða endurskoðun á fyrri fornleifa-, húsa- og mannvirkjaskrárm með hliðsjón af fyrirhuguðum breytingum á skipulagi. Óheimilt er að veita leyfi til framkvæmda án undanfarandi fornleifa-, húsa- og mannvirkjaskráningar. Þegar sérstaklega stendur á getur Minjastofnun Íslands veitt undanþágu fyrir framkvæmdum með tilteknum skilyrðum.

Skipulagsyfirvöld skulu tilkynna Minjastofnun Íslands um gerð skipulagsáætlana og verulegar breytingar á þeim og um gerð skýrslna um mat á umhverfisáhrifum.

Almennt er æskilegt að framkvæmdum sé beint frá minjastöðum en sé þess enginn kostur ber að tilkynna Minjastofnun Íslands um framkvæmdirnar með sannanlegum hætti með minnst fjögurra vikna fyrirvara eins og segir í 23. gr. mml. Enn fremur segir að Minjastofnun Íslands ákveði að undangenginni vettvangskönnun hvort frekari rannsóknar sé þörf, hvort gera skuli tillögu um friðlýsingu eða hvort fornleifarnar megi víkja og þá með hvaða skilmálum. Óheimilt er að veita leyfi til framkvæmda fyrr en ákvörðun Minjastofnunar Íslands liggur fyrir.

Í 2. mgr. 28. gr. mml. segir að framkvæmdaraðili greiði kostnað við þær rannsóknir á fornleifum sem Minjastofnun Íslands ákveður að séu nauðsynlegar vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Við allar umfangsmiklar framkvæmdir skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum rannsóknum og vettvangsskráningu fornleifa.

Fornleifaskráning og aðferðir

Við fornleifaskráninguna voru fornleifar flokkaðar undir jarðirnar Suður-Reyki, Reykjakot, Stekkjarkot, Amsturdam og Varmá. Camp Lambton Park braggahverfið sem var innan landamarka Reykjakots fékk sér númer og voru braggar og aðrar minjar þar flokkaðar undir það. Fjallað er um hvern minjastað fyrir sig. Ljósmyndir voru teknar og gerð kort, auk þess sem minjarnar voru hnitsettar og færðar inn á loftmynd frá Loftmynum ehf

Minjanúmer

Minjar eru auðkenndar með númeri og sérheiti þeirra ef við á, til dæmis „Stekkjarkot [2899-2884]“ og hlutverki þeirra, til dæmis „braggi [2899-2734]“, síðan er tegund nefnd á eftir númeri til frekari skýringar. Ef stendur *heimild* á eftir númeri þá hafa ekki fundist fornleifar á vettvangi. Fyrsta númer innan hornklofa er númer Minjastofnunnar og seinna númer er númer skráningarinnar í landfræðilegum gagnagrunni Antikva ehf. yfir fornleifar, örnefni og sögulegar minjar í Mosfellsbæ.

Attributes		Text	Relations	Geo Objects	Documents	Events
Attribute	Value					
Id	2690					
Name	Stekkur					
Class	Arkeologiska object					
Gömul númer	251-11					
Sérheiti						
Bæjarnafn	Reykjakot					
Jarðatal Johnsen	251					
Flokkun	Búsetuminjar					
Tegund	Tóft					
Efni	Torf og qriót					
Lengd	7,7 meter					
Breidd	6,3 meter					
Hæð	0,5 metrar					
Veggjahæð frá	0,3					
Veggjahæð til	0,5					
Breidd veggjar	1,7					
Athugasemdir						
Umhverfi	Austan Stekkjargilslægjar sokkin í gróður					
Adalsvæði	<None>					
Svæði	Stekkjargil					
Túnakort	Nei					
Heimildir						
Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG					
Aldur	1500-1900					
Skráning	RT-RKT-HJH					
Mæling	Uppmæling					
Dagur						
Horfin	Nei					
Horfin_astæða	<None>					
Hættumat	Engin hættu					
Hættuorso	<None>					
Ástand	Illgreinanlegar fornleifar					
Minjagildi	Nokkurt					
Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir					
Verkefna nr	2899					
Sveitarf	Mosfellsbær					
Gróður	Mjög gróið					
Friðað	Já					
Friðlýst	Nei					
Hlutverk	Stekkur					

Mynd 1. Skráningarform í Mosfellsbæjar grunninum sem fylgir stöðlum Minjastofnunar Íslands.

Tegund, hlutverk og heiti

Tegund og hlutverki minja er eins og venjan er um fornleifaskráningar lýst í fáum orðum, þ.e. hvort um sé að ræða tóftir bæja eða útihúsa, höfn, byrgi, túngarð og þar fram eftir götunum.

Stundum sér fornra minja ekki stað í landslaginu þótt þeirra sé getið í heimildum og kunna margar ástæður að vera fyrir því. Kemur þá fram í fornleifaskránni að „heimild“ sé til um til dæmis útihús. Er leitast við að hafa fornleifaskrána eins nákvæma og kostur er því að leifar fornminja kunna að leynast í jörðu þótt ekki sé unnt að sjá þær með berum augum á yfirborðinu.

Hafi fornminjarnar sérnafn, til dæmis Vatnshola [2899-2780], er það sérstaklega skráð en þegar engu slíku er til að dreifa kemur fyrir að hlutverki þeirra sé lýst þar sem heitið stæði annars, til dæmis fjárhús.

Staðsetning

Tekin voru GPS hnit á öllum minjum eða þær mældar upp með nákvæmu GPS mælingartæki úti á vettvangi og þau færð inn í landupplýsingagrunn Mosfellsbæjar. Staðsetning þeirra er svo færð inn á loftmyndir frá Loftmyndum ehf. Í hjálagðri fornleifaskrá eru gefin upp hnit í landshnitakerfinu Ísnet 93 þegar við á. Gögnum er einnig skilað í stafrænu formi í landupplýsingakerfi.

Staðhættir og lýsing

Ávallt er greint frá afstöðu skráðra minja í landslaginu, þeim og staðhátum lýst, bæði formi, umfangi og ástandi, og aðrar athugasemdir gerðar þegar þörf krefur, til dæmis vísað í aðrar heimildir.

Hættumat

Leitast er við að leggja mat á þá hættu sem að fornleifunum kann að steðja, bæði af völdum náttúru og manna. Þetta er gert til að unnt sé að grípa til viðeigandi ráðstafana liggi minjar undir skemmdum eða geti orðið fyrir raski. Hætta vegna ábúðar þýðir að framkvæmdir eða álag kunni að raska fornminjum. Hætta vegna veðrunar þýðir að fornleifar séu smám saman að mást í burtu fyrir áhrif lofts eða vatns. Hætta vegna landbrots þýðir að fornleifar geti glatast af völdum vatns eða uppblásturs.

Ekki er lagt mat á hættuna þegar einungis er til heimild um fornleifar en þær hafa ekki fundist við vettvangsskráninguna. Í þessu tilviki voru 30 fornleifar skráðar sem eingöngu eru þekktar af heimildum og hafa þá annað hvort horfið vegna framkvæmda eða að þær sjást ekki á yfirborði.

Mótvægisáðgerðir

Ef minjar eru í hættu vegna framkvæmda er lagt til að framkvæmdum sé beint frá minjastaðnum. Ef það er ekki hægt er komið með tillögum að mótvægisáðgerðum. Það er þó alltaf Minjastofnun Íslands sem ákveður hvort bregðast þurfi við og þá með hvaða hætti.

Fornleifar á svæðinu

Suður-Reykir [250]

Af heimildum að dæma hafa Suður-Reykir verið í ábúð frá því snemma á miðöldum. Þar var kirkja og er máldagi hennar árið 1180 elsta heimild um jörðina.³ Einnig er fjallað um kirkjuna að Reykjum í máldögum árin 1367 og 1397 en það ár kemur fram að Ólafur nokkur hafi tekið jörðina.⁴ Samkvæmt máldaga árið 1557 átti hálfkirkjan að Suður-Reykjum meðal annars jörðina Úlfarsfell.⁵ Kirkjan að Reykjum var hins vegar í bændaeign og átti því ekkert í heimalandi.⁶ Síðan er getið um jörðina í kaupmálabréfi árið 1570 þar sem Þorvarður Þórólfsson gaf Þorvarði syni sínum jörðina.⁷

Árið 1703 bjó eigandi Suður-Reykja, Einar Ísleifsson, sjálfur á jörðinni og landskuld var engin „so ákveðast kunni, því enginn maður sem á lífi er, minnst að þar hafi aðrir en eigendur á búið.“⁸ Suðir-Reykir töldust vera 40 hundruð með hjáleigunum þremur, Stekkjarkoti, Reykjakoti og Amsturdam en um þær segir að „dýrleikinn reiknast í heimajörðunni.“⁹ Kirkjustaður var að Suður-Reykjum til ársins 1765 þegar kirkjan var lögð niður.¹⁰ Suður-

³ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268.

⁴ Íslenzkt fornbréfasafn III, 220; Íslenzkt fornbréfasafn IV, 112-113.

⁵ Íslenzkt fornbréfasafn XV, 636.

⁶ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268 o.þ.tilv.rit.

⁷ Íslenzkt fornbréfasafn XV, 423.

⁸ Jarðabók III, 311.

⁹ Jarðabók III, 311-313.

¹⁰ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268 o.þ.tilv.rit.

Reykir eða Reykir voru enn í bændaeign þegar jarðatal var tekið árið 1847 og töldust 40 hundruð en ábúendur þá tveir leiguliðar, landskuld 2,1 hundruð og kúgildi 8. Reykjakot og Stekkjarkot hvort um sig voru hins vegar metin 7,5 hundruð og Amsterdam 5 hundruð og þessi býli töldust ekki lengur hluti af Suður-Reykjum.¹¹

Séra Stefán Þorvaldsson, prestur að Mosfelli frá 1843, segir í lýsingu Mosfellssóknar undir lok embættistíðar sinnar árið 1855: „Suður-Reykir, 20 hndr., vestan undir Reykjafjalli; sú jörð hefir góðan töðuvöll. [...] Reykjakot, 7,5 hndr., suðvestanvert við Suður-Reyki. Þá litlu vestar er [...] Stekkjarkot, 7,5 hndr.“ og „Amsturdammur, 5 hndr., skammt fyrir norðan Suður-Reyki. Þessir 4 bæir [...] nefnast Reykjahverfi. Það var fyrrum sameign og Suður-Reykir þá höfuðból eitt með 3 hjáleigum; nú er sú sameign sundruð og margir eigendur.“¹² Sé þetta rétt voru Suður-Reykir metnir á helmingi minna þegar þarna var komið, átta árum eftir að *Jarðatal* Johnsens var tekið.

Björn Bjarnason sem bjó í Reykjakoti fyrir aldamótin 1900 segir síðan í lýsingu árið 1937: „Í Syðra-Reykjahverfi voru: Reykir (2 býli), Reykjakot (nú Reykjahvoll), Stekkjarkot (nú Sólvellir) og Amsterdam (Amsturdammur) lagt undir Reyki.“¹³ Við örnefnaskráningu könnuðust heimamenn þó „ekki við að jörðin hafi verið nefnd Syðri-Reykir ef frá er talið kort Magnúsar Arasonar frá 1721-1722 eða að talað hafi verið um Syðri-Reykjahverfið, nema sem mismæli. Rétt áður hafði Björn talað um Norður-Reykjahverfið,“ sem þeir könnuðust „reyndar heldur ekki við nema sem partabæina, [Hlaðgerðarkot, Norður-Reyki og Æsustaði], en þar er þó beygingin á Norður-Reykjum samkvæmt venju.“¹⁴ Björn nefnir einnig (Suður-) Reykjahverfið.¹⁵

Árin 1877-1900 bjó Finnbogi Árnason á Reykjum en hann fluttist að Reykjakoti skömmu eftir aldamótin. Stefán B. Jónsson var síðan eigandi og ábúandi Reykja í 10 til 15 ár þangað til Guðmundur Jónsson keypti af honum jörðina ásamt nafna sínum Guðmundi Helgasyni árið 1917. Hlutur Guðmundar Helgasonar gekk á milli manna uns Guðmundur Jónsson keypti hann 1921. Mágur hans, Bjarni Ásgeirsson, flutti þá að Reykjum og keypti á móti honum

¹¹ *Jarðatal á Íslandi*, 96.

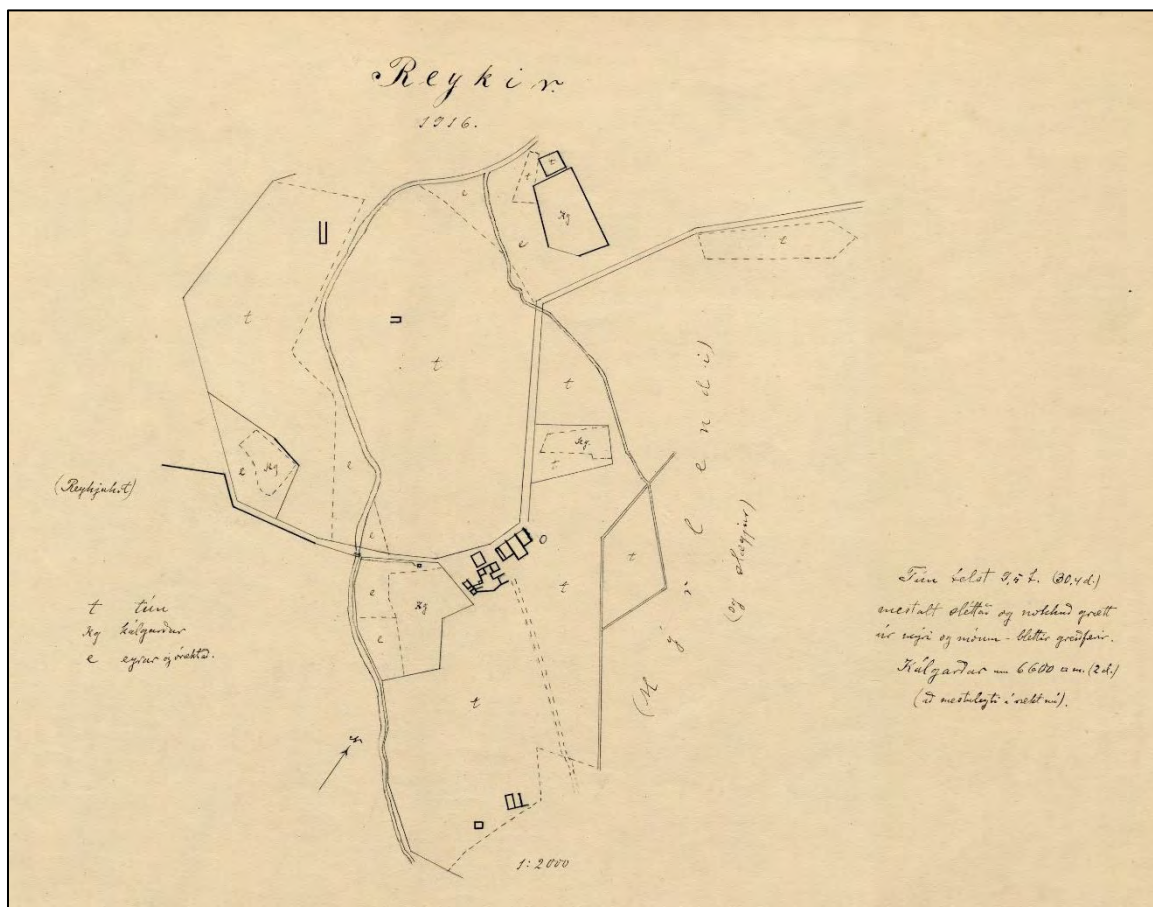
¹² Stefán Þorvaldsson, „Lýsing Mosfells- og Gufunesssóknna 1855“, 230-231.

¹³ Björn Bjarnarson, „Kjósarsýsla (1938)“, 108.

¹⁴ Ö-Suður-Reykir MG.

¹⁵ Björn Bjarnarson, „Kjósarsýsla (1938)“, 103.

1926, sama ár og Guðmundur flutti þangað til fastrar búsetu ásamt sínu fólki. Þessar fjölskyldur hafa búið þar síðan og voru rekin tvö sjálfstæð stórbú á Reykjum, kúabú og garðyrkjubú, undir stjórn sérhæfðra bústjóra. Þarna var ein stærsta gróðrarstöð landsins, raunar frá því fyrir 1930, sem gegndi forystuhlutverki í búgreininni í landinu. Synirnir tóku við af feðrum sínum og skiptu búunum á milli sín. Kúabúinu var fyrst skipt milli Ásgeirs Bjarnasonar og Jóns M. Guðmundssonar og garðyrkjubúinu síðan á milli Sveins Guðmundssonar og Jóns V. Bjarnasonar. Við þessar aðgerðir urðu til fjögur lögbýli: Reykir 1, 2, 3 og 4.¹⁶

Mynd 2. Túnakort Reykja: Bæjarstæðið [2680] fyrir miðju. Norðvestast eru garðar [2683].

Bæjarstæði [2899-2680] heimild

Á túnakorti frá 1916 má sjá bæjarstæði Reykja um miðbik túnsins, nokkru vestan við Varmá. Þar virðist vera steinhús fyrir miðju sem gæti verið íbúðarhúsið, stór bygging úr torfi og grjóti

¹⁶ Ö-Suður-Reykjavík MG.

er norðan við það og minni torfhús ásamt maturtagarði austan og sunnan við það. Steinhúsið eða gamli bærinn sést einnig á gamalli ljósmynd ásamt hlöðu sem byggð var einhvern tímann eftir 1930 í sama stæði og eldri hlaða sem sést á túnakortinu. Jón M. Guðmundsson byggði síðan nýtt íbúðarhús um 1960, suðaustur af eldra íbúðarhúsi, væntanlega því sem sést á myndinni, sem hefur síðan verið rífið en hlaðan á ljósmyndinni stendur enn þá.¹⁷

Mynd 3. Gamli Reykjabærinn (t.v.) stóð þangað til nýtt hús var byggt um 1960. Hlaðan (t.h.) var byggð um 1930 og stendur enn. Framar sést hóllinn með leifum af garði [2682]. Mynd úr safni Hitaveitu Reykjavíkur.

Miðað við þetta hefur staðsetning eldri bæjarins verið þar sem bílaplanið er nú, milli íbúðarhússins og hlöðunnar. Bæjarstæðið hefur líklega verið á svipuðum slóðum gegnum aldirnar en jafnframt gætu hús hafa færst til. Þegar Jón M. Guðmundsson var að byggja nýja hússið komu í ljós hellur og hleðslur um 100-120 sm undir yfirborði nokkru suðaustan við húsgrunninn.¹⁸ Gískað var á að þarna hefði verið stæði gömlu kirkjunnar [2681] á Reykjum en þetta gætu allt eins hafa verið leifar eldri bæjarhúsa. Að minnsta kosti má ætla að núverandi hús hafi raskað eldri byggingaleifum. Minjar geta þó leynst í jörð og alltaf þarf að fara varlega

¹⁷ *Túnakort Reykja 1916*; Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-7.

¹⁸ Ö-Suður-Reykir MG.

kringum gömul bæjarstæði. Þetta er þó nokkuð utan við suðurmörk skipulagssvæðisins þannig að hér ætti ekki að vera hætta á ferðum.

Kirkja [2899-2681] og kirkjugarður [2899-2692] heimild

Kirkju að Suður-Reykjum er fyrst getið í máldaga sem Þorlákur biskup setti árið 1180. Þar er kveðið á um að messað skuli annan hvern löghelgan dag og að sent skuli eftir presti, getið er um kaup prestsins og eigur kirkjunnar.¹⁹ Í máldaga í *Hítardalsbók* árið 1367 er talað um Þorlákskirkju að Reykjum sem á land að Úlfarsfelli og þrjár kýr.²⁰ Í *Vilchinsmáldaga* árið 1397 er Þorlákskirkja að Reykjum einnig nefnd og eigur hennar taldar upp.²¹ Í máldaga Gísla biskups Jónssonar árið 1557 er hún kölluð hálfkirkja, greint frá eignum og því að hún átti jörðina Úlfarsfell.²² Kirkjan að Reykjum heyrði undir Mosfell, var í bændaeign og átti því ekkert í heimalandi.²³

Enn var kirkjustaður að Suður-Reykjum árið 1703 en í *Jarðabók* Árna og Páls segir: „Þar er heimamanna gröftur og embættað þá fólk er til altaris“.²⁴ Hins vegar nálgðust endalokin því kirkjan að Reykjum var ásamt fleiri kirkjum lögð niður með konungsbréfi árið 1765.²⁵ Tæpri öld síðar virðist hún fallin því árið 1855 tilheyrir hún liðinni tíð og séra Stefán Þorvaldsson ritar: „Mælt er, að bænhús hafi áður verið til forna á Suður-Reykjum.“²⁶

Ekki er vitað hvar kirkjan stóð en samkvæmt heimildamönnum við örnefnaskráningu var talið að hún og kirkjugarðurinn gætu hafa verið austan og sunnan við íbúðarhús Jóns M. Guðmundssonar sem var reist um 1960, suðaustur af eldra íbúðarhúsi. Þetta byggði meðal annars á því að þegar Jón var að undirbúa staðsetningu nýja hússins „þá rak hann niður járnstangir til þess að kanna jarðveginn. Hann kom niður á eitthvað hart og taldi það vera klöpp. Þegar farið var að grafa með stórvirkum vélum kom í ljós að þarna voru hellur og hleðslur um 100-120 cm undir yfirborði jarðar.“²⁷ Menn gátu sér þess til að þarna hefði kirkjan staðið en þetta gætu þó allt eins hafa verið húsaleifar. Í örnefnalýsingu segir enn fremur: „Kirkjugarðurinn er

¹⁹ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268.

²⁰ Íslenzkt fornbréfasafn III, 220.

²¹ Íslenzkt fornbréfasafn IV, 112-113.

²² Íslenzkt fornbréfasafn XV, 636.

²³ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268 o.þ.tilv.rit.

²⁴ *Jarðabók* III, 311.

²⁵ Íslenzkt fornbréfasafn I, 268 o.þ.tilv.rit.

²⁶ Stefán Þorvaldsson, „Lýsing Mosfells- og Gufunesssóka 1855“, 238.

²⁷ Ö-Suður-Reykir MG.

talinn hafa verið suðaustur af núverandi íbúðarhúsi en ekki hafa fundist þar mannabein svo öruggt sé.“ Bræður Jóns, „Andrés Guðmundsson og Þórður Guðmundsson minnst þess að hafa leikið sér í laut sem kölluð var Litlu-Reykir og var u.þ.b. þar sem stofugrunnur núverandi íbúðarhúss Jóns M. Guðmundssonar stendur. Eitt sinn þegar þeir hugðust á þessum stað grafa niður til Ástralíu komu þeir niður á bein. Þeir voru strax látnir hætta að grafa og sagt að þetta væru mannabein. Leifar fundust af tréverki sem gætu bent til að þar hafi verið kirkjugarður. Þetta eru einnig hugdettur. Oddný Helgadóttir sagðist muna eftir konu [Mörtu á Undralandi] og sagðist hún muna eftir rústum af kirkju rétt fyrir austan og sunnan íbúðarhúss Jóns M. Guðmundssonar á Reykjum.“²⁸ Við fornleifaskráningu árið 1980 var einnig rætt við Jón og fleiri ábúendur og haft eftir Ingvaldi Árnadóttur, eiganda jarðarinnar Efra-Hvols, að grafreitir og kirkja hafi verið á Reykjum, austur og uppi á hól frá húsi Jóns Guðmundssonar.²⁹

Jón Magnús Jónsson bústjóri á Reykjum og sonur Jóns M. Guðmundssonar velti líka fyrir sér mögulegri staðsetningu kirkjunnar og kirkjugarðsins og taldi að hóllinn austan við bæjarhúsin á Reykjum væri ákjósanlegur. Í samráði við Jón Magnús ákvað Fornleifavernd ríkisins, eins og Minjastofnun hét þá, að rannsaka hóllinn nánar og var könnunarskurður grafinn árið 2012.

Á hólnum er stór vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum og var því fyrir fram ljóst að ef minjar leyndust í jörð hlytu þær að hafa raskast við byggingu hans; bæði hefur stór hola verið grafin undir hann og jarðvegi ýtt upp að honum. Í könnunarskurðinum fundust leifar af grjóthlöðnum garði [2682] sem sést á gamalli ljósmynd (3) og einnig leifar eldri torfgarðs [2693] og virtist þessum minjum hafa verið rótað til við byggingu vatnsgeymisins. Hins vegar fundust engin bein eða nokkuð annað sem gæti stutt þær hugmyndir að þarna hefði verið kirkjugarður.³⁰

²⁸ Ö-Suður-Reykir MG.

²⁹ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-1.

³⁰ Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 10, 12.

Kort 2. Vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum, vestan núverandi íbúðarhúss á Reykjum.

Kristinn Magnússon sem stýrði rannsókninni hefur eftirfarandi að segja: „Þegar vatnstankurinn var grafinn niður hefur verið mikið jarðrask á svæðinu. Engar sagnir eru um að komið hafi verið niður á rústir kirkju né að mannabein hafi komið í ljós við framkvæmdina. Telja verður líklegt að ef vatnstankurinn hefur verið grafinn niður í kirkjugarð hafi fjöldi mannabeina fundist á staðnum og að það hafi vakið svo mikla athygli að frásagnir af því hefðu varðveist.“³¹ Með hliðsjón af torfgarðinum var einnig grafin 1 x 1 m könnunarhola fyrir innan hann: „Ef torfveggurinn var utan um kirkjugarð mátti telja víst að komið yrði niður á mannabein eða önnur ummerki um jarðsetningu í rannsóknarholunni. Ekkert slíkt kom þó í ljós. Engin ummerki torfveggjarins sást í holunni og því greinilegt að hún var staðsett innan við vegginn. Í holunni voru lagskipt moldarlög [...] en engin merki þess að hún væri grafin innan kirkjugarðs.“³² Miðað við að kirkja og kirkjugarður hafi verið á Suður-Reykjum í um 600 ár „er nær útilokað að hægt hafi verið að grafa 1 fermetra holu innan hans án þess að rekast á ummerki greftrunar. Hver einasti fermetri garðsins hlýtur að hafa verið nýttur til greftrunar á öllum þessum árum.“³³ Torfhlaðni garðurinn á hólum gæti verið gamall en hefur hins vegar varla legið utan um kirkjugarð. Rannsóknin rennir því ekki stoðum undir

³¹ Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 12.

³² Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 10.

³³ Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 12.

hugmyndir heimamanna og hlýtur kirkjugarðurinn að hafa verið staðsettur annars staðar í landi Reykja.³⁴

Enn hefur því ekki tekist að staðsetja kirkjuna og kirkjugarðinn að Suður-Reykjum og hvergi er neitt sýnilegt á yfirborði sem gefið gæti vísbendingar. Ætla má þó að staðsetningin hafi verið nálægt gamla bæjarstæðinu þannig að fara þarf varlega á svæðinu kringum það. Minjar gætu líka hafa farið undir yngri byggingar. Þetta er hins vegar utan marka skipulagssvæðisins og hér ætti því ekki að vera hætta á ferðum.

Garður [2899-2682] garðlag og eldri garður [2899-2693] torfgarður

Á gamalli ljósmynd (3) þar sem horft er vestur til bæjarhúsa á Reykjum má sjá greinilegan garð [2682] sem legið hefur austan húsanna yfir hól þar sem nú er vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum. Enn mótar fyrir yfirgrónum garði í landslaginu austan og sunnan geymisins og hann sést einnig á loftmynd. Yfirborðið er mjög ójafnt, einkum þar sem glittir í hann sunnan vatnstanksins og stendur sums staðar grjótt upp úr honum, sem bendir til að hreyft hafi verið við honum á seinni tímum. Vegna gruns um að kirkjugarðurinn á Reykjum hefði verið á þessum slóðum rannsakaði Fornleifavernd ríkisins þennan garð árið 2012. Yfirborðið var sléttara yfir suðausturhorni hans, meira eins og ávöl grasivaxin bunga, og þótti líklegra að varðveislan væri betri þeim megin þannig að könnunarskurður var tekinn þar. Þessi hluti virtist þó einnig hafa orðið fyrir jarðraski. Í skurðinum sáust auk þess leifar torfgarðs [2693] og virtist yngri garðurinn úr grjóti og torfi hafa verið hlaðinn ofan í hann að hluta. Svört gjóska, líklega úr Kötlugosi árið 1500, sem fannst utan við þennan torfvegg, en ekki í honum, gæti bent til þess að hann hafi verið hlaðinn fyrir gjóskufallið og sé því gamall. Niðurstaða rannsóknarinnar var sú að á staðnum hafi verið tveir garðar en ekkert fannst sem studdi það að þarna hefði verið kirkjugarður.³⁵ Torfgarðurinn getur verið merkilegur engu síður en báðir garðarnir hafa væntanlega tengst búsetunni á Reykjum. Þessar minjar eru þó eins og bæjarstæðið utan við suðurmörk skipulagssvæðisins og ættu því ekki að vera í hættu.

³⁴ Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 12.

³⁵ Kristinn Magnússon, *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*, 8-12.

Vatnsgeymir [2899-2778] vatnsgeymir

Í örnefnalýsingu segir: „Næst suðaustan við bæjarhúsin er Upptúnið. Liggur það í kringum og aftan við litla hæð en efst á henni er kaldavatnsgeymir og lítill kofi úr múrsteinum, hvort tveggja reist af setuliðinu í síðari heimsstyrjöldinni.“³⁶ Múrsteinskofinn er nú horfinn en ferhýrndur, steinsteypur vatnsgeymir er enn niðurgrafinn í hólnum, um 10 x 10 m að stærð og 2 m að hæð. Einungis efstu hlutarnir standa upp úr en vel sést í endana á honum sunnan og vestan megin. Einnig sést í norðurhlið geymisins. Þetta er mikið mannvirki sem vitnar um veru hersins á staðnum og hefur töluvert minjagildi sem slíkt. Vatnsgeymirinn er þó rétt utan skipulagssvæðisins og ætti ekki að vera í hættu.

Mynd 4. Niðurgrafinn vatnsgeymir [2778]; norðurhlið sést v.m. og vesturendinn h.m.

³⁶ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-4/36. Túnakort Reykja 1916.

Kálgarðar [2899-2873 / 2875] heimild

Á túnakorti er kálgarður [2873] sýndur vestan við bæjarstæðið, sunnan traða [2876]. Annar kálgarður [2875] er norðan við bæjarstæðið, austur upp við götu [2694].

Nátthagi – rétt [2899-2887] heimild

Í örnefnalýsingu segir: „Norðaustan við Upptúnið og handan við veginn austur með Reykja-fjalli er Nátthagi. Nátthagi eru brekkur sem hafa eins og nafnið bendir til lengst af verið bithagar. Þar var lítil rétt, suðaustast í stykkinu við tröðina og tóftarbrott. Árið 1985 reisti Jón M. Guðmundsson þar einangrunar- og útungunarstöð fyrir alifugla. Samkvæmt Guðmundi Jónssyni er réttin enn til staðar. Húsið sem Jón faðir hans reisti er þó nokkuð frá henni.“³⁷ Þessar minjar sjást þó ekki lengur á yfirborði núna.

Akragarður [2899-2874] heimild um akur – kálgarð

Á túnakorti sést hvernig Varmá rennur gegnum norðvestri hluta túnsins að Suður-Reykjum, þ.e. þann hluta túnsins sem er vestan og norðan við götur [2876 / 2694]. Í túninu suðvestan við Varmá er merktur inn kálgarður. Kannski hefur svokallaður Akragarður sem nefndur er í örnefnalýsingu áður verið á þessum slóðum og túnið í kring væri þá svokallað Akuratún. Í örnefnalýsingu segir: „Sunnan og vestan við Niðurtúnið, handan Varmár, er Akuratún og í austurhluta þess er Akragarður.“³⁸ Akuratún er þá túnið nær Reykjakoti en Niðurtún hlýtur vera túnið hinum megin eða norðaustan við Varmá, norðvestan bæjarins. Í landamerkjaskrá fyrir jörðina Reykjakot árið 1890 stendur: „Aftur á móti eiga Suðurreykir í landi jarðarinnar Reykjakots [...] túnblett er nefnist Akrar sunnan árinna.“³⁹

Akranafnið bendir til þess að korn hafi verið ræktað á Suður-Reykjum á fyrri öldum. Í máldaga kirkjunnar á Reykjum árið 1180 kemur fram að hún átti þá allstórt akurland, nítján mæla akurlönd í görðum úti en helminginn af því átti að afhenda sáið. Einnig er þess getið að Reykjabóndinn mátti greiða prestinum helming launa í mjöli.⁴⁰ Greiður aðgangur virðist því

³⁷ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-10.

³⁸ Ö-Suður-Reykir MG.

³⁹ *Landamerkjaskrá fyrir jörðina Reykjakot í Mosfellssveit*; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-3

⁴⁰ *Íslenskt fornbréfasafn*, I, 1857-1876, 268

hafa verið að korni en líklegra er að það hafi verið malað á staðnum en að prestinum hafi verið greitt innflutt mjöl í laun.

Ekki sjást lengur nein merki um Akragarða, hvorki akur né kálgarð, en á þar sem Akratún hefur hugsanlega verið eru núna íbúðarhús og trjálundur.

Leiðir [2899-2876] og [2899-2694] heimild

Á túnakortum Reykjakots og Suður-Reykja frá 1916 má sjá götu eða traðir [2876] liggja milli bæjanna og framhjá bæjarhúsum á Suður-Reykjum. Þaðan liggur síðan gata [2694] áfram norður um túnið og beygir austur yfir læk sem rennur í Varmá.⁴¹ Vegarstæði milli Reykja og Reykjakots er enn þá á svipuðum slóðum en vegurinn var breikkaður um 1940.⁴² Á túnakorti sést einnig gata [2694] sem liggur norðvestur yfir tún Reykja og beygir síðan austur yfir læk sem rennur vestur í Varmá og fram hjá görðum [2732].⁴³ Leið [2694] sem liggur norður frá Reykjum er horfin og hafa nýir vegir verið lagðir yfir hana, þ.e. Reykjabraut, Bjargsvegur og Skammadalsvegur, en núverandi vegastæði liggja í svipuðum farvegi og gamla leiðin.

Traðir [2899-2888] gata

Auk þess liggja traðir eða suðaustur um túnið og eru það líklega þær sem lýst er í örnefnalýsingu: „Austur yfir Upptúnið lágu Traðir en þær eru nú að mestu horfnar.“⁴⁴ Enn má sjá móta ógreinilega fyrir þeim en þær liggja framhjá vatnsgeymi [2778] frá stríðsárnum sem er þarna í Upptúninu.

Reykjalaug [2899-2889] heimild

Reykjalaug var fræg heitavatnsuppspretta að Suður-Reykjum sem víða er nefnd í heimildum fyrri alda. Skúli Magnússon landfógeti segir: Á Suður-Reykjum er „laug, sem notuð er til baða.“⁴⁵ Í *Ferðabók Eggerts Ólafssonar og Bjarna Pálssonar* frá 1752- 1775 er laugin sýnd á korti og henni lýst: „Reykjalaug heitir lítil, heit uppspretta í austanverðri Mosfellssveit. Vatnið í henni er léttara en í köldum uppsprettum. Það er tært og bragðlaust. Ekki er það heitara en svo, að hægt er að halda hendi niðri í því. Samt er því svo háttað, að steinar, sem

⁴¹ *Túnakort Reykja 1916; Túnakort Reykjakots 1916.*

⁴² Ö-Suður-Reykir MG.

⁴³ *Túnakort Reykja 1916.*

⁴⁴ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-6.

⁴⁵ Skúli Magnússon. „Lýsing Gullbringu- og Kjósarsýslu“, 134.

það leikur um, en þarna þess á milli, fá utan á sig þunna, hvíta skorpu, sem saltpéturssýra vinnur ekki á.“⁴⁶ „Reikjaleaug“ er einnig á korti Jóns Eiríkssonar og Ólafs Olavíus, *Nyt Carte over Island*, frá 1780 og í sýslulýsingu frá miðri 18. öld er sagt frá hinu notalega baðvatni að Reykjum: „Mineralia er ingen at finde i dette Syssele men paa 2de Stæder udj Varmaae Tinglav ved 2 de Bondegaarde findes der varme mineraliske Bade, hvor Folk bade sig udj, besynderlig ved den Gaard Syder Reyker hvor der er meget skiönt varmt Bad tett ved Gaarden.“⁴⁷

Þorvaldur Thoroddsen lýsir einnig laugum á svæðinu í *Ferðabók sinni*: „Meðal annars skoðaði ég laugarnar hjá Reykjum og Reykjakoti. Þar eru heitir lækir í mörgum kvíslum. Kemur vatnið upp um smágöt. Undir bökkunum er hitinn víðast 40-70°, mestur var hann 30. ágúst 1883 82°. Þessir heitu lækir renna um möl, og er hún víða orðin saman bökuð í hellu af hverahrúðri. Við kálgarð [2873] á Reykjum er Reykjaleaug (68°C) og önnur eldri neðar, hlaðin upp, 3 m að þvermáli, en mjög kólnuð. Hiti var það aðeins 18°, en lofthiti samtímis 11°. Alls staðar er hér jarðhiti, og sprettur því ágætlega í kálgörðum. Jurtagróði er hér mikill og margbreyttur við þessa heitu læk. Þar vaxa stórar græðisúrur, blöðin hálf fet að þvermáli, prúella, tvær sjaldséðar blöðkujurtir (*Polygonum persicaria* og *P. lapathifolium*) o.m.fl. Hinar mörgu laugar í Mosfellssveit standa eflaust í sambandi við sprungur í jörðu, fjöllin hafa þar til forna öll kubbazt í sundur og sigið, og eru takmörk blágrýtis- og móbergsfjalla eimitt á þessu svæði.“⁴⁸

Samkvæmt fornleifaskráningu árið 1980 og upplýsingum heimamanna var Reykjaleaug fyllt upp af hernum og lenti undir vegi [2876] milli bæjanna Reykja og Reykjahvols þegar hann var breikkaður árið 1940. Laugin lá í suðausturhorni Akragarðs sunnan Akratúns. Hús þeirra Guðmundar Jónssonar og Þuríðar Yngvadóttur var byggt 1983 í horninu þar sem vegurinn beygir í átt að Reykjum og í þeirri vegbeygju var Reykjaleaug. „Laugin var hlaðin úr grjóti um 3 1/2 metri í þvermál og dýpst 2 - 2 1/2 metri en vatnshæð rúmlega 1 metri. Hlaðnar tröppur niður og hlaðinn stuttur bekkur þar. Reykjaleaug var ekki notuð til baða á þessari öld svo vitað sé en þangað var sótt vatn að bænum á Reykjahvoli til þvotta. Einnig var dælt vatni í fjósið á

⁴⁶ *Ferðabók Eggerts Ólafssonar og Bjarna Pálssonar um ferðir þeirra á Íslandi árin 1752-1757*, 3.

⁴⁷ Haraldur Sigurðsson, *Kortasaga Íslands frá lokum 16. aldar til 1848*, 105, myndblöð 29, 37.

⁴⁸ Þorvaldur Thoroddsen, *Ferðabók*, 195.

Reykjahvoli úr lauginni.⁴⁹ Þótt Reykjalaug sé horfin af yfirborðinu hefur verið talið að hún geti verið lítið skemmd. Landeigendur hafa sýnt áhuga á að laugin yrði grafin upp og gengið frá umhverfi hennar þannig að almenningur gæti skoðað hana og fræðst um hana á staðnum. Ef ráðist yrði í slíka framkvæmd yrði laugin væntanlega mjög sérstakur og áhugaverður minjastaður.⁵⁰

Tunnuhver – Aðalhver [2899-2894] heimild

Í örnefnalýsingu segir: „Talið er víst að árið 1910 hafi nýtt íbúðarhús á Suður-Reykjum verið hitað upp með hveravatni. Þá byggði bóndinn þar, Stefán Jónsson frá Dunkárbakka í Dölum, íbúðarhús úr steinsteypu og leiddi í það sjálfrennandi vatn úr svonefndum Tunnuhver um 500 metra vegalengd. Auk þess rann vatnið í fjósið og þaðan í vermireiti. Tunnuhver, sem nú er löngu þornaður, var efst í brekkunni neðan og suðvestan Skammadalshliðs og er nú kominn undir Skammadalssveg. Á korti eftir Tom Barth er hann nefndur Aðalhver (Barth, Tom F. W.). Oddný Helgadóttir á Ökrum segir að aðalhverirnir hafi verið þar sem gróðurhúsin eru við Bjarg.“⁵¹

Kálgarður [2899-2732] heimild

Á túnakorti er stór kálgarður ásamt öðrum minni garði sýndur nyrst í túni Reykja, skammt norðaustan við læk sem rennur í Varmá.⁵² Þessir garðar eru horfnir undir íbúðarhús.

Útihús [2899-2877 / 2878] heimild

Tvær útihúsatóftir eru teiknaðar inn á túnakort norðan í túni Reykja, önnur [2877] vestan við Varmá og opnast norður en hin [2878] austan við ána, opin í vestur.⁵³ Þessar tóftir eru horfnar undir veg.

Fjárhús [2899-2879 / 2883] heimild

Á túnakorti eru tvö útihús í suðurenda túnsins, hið syðra lítið og ferhyrnt [2879] en hið nyrðra tvískipt og stærra og er eystri hlutinn sýndur sem opin tóft [2883].⁵⁴ Líklega eru þetta

⁴⁹ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-31.

⁵⁰ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-31, s. 221.

⁵¹ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-32

⁵² *Túnakort Reykja 1916.*

⁵³ *Túnakort Reykja 1916.*

⁵⁴ *Túnakort Reykja 1916.*

fjárhúsin sem sagt er frá í örnefnalýsingu: „Á Upptúninu hafa staðið útihús fyrr á öldum og sér fyrir þeim enn. Austan í hólnum næst bænum eru fjárhús, hlaðin og steipt. Þau var hætt að nota undir fé um 1970 en voru notuð að sumarlagi í nokkur ár eftir það undir fugla. Austar voru fjárhús, sem rúmuðu 80-100 fjár, voru rifin um 1955. Veggir voru hlaðnir úr torfi og grjóti. Í þeim var steipt fjárbað sem notað var til þeirra hluta fram til 1978-1979. Þar litlu sunnar var lítið fjárhús, hlaðið úr torfi og grjóti, sennilega fyrir lömb eða hrúta. Var það uppistandandi að nokkru fram eftir 7. áratugnum en hvarf þegar Ásta og Ragnar hófu byggingu síns hús.“⁵⁵ Við fornleifaskráningu 1980 er talað um litla fjárhúsið: „Samkvæmt Guðmundi Jónssyni á Reykjum er fjárhús þetta nú hálft horfið. Það liggur á lóðamörkum og hefur verið grafið yfir þann helming sem ekki tilheyrir Reykjum lengur. Reykjamegin við lóðamörkin er fjárhúsið heilt og ekki í neinni hættu.“⁵⁶ Núna er litla fjárhúsið hins vegar alveg horfið og sést ekkert lengur heldur af stærra nyrðra húsinu.

Potthóll [2899-2890] heimild um hlóðir

Í örnefnalýsingu segir: „Norðaustur af bæjarhúsunum á Reykjum eru Austurflatir eða Austurtún, áður kallaðar Austurmýrar. Þær voru ræktaðar upp á árunum 1920-1930. Í austurhluta þessa svæðis var melhóll sem kallaður var Potthóll, nú í ræktuðu túni. Það tún var nefnt Sigurðarteigur. Nafnið er dregið af því að þar léku börn sér með potta og pönnur en auk þess var gríðarstór pottur úr járngröfni niður í hólinn. Jóhanna Hafliðadóttir, föðursystir Ingibjargar Pétursdóttur á Reykjum, stundaði nokkuð verkun á hval og sauð þá rengi á útihlóðum í þessum stóra potti.“⁵⁷ Þessar hlóðir hafa ekki fundist.

⁵⁵ Ö-Norður-Reykir MG.

⁵⁶ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-8/9

⁵⁷ Ö-Norður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-2.

Skotbyrgi [2899-2774] hleðsla

Mynd 5. Skotbyrgi [2774] á Öxl í Reykjafjalli. Horft suðvestur til Reykja. Skammadalsvegur er h.m.

Samkvæmt örnefnalýsingu er skotbyrgi sem hlaðið var á stríðsárunum á svonefndri Öxl.⁵⁸ Þetta er einfalt skotbyrgi, hlaðið utan í klappargrjót á Öxlinni og ágætlega varðveitt. Gott útsýni hefur verið úr því af Öxlinni og hægt að vakta bæði spítalann [1995] fyrir neðan og herbúðirnar í Camp Lambton Park [2206] og Clayton Park [2208]. Skotbyrgið hefur

⁵⁸ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-12.

minjagildi í samhengi við aðrar stríðsminjar á svæðinu. Það er allnokkuð utan austurmarka skipulagssvæðisins og því ekki í hættu.

Mynd 6. Skotgröf [2773].

Skotgröf [2899-2773] skotgröf

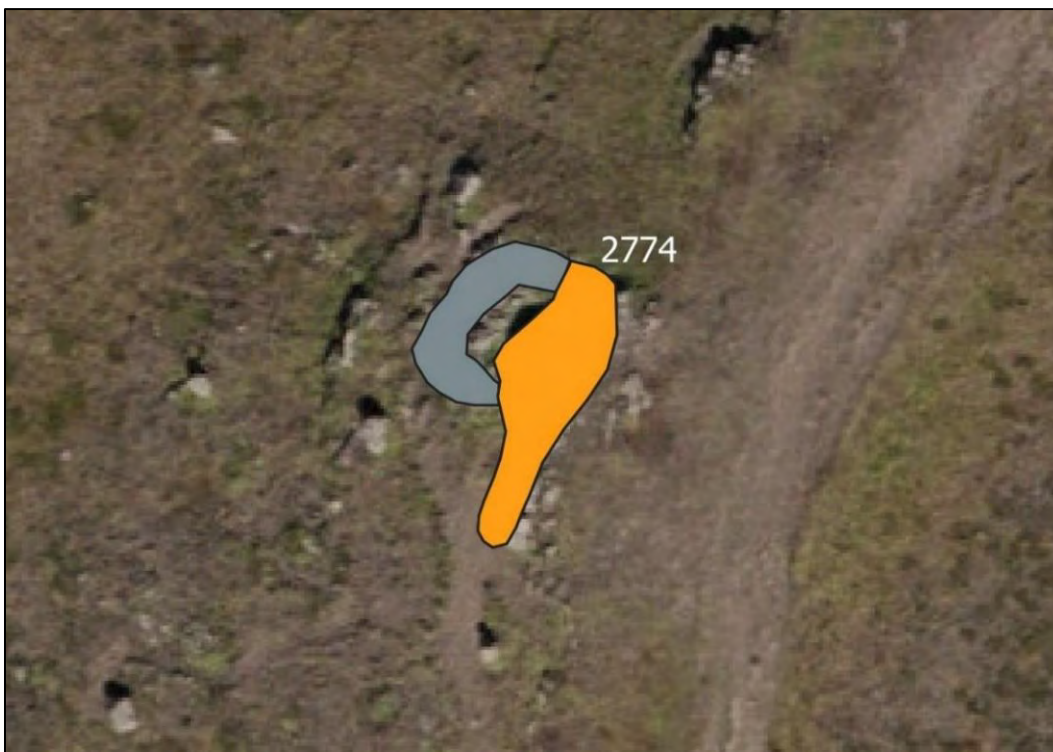
Hlaðin skotgröf frá stríðsárunum er skammt frá veginum sem liggur austur frá Skammadalsvegi inn með Reykjafjalli.⁵⁹ Skotgröfin hefur varðveist nokkuð yfirgróin í

⁵⁹ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 250-17.

landslaginu. Hún hefur einkum minjagildi sem hluti af stríðminjaheildinni á svæðinu. Skotgröfin er töluvert utan austurmarka skipulagssvæðisins og því ekki í hættu.

Kort 3. Skotgröf [2773].

Kort 4. Gott útsýni hefur verið úr skotbyrgi [2774].

Kort 5. Stífla [2777].

Stífla [2899-2777] stífla

Í örnefnalýsingu segir: „Í mynni Skammadals er stífla sem stíflar vatnið í Skammadalslæk. Hún var gerð af hernum um 1942 og var til vatnsöflunar fyrir „Álafosshospital“ sem var braggasjúkrahús setuliðsins.“⁶⁰ Stíflan er steinsteyppt og myndar nú svolítinn foss í læknum. Hún er heilleg og hefur minjagildi í tengslum við aðrar herminjar á svæðinu. Stíflan er utan nyrstu marka skipulagssvæðins en nálægt þeim og þarf að fara gætilega.

⁶⁰ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-15.

Mynd 7. Stífla [2777] í Skammadalslæk til vatnsöflunar fyrir Álafoss Hospital [1995].

Álafoss Hospital [2899-1995] heimild

Á stríðsárunum risu á nokkrum stöðum herspítalahverfi eða braggasjúkrahús. Eitt þeirra var Álafoss Hospital sem byggingarsveit hersins kom upp austan Varmár í landi Suður-Reykja árið 1942. Þegar spítalinn hóf starfsemi voru þar 250 sjúkrarúm en í neyðartilvikum var hægt að taka við allt að 550 sjúklingum. Starfsmenn voru tæplega 200. Herinn leigði lóðina af mágunum á Reykjum, þeim Bjarna Ásgeirssyni alþingismanni og Guðmundi Jónssyni skipstjóra, sem keyptu svo allt hverfið, 126 bragga og fjórar byggingar aðrar. Flestir braggarnir voru fjarlægðir fljótlega en síðar keypti S.Í.B.S., Samband íslenskra berklasjúklinga, lóðina með nokkrum nothæfum bröggum og fylgdi fráveitulögn og heitavatnshola á melunum. Þar sem Álafoss Hospital hafði verið byggði S.Í.B.S. berklaheimilið Reykjalund sem síðar varð endurhæfingarmiðstöð með sama nafni.⁶¹

⁶¹ Friðþór Eydal, *Hersetan í Mosfellssveit og Kjalarnesþingi 1940-1944*, 43, 109; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 249-16.

Mynd 8. Vatnsgeymir [2772] frá stríðsárunum sem tengst hefur Álafoss Hospital [1995].

Vatnsgeymir [2899-2772] vatnsgeymir

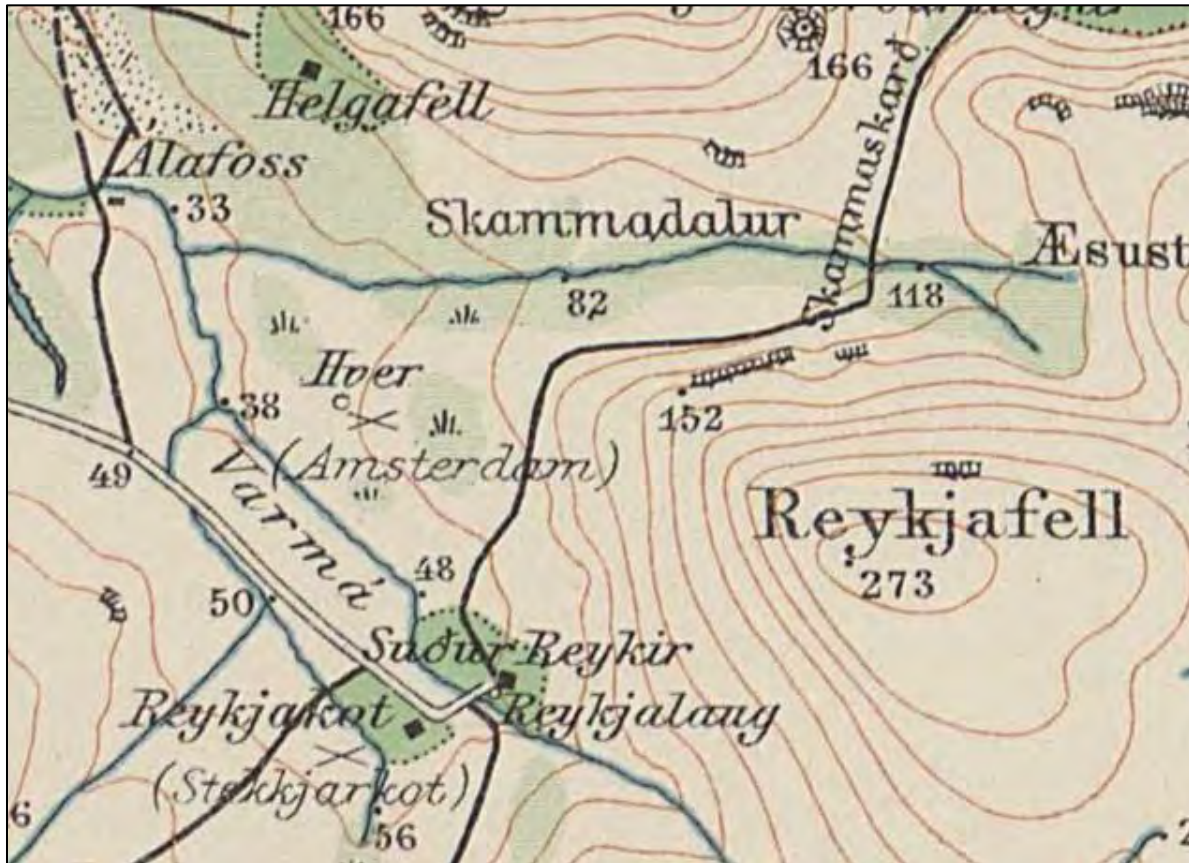
Steinsteyptur vatnsgeymir er nokkuð austan við suðausturhornið á aðalbyggingu núverandi Reykjalundar. Hann skiptist í stærra rými sem er sunnar og minna rými sem gengur út úr norðvesturveggnum. Dyr sem snúa suðvestur eru á litla rýminu. Vatnsgeymirinn er vafalaust frá stríðsárunum og hefur verið komið upp í tengslum við starfsemi Álafoss Hospital [1995]. Hann er vel varðveittur og hefur ótvírætt minjagildi sem leif frá stríðsárunum. Þetta er töluvert utan marka skipulagssvæðisins og geyminum því ekki hætta búin.

Amsturdamhver [2899-2891] heimild

Í virðingargjörð sem fram fór að Álafossi 1916 kemur fram að verksmiðjuhús klæðaverksmiðjunnar voru hituð upp með vatni frá Amsturdamhver í landi Suður-Reykja.⁶²

⁶² „Saga Álafoss fyrstu árin“, 9-10.

Hann var einnig nefndu Amsturdamlaug eða Amsturdam eins og hjáleigan. Hverinn stóð þó þar sem elsti hluti aðalhúss Reykjalundar reis síðar eða alllangt frá bæjarhúsum á hjáleigunni Amsturdam.⁶³

Mynd 9. Á Herforingjaráðskort frá árinu 1909. Á kotinu má m.a. sjá Amsturdamhver [2891] norðan Suður-Reykja og Reykjalaug [2889] sunnan sunnan þeirra.

Reykjakot [251]

Reykjakot er fyrst nefnt í jarðabók árið 1703 sem hjáleiga Suður-Reykja, ekki minna en 100 ára og ábúandi einn.⁶⁴ Þegar *Jarðatal* Johnsens var tekið árið 1847 bjó eigandi Reykjakots þar sjálfur.⁶⁵ Samkvæmt því og lýsingu séra Stefáns Þorvaldssonar árið 1855 var Reykjakot enn í byggð um miðbik aldarinnar, metið sjö og hálf hundrað.⁶⁶ Um 1893 var það nefnt upp á nýtt og kallað Reykjahvoll. Um þetta segir Hannes Þorsteinsson: „Reykjahvoll er nýnefni, tekið

⁶³ Ö-Suður-Reykir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, 250-33.

⁶⁴ *Jarðabók* III, 311-312.

⁶⁵ *Jarðatal á Íslandi*, 96.

⁶⁶ *Jarðatal á Íslandi*, 96; Stefán Þorvaldsson, „Lýsing Mosfells- og Gufunesssókna 1855“, 230.

upp fyrir nál. 30 árum, auðvitað án stjórnarleyfis; mun nú hafa fengið nokkra hefð, og því réttast að láta það standa sem aðalnafn.“⁶⁷

Björn Bjarnarson hreppstjóri Mosfellshrepps og alþingismaður bjó í Reykjakoti fyrir aldamótin 1900 og fram yfir þau. „Hann flutti úr torfbæ í Reykjakoti og byggði sér þriggja herbergja hús með kjallara um 50 metra frá og nefndi Reykjahvol.“⁶⁸ Það orð fór af Birni að hann breytti örnefnum og gaf stöðum ný nöfn. Skömmu eftir aldamótin fluttist hann að Gröf í Mosfellssveit og Helgi Finnbogason flutti í Reykjahvol. Reykjahvoll virðist hafa farið í eyði einhvern tímann fyrir 1958 en garðyrkjubýlið Blómvangur og nýbýlin Sólvellir, Akrar og Efri-Hvoll voru hins vegar stofnuð á jörðinni í kringum 1930.⁶⁹ Í eyðijarðaskrá 1963 segir: „Úr jörðinni er búið að leggja 3 nýbýli (Efri-Hvol, Akra og Sólvelli), eftir er lítið tún og sameign í beitalandi. Búrekstur enginn nú.“⁷⁰

Reykjahvoll [2899-2893] heimild um yngra bæjarstæði, Reykjakot [2899-2779] eldra bæjarstæði og útihús [2899- 2892] heimild

Begar Björn Bjarnason byggði sér nýtt hús fyrir aldamótin 1900 á hann að hafa ort: „Nýtt er hús á nýjum stað og nefnist Reykjahvoll.“⁷¹ Nýja íbúðarhúsið [2893], staðsett um 50 m frá gamla torfbænum í Reykjakoti, er væntanlega þríhólfu steinhús sem sést á túnakorti jarðarinnar árið 1916, staðsett fast sunnan við heimreið, þ.e. seinna vestan við Reykjaveg. Í túninu suðaustan við það eru tvö hús sem sennilega hafa verið úr torfi og grjóti. Hið vestra [2779] er þrískipt og gætu þar mögulega verið tóftir eldri bæjarins en hið eystra [2892] er sennilega frekar útihús.⁷² Reykjahvoll fór úr byggð einhvern tímann fyrir 1958 og í eyðijarðaskrá frá 1963 stendur: „Gamalt íbúðarhús úr steini, mjög lélegt. Peningshúsin eru gömul og ónothæf.“⁷³ Eldra bæjarstæði var staðsett við fyrri fornleifaskráningu en staðsetning er ekki örugg.⁷⁴ Hið eina sem sést á yfirborði er hóll eða upphækkun í landslaginu. Miðað við ábúðarsöguna gætu leynst minjar í jörð á þessu svæði og þarf að hafa það hugfast við

⁶⁷ Hannes Þorsteinsson, „Rannsókn og leiðréttingar á nokkrum bæjanöfnum á Íslandi“, 32.

⁶⁸ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.

⁶⁹ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.

⁷⁰ Skýrsla um eyðijarðir.

⁷¹ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.

⁷² Túnakort Reykjakots 1916.

⁷³ Skýrsla um eyðijarðir.

⁷⁴ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 251-1.

framkvæmdir. Þetta er utan við suðurmörk skipulagssvæðisins þannig að hér ætti ekki að vera hætt á ferðum.

Mynd 10. Eldra bæjarstæði Reykjakots [2779]?

Leið [2899-2885] heimild

Á túnakorti Reykjakots liggur gata suðvestur um túnið frá bænum að heitri laug [2780] í túnjaðrinum.

Vatnshola og Suðuhola [2899-2780] vatnsból

Á túnakorti Reykjakots frá árinu 1916 er heit laug sýnd í læk suðvestan bæjarins.⁷⁵ Í örnefnalýsingu segir: „Suður af bænum voru vatnsból. Önnur holan var nefnd Vatnshola en þangað var sótt kalt vatn. Hin holan var nefnd Suðuhola. Þar var soðinn saltfiskur og þveginn þvottur. Fólk kom frá nágrannabæjunum, Úlfarsfelli, Varmá, Helgafelli og Miðdal og fékk að þvo þvott í Suðuholu. Þar var stór steinn hvar fötin voru klöppuð og eftir það voru þau skoluð

⁷⁵ Túnakort Reykjakots 1916.

í Suðuholu. Þá kom fólk heim í kaffi. Þetta lagðist af um 1930. Um tólf ára gömul stúlka, Ragnheiður Bjarnadóttir, féll í Suðuholuna í myrkri og lést hún skömmu síðar af brunasárum sem hún fékk í hvernum.“⁷⁶

Þessar vatnsholur eru ekki lengur sýnilegar í þeirri mynd sem þarna er lýst. Hins vegar er núna steinsteypt mannvirki með krana úr járn þar sem holurnar voru staðsettar og hefur ef til vill verið byggt ofan í eldra vatnsból. Líklega er mannvirkið með krananum tengt gróðurhúsi sem þarna er núna. Vatnsbólið hefur nokkurt minjagildi. Það er rétt utan suðurmarka skipulagssvæðisins og er því ekki í hættu.

Mynd 11. Steinsteypt mannvirki með krana [2780]; hefur gamalt vatnsból verið endurnýtt?

⁷⁶ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 251-5/6

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910] heimild

Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Mynd 12. Tóft stekkjjar [2690] sokkin í gróður austan Stekkjargilslækjar.

Stekkur [2899-2690] tóft

Í örnefnalýsingu segir: „Úr Stekkjargili kemur Stekkjargilslækur og fellur niður í Varmá. Niður af Stekkjargili til norðausturs skammt frá læknum stóð býlið Stekkjarkot [2884]. Tættur þess hafa sést fram að þessu.“⁷⁷ Bæði gilið og kotið hafa verið kennd við stekk sem er innst í giliinu, um 5-10 m frá mynni þess, austan við lækinn. Tóft stekkjjarins er enn varðveitt, mjög yfirgróin. Inngangur hefur verið norðaustanmegin og lambakró í norðurenda. Stekkurinn hefur minjagildi sem hluti af búsetuheild Reykjahverfis en minna upplifunargildi fyrir

⁷⁷ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG; Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 251-11.

almenning vegna þess hve ógreinilegur hann er í landslaginu. Hann er utan við vesturmörk skipulagssvæðisins og ætti því ekki að vera í hættu.

Kort 6. Austan lækjar: Tóft stekkjjar [2690]; vestan lækjar: tóft af einhverju útihúsi [2691]?

Útihús [2899-2691] tóft

Vestan við Stekkjargilslæk er ógreinileg tóft á kafi í lúpínugróðri. Eitt rými er í henni og niðurgröftur fast austan við hana. Í fornleifaskráningu 1980 var Stekkjarkot [2884] talið vera staðsett þarna en þessi tóft er varla af því enda hefur kotið verið miklu nær Reykjakoti. Tóftin hefur svolítið minjagildi en er utan við vesturmörk framkvæmdasvæðisins og því ekki í hættu.

Hús [2899-2769] tóft og niðurgröftur

Einhólfa tóft og niðurgröftur eru sa. miðja vegu milli stekkjjar [2690] og braggahverfis [2208] við Hafravatnsveg. Tóftin hefur stefnuna norðvestur – suðaustur og er inngangur í vesturenda en niðurgröftur við austurenda. Nokkrir stórir grjóthnullungar eru í og við tóftina. Tóftin hefur minjagildi í tengslum við búsetusögu Reykjakots en hins vegar lítið upplifunargildi fyrir almenning. Hún er utan marka skipulagssvæðisins vestan megin og ætti ekki að vera í hættu.

Mynd 13. Óljós tóft [2691] á kafi í gróðri vestan Stekkjargilslækjar.

Mynd 14. Tóft frá óþekktu mannvirki ásamt niðurgrefti [2769].

Kort 7. Tóft og niðurgröftur [2769].

Kort 8. Steyptur húsgrunnur [2775] og grjóthlaðnir veggir ásamt fleiri minjum [2776].

Hús [2899-2775] húsgrunnur

Steyptur grunnur af húsi er rétt austan við Hafravatnsveg en vestan lækjar, nokkuð sunnan við leifar af liðsforingjabúðum Camp Lambton Park. Hann hefur stefnu norðaustur – suðvestur. Ekki er ljóst hvaða hús hefur verið þarna og kemur hvort tveggja til greina, að það hafi tengst Reykjakoti eða veru hersins á svæðinu.

Mynd 15. Grunnur frá óþekktu mannvirki [2775].

Útihús, garður [2899-2776] hleðslur, tóft

Austan við ónefndan læk, beint austur af húsgrunni [2775] eru minjar sem samanstanda af einhvers konar grunni sem hefur stefnu vestur – austur og eru steptir kantar kringum hann, að minnsta kosti að vestan og sunnan. Austan megin er tóftarbunga frá mannvirki sem hefur verið úr torfi og grjóti og stendur járnarusl upp úr henni. Tveir samhliða veggir hlaðnir úr grjóti liggja norður út frá grunninum með steypu köntunum og kemur vestri veggurinn eins og framhald af steypa kantinum vestan megin. Í heimildum er ekki getið um býli á þessum stað. Líklega hafa þetta verið einhvers konar útihús frá Reykjakoti en steinsteypan bendir til þess að þetta séu alla vega ekki eldri minjar en frá því um 1900.

Mynd 16. Grjóthlaðnir veggir við tóftasamstæðu [2776].

Mynd 17. Grunnur með steinsteyptum köntum [2776].

Mynd 18. Tóftarbunga frá mannvirki úr torfi og grjóti, járn stendur upp úr [2776].

Camp Lambton Park [2899-2208] og Camp Clayton Park [2899-2206] braggahverfi

Camp Lambton Park var eitt þeirra braggahverfa sem skellt var upp í Mosfellssveit fljótlega eftir komu hersins til Íslands árið 1940.⁷⁸ Hverfið var reist á Reykjamelum við Reykjaveg, milli Suður-Reykja og vegarins sem nú nefnist Dælustöðvarvegur; meirihluti þess var austan við Reykjaveg og hefur því farið undir íbúðarhúsabyggðina í hinu nýja Reykjahverfi. En þarna höfðu fyrst Kanadamenn og síðan Bandaríkjamenn aðsetur. Camp Lambton Park rann saman við Camp Clayton Park [2206], minna braggahverfi í norðvesturendanum, þ.e. norðvestan við Dælustöðvarveg, þar sem íbúðarhúsahverfin Grenibýggð og Furubýggð eru nú. Samtals voru í þessum tveimur hverfum 144 braggar þegar mest var en landið var leigt af

⁷⁸ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 251-12.

ábúendum, Helga Finnbogasyni í Reykjahvoli, Finnboga Helgasyni á Sólvöllum og Bjarna Ásgeirssyni á Suður-Reykjum.⁷⁹

Mynd 19. Camp Clayton Park t.v. og Camp Lambton Park t.h.; liðsforingjabúðirnar sjást fremst t.h. Myndin er frá stríðsárunum úr safni Bandaríkjahers í Þjóðskjallasafni Bandaríkjanna. Hún birtist í ritgerð Friðþórs Eydal: *Hersetan í Mosfellsdal og Kjalarnesþingi 1940-1944*.

Angi af Camp Lambton Park teygði sig vestur fyrir Reykjaveg en þar voru liðsforingjabúðirnar.⁸⁰ Af ljósmyndum að dæma hafa þarna verið breskir Nissen-íbúðarbraggar, 16 feta breiðir (þ.e. um 4,8 m).⁸¹ Leifar þeirra hafa varðveist og er að finna í vegarkrikanum sunnan við Hafravatnsveg þar sem hann beygir fyrst vestur út frá Reykjavegi og síðan í suðaustur. Braggasvæðið er í grasi vöxnum halla rétt ofan eða sunnan við ræktað tún.⁸² Minjarnar eru mjög greinilegar og má sjá rúmlega 34 braggagrunna, eini uppistandandi bragga, hluta af götu [2688], bílagryfju [2766] og vatnsból [2780]. Þetta eru heillegar minjar

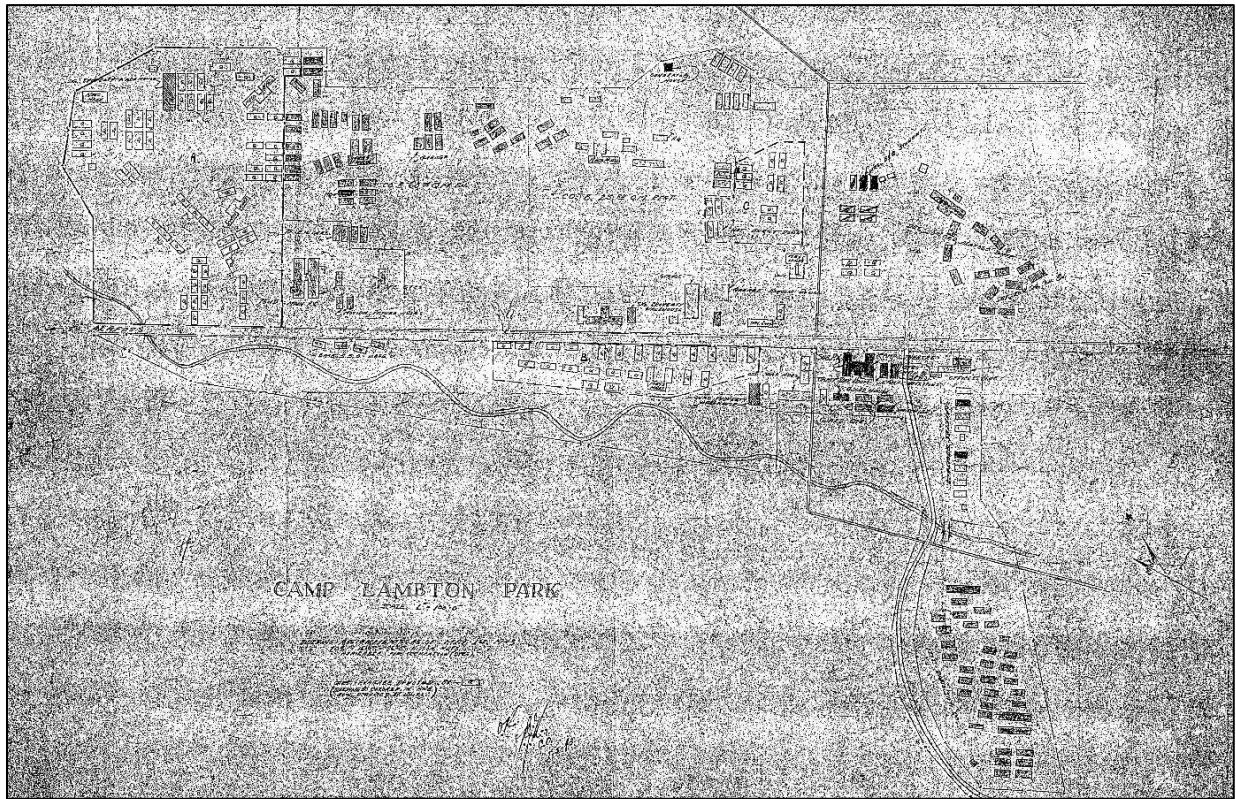
⁷⁹ Friðþór Eydal, *Hersetan í Mosfellssveit og Kjalarnesþingi 1940-1944*, 5, 28, 44, 108.

⁸⁰ Friðþór Eydal, *Hersetan í Mosfellssveit og Kjalarnesþingi 1940-1944*, 28.

⁸¹ Friðþór Eydal, *Tölvupóstur um ljósmyndir o.fl.*

⁸² Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 251-12.

sem hafa ótvírætt minjagildi og einnig skoðunargildi fyrir almenning. Þær eru innan skipulagssvæðisins og því í mikilli hættu.

Mynd 20. Uppdráttur frá hernum með dagsetningunni 1. maí 1943. Þarna má sjá Camp Lambton Park [2208] og eru liðsforingjabúðirnar við Hafravatnsveg neðst t.h.

Braggar [2899-2734 / 2735 / 2736 / 2737] braggagrunnar

Fast við veginn þar sem hann beygir suður, norðan við uppistandandi bragga eru grunnar fjögurra bragga og er innanmál hvers þeirra um 4 x 10 m.

Braggar [2899-2882 / 2738 / 2739 / 2740] braggagrunnar

Austan við braggagrunna [2735 / 2737] eru fjórir braggagrunnar í þyrpingu, einnig með stefnu norðvestur – suðaustur en heldur stærri. Svolítið bil er milli bragga [2735 / 2737] og bragga [2882 / 2739] en á yfirlitsmynd úr safni Bandaríkjahers sem tekin var af braggahverfunum á stríðsárunum sést að þar hafa staðið tveir braggar í viðbót. Á grunni [2740] sjást útlínur greinilega vestan og sunnan megin en austan megin hefur hann líklega skaddast við byggingu skúrs sem þarna stendur.

Mynd 21. Braggagrunnar frá Camp Lambton Park ásamt einum bragga (t.h.); horft suður.

Braggar [2899-2741 / 2742 / 2743 / 2744 / 2745] braggagrunnar

Austan við braggagrunna [2738 / 2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur – suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Braggi [2899-2746] braggagrunnur

Grunnur frá minna mannvirki eða litlum bragga er norðan við bragga [2745]. Hann sést greinilega á ljósmyndinni af hverfinu frá stríðsárunum.

Kort 9. Leifar af liðsforingjabúðum Camp Lambton Park [2208].

Mynd 22. Braggi [2745].

Mynd 23. Braggi [2747].

Braggar [2899-2747 / 2748 / 2749 / 2750 / 2751 / 2752] braggagrunnar

Tveir samhliða braggagunnar [2747 / 2748] með stefnu norðvestur – suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749 / 2750 / 2751 / 2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2688].

Braggar [2899-2753 / 2754 / 2755 / 2756] braggagrunnar

Sunnan við bragga [2752] eru fjórir samhliða grunnar frá bröggum. Þeir liggja að leið [2688] og hafa allir stefnu norðvestur – suðaustur. Á ljósmynd frá stríðsárunum má sjá að tveir braggar til viðbótar hafa staðið syðst í þessari röð, sunnan við bragga [2756], en engin ummerki sjást lengur um þá.

Braggar [2899-2757 / 2758 / 2759] braggagrunnar

Vestan við leið [2688], nálægt Hafravatnsvegi, má sjá grunna frá þremur samliggjandi bröggum með stefnu norðvestur – suðaustur.

Mynd 24. Grunnur frá litlum bragga [2783].

Braggi [2899-2683] braggagrunnur

Vestan við bragga [2759], fast við Hafravatnsveg, er ferhyrndur grunnur frá litlu mannvirki sem hefur stefnuna norðnorðaustur – suðsuðvestur og liggur því þvert á hina braggana í hverfinu. Ef til vill hefur þarna verið lítill braggi. Á ljósmynd hér að framan frá stríðsárunum sést eitthvert mannvirki á þessum stað en ekki er greinilegt hvað það er.

Mynd 25. Eini uppistandandi bragginn [2678]. Bilagryfja [2689] er milli hans og vegarins.

Braggar [2899-2684 / 2685 / 2686 / 2687] braggagrunnar

Fjórir samsíða braggagrunnar liggja meðfram Hafravatnsvegi norðan við mannvirki [2683]. Þeir hafa allir stefnu norðvestur – suðaustur og liggur leið [2688] austan þeirra.

Braggar [2899-2880 / 2881] braggagrunnar

Norður af braggagrunni [2687] liggja ógreinilegar leifar af fleiri braggagrunnum [2880] meðfram Hafravatnsvegi. Einn þeirra [2881] sést mjög skýrt við hringtorgið.

Braggi [2899-2678] og bílagryfja [2899-2689]

Einn braggi [2678] stendur enn þá uppi, með stefnu norðvestur – suðaustur meðfram Hafravatnsvegi. Sunnan við braggann er bílagryfja eða rampur [2766]. Bragginn er allur útmálaður með graffiti en virðist mjög heillegur og hefur ótvírætt minjagildi, ekkisíst með hliðsjón af því hve fáir braggar eru nú eftir frá stríðsárunum. Bílagryfjan er hluti af minjaheild hverfisins og hefur gildi sem slík.

Mynd 26. Braggi [2687]. H.m. sést í leið [2688].

Leið [2899-2688] gata

Á yfirlitsmyndinni af braggahverfunum frá stríðsárunum sést að gata hefur legið úr austri frá meginhluta Camp Lambton Park og kvíslast milli bragganna í liðsforingjabúðunum vestan vegarins. Hluti þessarar götu hefur varðveist og má sjá hvar hún liggur suðvestur á milli bragganna. Gatan hefur legið yfir lækinn sem rennur suður um mitt þetta svæði en er nú

einungis sýnileg vestan hans. Hún hefur greinilega tengst herbúðunum og stríðsárunum og hefur gildi sem hluti af minjaheild braggahverfisins.

Mynd 27. Leið [2688] lá gegnum liðsforingjabúðir Camp Lambton Park.

Stekkjarkot [252]

Stekkjarkot, hjáleiga Suður-Reykja, er fyrst nefnd í *Jarðabókinni* árið 1703, ekki talin minna en 100 ára gömul og einn ábúandi.⁸³ Samkvæmt *Jarðatali* Johnsens árið 1847 og lýsingu séra Stefáns Þorvaldssonar var Stekkjarkot í byggð árið 1855, metið sjö og hálft hundrað.⁸⁴ Bæði nafnið og jarðamatið voru óbreytt árið 1861.⁸⁵ Kotið hefur hins vegar farið í eyði fyrir 1890 og þá verið lagt undir Reykjakot því það ár var gerð „landamerkjaskrá fyrir jörðina Reykjakot

⁸³ *Jarðabók* III, 312.

⁸⁴ *Jarðatal á Íslandi*, 96; Stefán Þorvaldsson, „Lýsing Mosfells- og Gufunesssókna 1855“, 230.

⁸⁵ *Ný jarðabók fyrir Ísland*, 40.

með eyðijörðinni Stekkjarkoti í Mosfellshreppi.⁸⁶ Þegar svo Björn Bjarnarson lýsti svæðinu árið 1937 höfðu Sólvellir verið stofnaðir þar sem Stekkjarkot var áður.⁸⁷ Nýja býlið fékk nýtt nafn.

Stekkjarkot [2899-2884] heimild

Á herforingjaráðskorti frá 1909 er eyðibýlið Stekkjarkot merkt inn fast vestan við tún Reykjakots og ónefndan læk sem rennur meðfram túninu.⁸⁸ Staðsetning kotsins hefur verið á reiki því samkvæmt örnefnalýsingu Reykjahvols og Sólvalla var það miklu lengra í norðvestur, vestan við Stekkjargilslæk: „Úr Stekkjargili kemur Stekkjargilslækur og fellur niður í Varmá. Niður af Stekkjargili til norðausturs skammt frá læknum stóð býlið Stekkjarkot. Tættur þess hafa sést fram að þessu.“⁸⁹ Engin tóft er þó norðaustur frá gili eins og þarna er lýst. Tóft [2691] vestan við Stekkjargilslæk er sennilega af útihúsi fremur en býli og tóftin austan lækjar er af stekknunum [2690] sem gilið er kennt við. Í fyrri fornleifaskráningu var með hliðsjón af örnefnalýsingu talið að Stekkjarkot væri staðsett við Stekkjargilslæk.⁹⁰ Líklegra virðist að staðsetningin sem gefin er upp á herforingjaráðskortinu sé réttari og hefur Stekkjarkot þá verið í túninu vestan Reykjakots, sunnan við þar sem liðsforingjabúðir Camp Lambton Park [2208] risu á stríðsárunum. Ekkert sést þó heldur af býlinu á yfirborði þar þótt minjar gætu leynst undir sverði. Niðurstaðan er að tveir mismunandi staðir koma til greina fyrir staðsetningu Stekkjarkots.

Amsturdam [249]

Amsturdam var hjáleiga frá Suður-Reykjum, fyrst getið í jarðabók árið 1703, þá sögð byggð fyrir rúmlega 40 árum eða um 1660. Dýrleiki var talinn í heimajörðinni Suður-Reykjum. Ábúandi var einn og fjórir í heimili og í bústofni voru þrjár kýr, en gátu fóðrast fjórar, og eitt leiguhross.⁹¹ Árið 1847 var jörðin, þá nefnd Amsterdam, enn í ábúð og metin 5 hundruð. Hún var í bændaeign og þar bjó einn leiguliði.⁹² Árið 1855 segir Stefán Þorvaldsson:

⁸⁶ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG o.þ.tilv.rít.

⁸⁷ Björn Bjarnarson, „Kjósarsýsla (1938)“, 108.

⁸⁸ *Herforingjaráðskort Dana*.

⁸⁹ Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.

⁹⁰ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 252-1.

⁹¹ *Jarðabók III*, 312-313.

⁹² *Jarðatal á Íslandi*, 96.

„Amsturdammur, 5 hndr., skammt fyrir norðan Suður-Reyki.“⁹³ Býlið var enn í byggð og metið á hið sama árið 1861.⁹⁴ Það virðist síðan hafa lagst í eyði einhvern tímann fyrir 1915 því það er ekki nefnt í fasteignabók sem er löggilt þá.⁹⁵ Samkvæmt Birni Bjarnarsyni árið 1937 var Amsterdam eða Amsturdammur lagt undir Reyki.⁹⁶ Miðað við heimildir virðist orðmyndin Amsturdam vera eldri en síðar er farið að tala um Amsterdam.

Amsturdam bæjarstæði [2899-2679] heimild

Í örnefnalýsingu segir: „Damtúnið er á háhæðinni sunnan við aðalhúsið í Reykjalundi og þar stóðu bæjarhús býlisins Amsturdam. [...] Tóftir frá hjáleigunni [...] stóðu áður á Damtúni efst á kolli hæðarinnar [...] Þær voru jafnaðar við jörðu um 1950 þegar þetta tún var endurræktað.“⁹⁷ Samkvæmt Hauki Nielssyni bónda á Helgafelli var hjáleigan á hæð 30-40 m sunnan eða suðaustan við sjúkrahúsið á Reykjalundi. Þarna var enn þá tún við fornleifaskráningu 1980 en engar minjar sáust á yfirborði: „Staður þessi er ekki ólíklegt bæjarstæði, þótt ekki skuli þar með sagt að Amsturdam hafi staðið þarna.“⁹⁸ Minjar geta því leynst undir yfirborði en á þeim 40 árum sem liðin eru frá fyrstu skráningu hefur skógarlundur verið ræktaður upp á svæðinu og er bæjarstæðið líklega komið undir hann. Séu þarna minjar stafar þeim því hætta af skógrækt fremur en öðrum framkvæmdum en þetta er skammt utan norðurmarka skipulagssvæðisins.

Útihús [2899-2771] tóft

Tóftir frá útihúsum við hjáleiguna Amsterdam voru mældar upp og þeim lýst við fornleifaskráningu árið 1980: „Grasivaxið þýflendi á ás SA við sjúkrahúsið á Reykjalundi. Vestan í ás þessum eða hæð hefur verið plantað talsverðu af trjám. Hér er um eina stóra tóft að ræða, líklega hústóft. Við athugun var hún og allt rústasvæðið mjög loðið af grasi. Innanmál tóftarinnar er um 2,5 x 4 m. Veggjaþykkt nálega 1 m, hæð 1,2-1,4 m. Aftan og austan við þessa tóft sér fyrir annarri. Er hún mjög óregluleg að lögun, líklega öll hrunin saman. [...] Ekki var hægt að segja til um hvort dyr hafi verið á aftari tóftinni. Á fyrrnefndu tóftinni eru dyr á miðjum V-gaflí. Ekki hefur verið innangengt á milli þessara tófta. Svæðið aftan við (A-

⁹³ Stefán Þorvaldsson, „Lýsing Mosfells- og Gufunesssókna 1855“, 230.

⁹⁴ *Ný jarðabók fyrir Ísland*, 40.

⁹⁵ *Fasteignabók*, 16.

⁹⁶ Björn Bjarnarson, „Kjósarsýsla (1938)“, 108.

⁹⁷ Ö-Suður-Reykir MG.

⁹⁸ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 249-1.

við) tóftirnar er mjög þýft og leynast þar sennilega fleiri rústir. Hvort hér eru komnar í ljós rústir hjáleigunnar Amsturdams skal ósagt látið. Tóftir þessar gætu allt eins verið fjárhús eða beitarhús með heytóft aftan við frá því snemma á 20. öld eða 19. öld. Um 8 m austan við gæti verið einhvers konar tóft. Líkleg stærð hennar er um 3 x 4 m. Umhverfis rústasvæði þetta er áberandi grænt þýflendi. E.t.v. gætu fleiri rústir leynst þarna. Byggingarefni er torf og grjót. Svæðið umhverfis er mjög óræktarlegt og þess vegna ólíklegt sem bæjarstæði. Þarna er því ekki um gamalt tún að ræða. Auk þess virðast rústir þessar ekki mjög gamlar. Líklegt er því að um fjárhús sé að ræða eða einhver önnur útihús.“⁹⁹

Mynd 28. Þessi tóft [2771] er á svæðinu þar sem hjáleigan Amsturdam á að hafa verið.

Þegar farið var á vettvang árið 2001 kom í ljós að trjám hafði verið plantað í nærri allt það svæði sem að ofan er lýst sem þýflendi og mögulegu rústasvæði.¹⁰⁰ Trén eru í innan við 1 m fjarlægð frá tóftinni og þyrfti að grisja þau áður en hún hverfur alveg. Tóftirnar eru þarna enn

⁹⁹ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 249-2.

¹⁰⁰ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 249-2.

Þá en eru á kafi í gróðri og mjög þýft í kringum þær en lögunin sést meðfylgjand korti. Þær hafa allmikið minjagildi sem möguleg leif frá bæjarstæði Amsturdams. Hins vegar eru þær fremur óásjálegar og hafa lítið upplifunargildi fyrir almenning. Tóftirnar eru utan við norðurmörk skipulagssvæðisins og því ekki í hættu vegna framkvæmda. Hér er skógræktin helsta ógnin.

Kort 10. Tóft [2771].

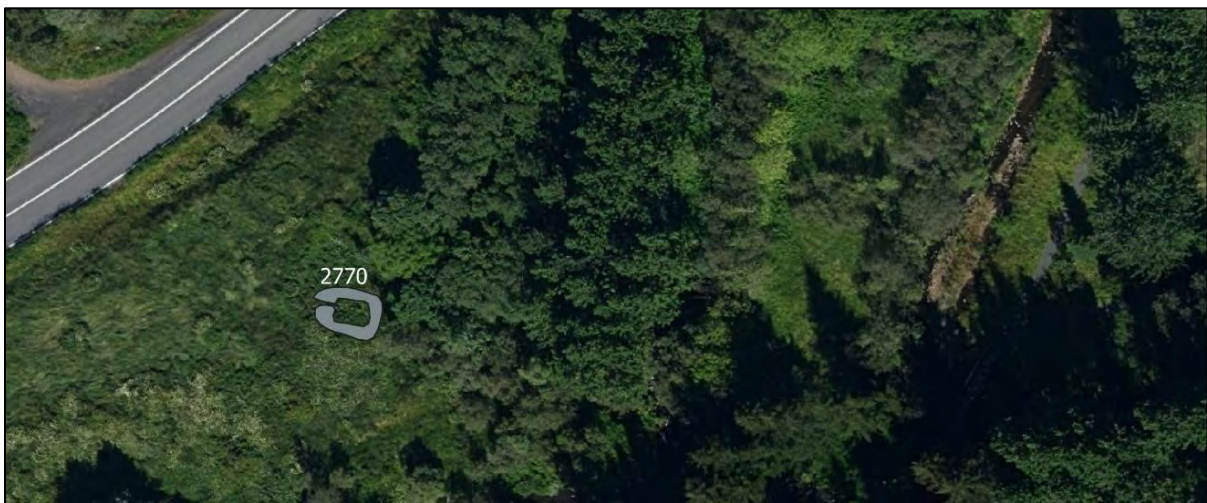
Varmá [234]

Jörðin Varmá kemur fyrir í heimildum þegar á 14. öld og var þar þá kirkja [2531] en hún lagðist af upp úr siðskiptum eða á seinni hluta 16. aldar.¹⁰¹ Að Varmá var einnig þingstaður [2537] og er þess fyrst getið árið 1505 og síðan aftur 1507 í sambandi við

¹⁰¹ Sveinbjörn Rafnsson, „Kirkja frá síðmiðöldum að Varmá“, 31-49.

dómsuppkvaðningar.¹⁰² Jörðin er síðan nefnd í *Fógetareikningum* frá 1547-1552, þá sem konungseign, og þar er einnig nefnt Varmárþing.¹⁰³ Síðasta skiptið sem fram kemur að þingstaður var að Varmá er í sýslulýsingu árið 1747.¹⁰⁴ Jörðin var áfram í konungseign við jarðaskráningu árin 1704 og 1847 og ábúendur tveir þannig að þá hefur verið þar tvíbýli.¹⁰⁵ Varmá var svo lögð undir Lágafell um 1900.¹⁰⁶ Árið 1916 var einungis vestri Varmárbærinn [2532] í ábúð en hann brann árið 1930 og fór jörðin úr ábúð eftir það.¹⁰⁷ Tóftir eystri bæjarins [2530] eru enn varðveittar austan við Varmárskóla. Landamerki Varmár sunnan megin lágu að Reykjahverfi.

Útihús [2899-2770] tóft

Kort 11. Tóft [2770].

Tóft er í grasi vaxinni brekku á norðurbarmi gilskornings, um 300 m vestan við aðalbyggingu Reykjalundar, vestan við Varmá. Hún er óglögg og gróin, um 2 x 4 að innanmáli og snýr vestur – austur. Inngangur er á vesturgafli. Útlínur ytri veggja eru ógreinilegar en tóftin virðist lítið eitt niðurgrafin og er dýptin um 0,5. Þetta er væntanlega af einhverju útihúsi en ekki er unnt að segja til um hlutverk þess. Við fornleifaskráningu árið 1980 segir að þarna gæti hafa verið gamalt tún, að önnur tóft virðist vera aftan eða norðvestan við þessa og að ef til vill séu

¹⁰² Íslenzkt fornbréfasafn VII, 800-801; Íslenzkt fornbréfasafn VIII, 152.

¹⁰³ Íslenzkt fornbréfasafn XII, 110, 137, 152, 172, 398, 418 og 591.

¹⁰⁴ J. O. S. Hialtalín, „Kjósarsýsla“, 107.

¹⁰⁵ *Jarðabók* III, 315; *Jarðatal á Íslandi*, 95.

¹⁰⁶ Björn Bjarnason, „Kjósarsýsla“, 108.

¹⁰⁷ *Fasteignabækur*.

einhverjar fleiri tóftir þarna, þótt þess sjái varla merki.¹⁰⁸ Tóftin er enn þá sýnileg en aðrar minjar sjást ekki. Svæðið var gróið skógi þegar árið 1980 og gróskan hefur aukist síðan þá. Tóftin getur varla talist hafa mikið minjagildi og er utan skipulagsmarka, norðan við Reykjahverfi, þannig að hún er ekki í hættu.

Mynd 29. Ógreinileg tóft [2770] frá einhverju útihúsi Varmár?

¹⁰⁸ Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner o.fl., *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*, nr. 235-12.

Samantekt og niðurstöður

Alls voru skráðar 88 minjar á svæðinu. Þar af eru 43 fornleifar og 44 herminjar. Sýnilegar á yfirborði eru 56 minjar og teljast fjórtán þeirra vera fornleifar. 32 minjar eru hins vegar einungis þekktar af heimildum.

Intrasíld	Name	Tegund	Horfinaæð	Friðað	Gömul númer	Ástand	Flokkun	Aldur	Bæjarnafn	Horfin	Sérheiti	Minjagildi
2683	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2684	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2685	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2686	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2687	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2732	Kálgarður	Heimild	Sléttað yfir	Já	Ekki skráð áður	Ekki sést til fornleifa	Búsetuminjar	1800-1930	Suður Reykir	Já		Lítið
2732	Kálgarður	Heimild	Sléttað yfir	Já	Ekki skráð áður	Ekki sést til fornleifa	Búsetuminjar	1800-1930	Suður Reykir	Já		Lítið
2747	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2748	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2749	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2750	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2751	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2752	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2759	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Vel greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Mikið
2880	Grunnar braggar	Húsgrunnur		Nei	251-12	Greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Að hluta	Lambton Park	Lítið
2880	Grunnar braggar	Húsgrunnur		Nei	251-12	Greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Að hluta	Lambton Park	Lítið
2881	Braggagrunnur	Húsgrunnur		Nei	251-12	Greinanlegar minjar	Herminjar	1940-1945	Reykjakot	Nei	Lambton Park	Lítið
2895	Kálgarður	Heimild	Sléttað yfir	Já	Ekki skráð áður	Ekki sést til fornleifa	Búsetuminjar	1800-1930	Reykjakot	Já		Ekki metið
2896	Kálgarður	Heimild	Sléttað yfir	Já	Ekki skráð áður	Ekki sést til fornleifa	Búsetuminjar	1800-1930	Reykjakot	Já		Ekki metið
2897	Kálgarður	Heimild	Sléttað yfir	Já	Ekki skráð áður	Ekki sést til fornleifa	Búsetuminjar	1800-1930	Reykjakot	Já		Ekki metið

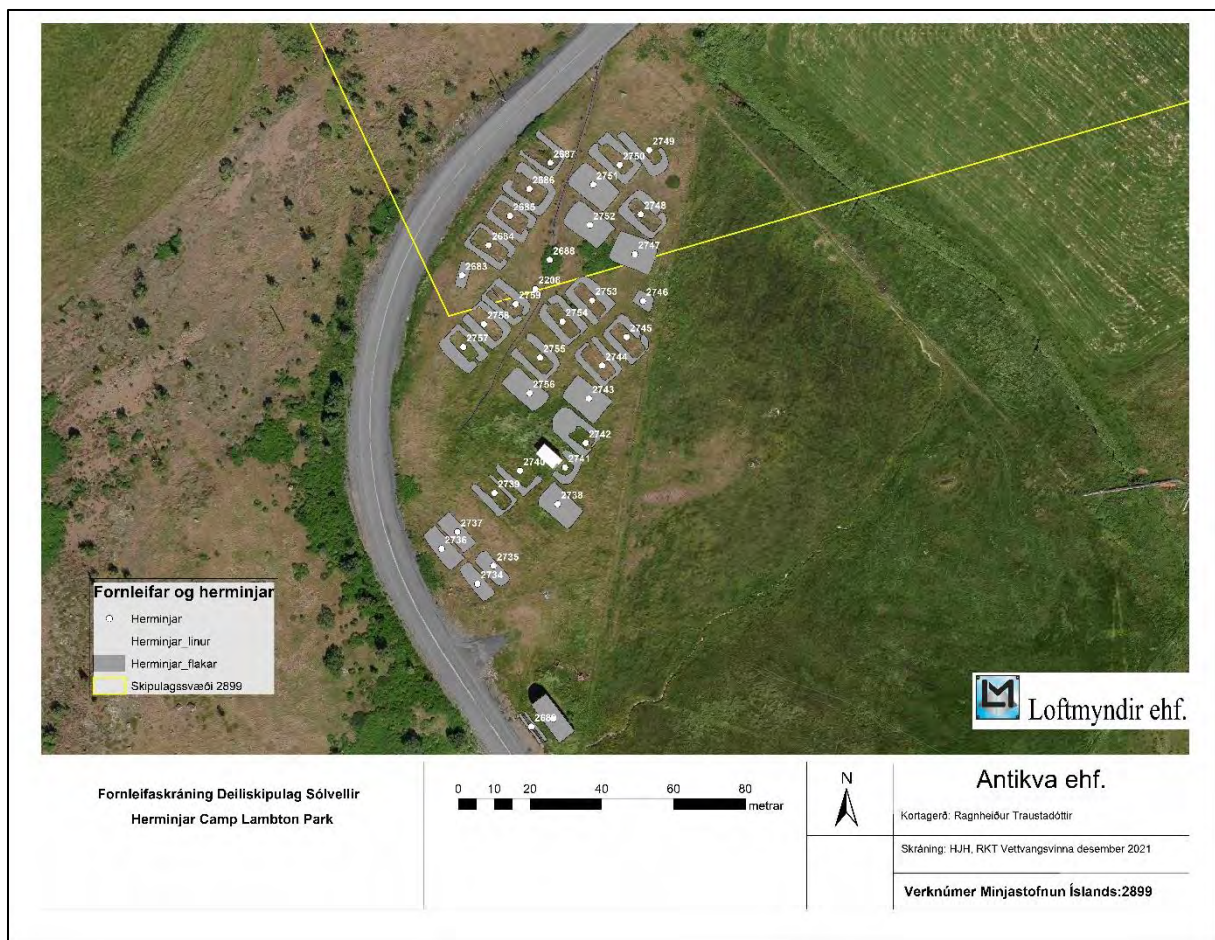
Mynd 30. Minjar innan svæðis.

Minjar innan skipulagssvæðis: Herminjar

44 herminjar eru á svæðinu og þar af eru 42 varðveittar. Flestar þessar minjar eru á vestri hluta framkvæmdasvæðisins. Þetta eru leifar af liðsforingjabúðum Camp Lambton Park braggahverfisins [2208] vestan Reykjavegar í vegarkrikanum þar sem Hafravatnsvegur beygir vestur út frá honum. Þarna eru 33 mjög greinilegir grunnar frá bröggum [2683 / 2684 / 2783 / 2685 / 2686 / 2687 / 2734 / 2735 / 2736 / 2737 / 2738 / 2739 / 2740 / 2741 / 2742 / 2743 / 2744 / 2745 / 2746 / 2747 / 2748 / 2749 / 2750 / 2751 / 2752 / 2753 / 2754 / 2755 / 2756 / 2757 / 2758 / 2759 / 2881], ógreinilegar leifar af fleiri braggagrunnum [2880] auk eins uppistandandi bragga [2678], bílagryfju [2689] og götu [2688]. Á stríðsárunum voru 144 braggar í hverfunum Camp Lambton Park [2208] og Clayton Park [2206]. Þau voru að mestum hluta austan Reykjavegar og hafa því horfið undir íbúðarhúsabyggðina í hinu nýja Reykjahverfi. Leifar liðsforingjabúðanna vestan við veginn eru hins vegar mjög greinilegar.

Auk þessara herminja hafa sex varðveist utan með mörkum skipulagssvæðisins, vatnsgeymir [2778] er rétt hjá gamla bæjarstæðinu á Suður-Reykjum, sunnan við skipulagsmörkin,

skotbyrgi [2774] og skotgröf [2773] eru nokkru austar, einnig við suðurmörk skipulagsvæðisins, stífla [2777] er við norðausturenda svæðisins en vatnsgeymir [2772] skammt norðan skipulagsmarka þar sem einnig eru minjar tengdar bæjarstæði hjáleigunnar Amsturdam. Stíflan og vatnsgeymir hafa tengst starfsemi Álafoss Hospital [1995] sem nú er horfinn undir aðalbyggingu Reykjalundar. Hinar herminjarnar eru heillegar og hafa varðveislugildi.

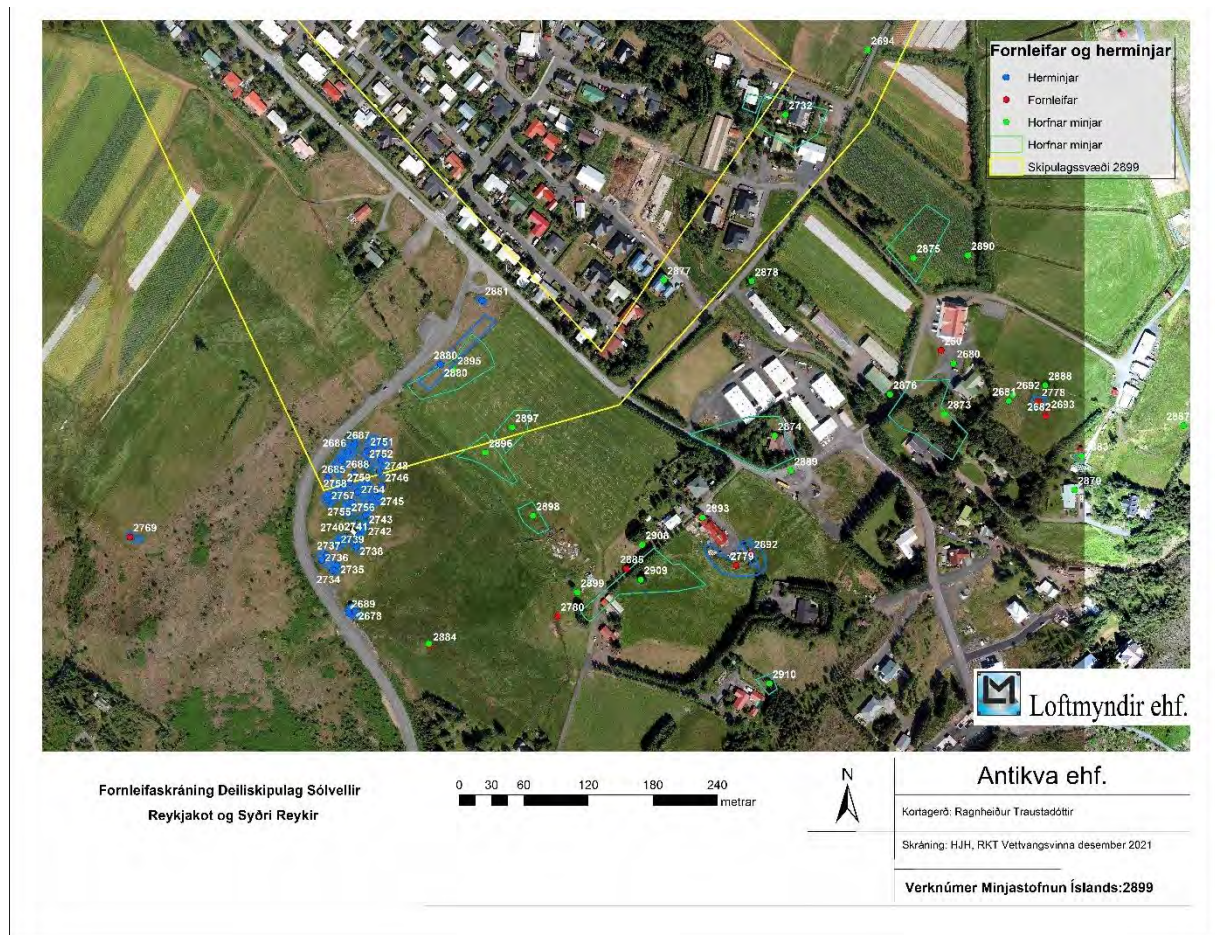

Kort 12. Braggar í liðsforingjabúðum Camp Lambton Park.

Herminjar njóta ekki sjálfkrafa aldursfriðunar samkvæmt lögum um menningarminjar. Þær eru hins vegar mikilvægur vitnisburður um hlutdeild Íslands í einum mestu stríðsátökum mannkynssögunnar og er æskilegt að taka tillit til þeirra og vernda þær eftir því sem föng eru á. Herminjarnar í Camp Lambton Park hafa varðveist vel og mynda saman heild sem er líka mikilsverð í tengslum við aðrar herminjar sem finnast víðs vegar um Mosfellsbæ. Bragginn sem þarna stendur uppi er heillegur og hefur varðveist í samhengi við hverfið. Það gefur honum líka aukið gildi að leifar hverfisins sem hann stóð í skuli enn vera jafn sýnilegar og

raun ber vitni. Leifar braggahverfisins hafa tvímælalaust minjagildi og einnig skoðunargildi fyrir almenning og væri mikilsvert að varðveita þær. Þessar minjar eru hins vegar innan skipulagssvæðisins og því í mikilli hættu.

Fimm horfnar búsetuminjar eða fornleifar voru auk þess skráðar innan marka skipulagssvæðisins, þ.e. útihústóft [2877] og fjórir kálgarðar [2895 / 2896 / 1897 / 2732].

Kort 13. Fornleifar og herminjar í landi Reykjakots og Syðri-Reykja.

Minjar utan marka skipulagssvæðis: Aldursfriðaðar minjar og herminjar

Fornleifar sem skráðar voru eru flestar utan við mörk skipulagssvæðisins og ættu ekki að vera í hættu vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Þessar minjar vitna um langa búsetu í hinu forna Reykjahverfi og njóta friðunar vegna aldurs.

Ógreinileg tóft frá útihúsi [2771] er á þeim slóðum sem bæjarstæði hjáleigunnar Amsturdam [2679] á að hafa verið. Nokkru vestar, norðan við íbúðarhúsabyggðina í Reykjahverfi er útihústóft [2770] frá Varmá. Utan við vesturmörk svæðisins, er tóft frá óþekktu mannvirki

ásamt niðurgrefti [2769], nokkru vestar, austan við svokallað Stekkjargil, er stekkjartóft [2690], sokkin í gróður og hinum megin við gilið er tóft og niðurgröftur [2691]. Þessar minjar [2771-2770- 2769 / 2690 / 2691] eru ógreinilegar í landslaginu eða sokknar í gróður. Þær hafa lítið upplifunargildi en hafa minjagildi í tengslum við búsetusögu svæðisins, auk þess sem eldri minjar gætu leynst í jörð.

Utan við suðurmörk skipulagssvæðisins er húsgrunnur [2775] og minjasamstæða [2776] með vegghleðslum, steiptum grunni og tóftarbungu úr torfi og grjóti. Steinsteypan bendir til að minjarnar séu ekki mjög gamlar en þær gætu þó vel verið eldri en hundrað ára. Þær eru ágætlega varðveittar og hafa bæði nokkurt minjagildi og upplifunargildi. Nokkru lengra í norðaustur er hólbunga í landslaginu þar sem eldra bæjarstæði Reykjakots [2779] er talið hafa verið. Engar tóftir eru sýnilegar á yfirborði en af heimildum að dæma spannar búsetusaga Reykjakots rúmlega 400 ár. Þarna gætu því leynst merkar minjar undir sverði og þarf að fara með gát. Bæjarstæðið er þó utan við skipulagsmörk og því ekki í hættu vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Vestan við Reykjakot hefur auk þess varðveist laug, vatnsból eða þvottahver [2780] sem áður hét Vatnshola og Suðuhola en síðar hefur verið byggt ofan í það steipt mannvirki með krana, mögulega til nýtingar fyrir gróðurhús.

Utan suðurmarka skipulagssvæðisins var einnig skráður garður [2682] sem mótaði fyrir í túninu hjá vatnsgeymi [2778] og torfgarður [2693], mögulega frá því fyrir 1500 sem fannst við uppgröft árið 2012. Bæjarstæði Suður-Reykja [2680], kirkja [2681] og kirkjugarður [2692] hafa verið staðsett á þessum slóðum líka en sjást ekki á yfirborði. Aðrar minjar sem skáðar voru eru horfnar af yfirborði. Af þeim má sérstaklega nefna Reykjalaug [2889], grjóthlaðna laug, sem mögulega gæti hafa varðveist undir veginum milli Syðri-Reykja og Reykjahvols.

Allar minjar hafa verið mældar upp eða staðsettar en skilgreindar fornleifar eru flestar utan við jaðra framkvæmdasvæðisins.

Ekki er víst að allar minjar á svæðinu sjáist á yfirborðinu eða hafi verið skráðar. Ef áður óþekktar fornleifar koma í ljós á framkvæmdasvæðinu ber að stöðva framkvæmdir, varast frekara rask og tilkynna þegar í stað um fundinn til Minjastofnunar Íslands, sbr. 38. gr. mml. Minjastofnun Íslands metur eðli þeirra og umfang og hvort rannsókna sé þörf áður en framkvæmdum er haldið áfram.

Minjastofnun Íslands metur eðli minja og umfang og hvort rannsókna sé þörf áður en framkvæmdir megi halda áfram.

Er því beint til framkvæmdaraðila að reyna að sneiða hjá fornleifum og komast hjá því að raska þeim í lengstu lög. Í 21. gr. mml. segir um verndun fornleifa að „jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, [megi] enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.“

Heimildir

Agnes Stefánsdóttir, Rúna K. Tetzschner, Guðmundur Ólafsson, Ágúst Ó. Georgsson, Kristinn Magnússon og Bjarni F. Einarsson. *Skráning fornleifa í Mosfellsbæ*. Skýrslur Þjóðminjasafns Íslands. Reykjavík: Þjóðminjasafn Íslands, 2006.

Björn Bjarnason. „Kjósarsýsla.“ Í *Ýmsar ritgerðir: Landnám Ingólfs: Safn til sögu þess*, II. Reykjavík: Félagið Ingólfur, 1936-1940. Bls. 90-109.

Fasteignabók. Löggilt af stjórnarráði Íslands samkvæmt lögum nr. 22, 3. nóv. 1915. Öðlast gildi 1. apríl 1922. Reykjavík, 1921.

Ferðabók Eggerts Ólafssonar og Bjarna Pálssonar um ferðir þeirra á Íslandi árin 1752-1757, I. Reykjavík: Haraldur Sigurðsson og Helgi Hálfðánarson, 1943.

Friðþór Eydal, *Tölvupóstur um ljósmyndir o.fl.* 27. maí 2022.

Friðþór Eydal, *Hersetan í Mosfellsdal og Kjálarnesþingi 1940-1944*. Óprentað handrit.

Hannes Þorsteinsson. „Rannsókn og leiðréttingar á nokkrum bæjanöfnum á Íslandi.“ *Árbók Hins íslenska fornleifafélags*, 37, 1923, bls. 1-96.

Haraldur Sigurðsson, *Kortasaga Íslands frá lokum 16. aldar til 1848*. Reykjavík: Menningarsjóður, 1978.

Íslenzkt fornbréfasafn, I. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag, 1857-1876.

Íslenzkt fornbréfasafn, III. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag, 1896.

Íslenzkt fornbréfasafn, IV. Kaupmannahöfn: Hið íslenska bókmenntafélag, 1897.

Íslenzkt fornbréfasafn, XV. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag, 1947-1950.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. Gullbringu- og Kjósarsýsla. III. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafjelag í Kaupmannahöfn, 1923-1924.

Jarðatal á Íslandi, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða í landinu. Útg. J. Johnsen. Kaupmannahöfn, 1847.

Kristinn Magnússon. *Reykir í Mosfellsbæ: Rannsóknaskýrsla*. Reykjavík: Fornleifavernd ríkisins, 2012.

Ný jarðabók fyrir Ísland, samin eptir tilskipun 27. maímánaðar 1848 og allramildilegast staðfest með tilskipun 1. aprílmánaðar 1861. Kaupmannahöfn, 1861.

„Saga Álafoss fyrstu árin“, Álafossfréttir, 5. árg., 1. tbl., 1981, bls. 9-10.

Skúli Magnússon. Í „Lýsing Gullbringu- og Kjósarsýslu. Verðlaunaritgerð eftir Skúla Magnússon landfógeta.“ *Landnám Ingólfs. Safn til sögu þess*, I. Reykjavík: Félagið Ingólfur.

Skýrsla um eyðijarðir skv. fyrirmælum 53. gr. laga nr. 75 frá 1962, um Stofnlánadeild landbúnaðarins, landnám, ræktun og byggingar í sveitum. – Ópr. 31.12.1963.

Stefán Þorvaldsson. „Lýsing Mosfells- og Gufunessókna 1855.“ Í *Sýslulýsingar og sóknalýsingar: Landnám Ingólfs: Safn til sögu þess*, III. Reykjavík: Félagið Ingólfur, 1937-1939. Bls. 221-240.

Þorvaldur Thoroddsen. *Ferðabók: Skýrslur um rannsóknir á Íslandi 1882-1898*, I. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag, 1913-1915.

Kort og landamerkjaskrár

Fylgiblað með uppdráttum af túnum í Mosfellssveit. 1916.

Herforingjaráðskort Dana: Reykjavík. Kaupmannahöfn, 1909.

Landamerkjaskrá fyrir jörðina Reykjakot í Mosfellssveit. 1890.

Túnakort Reykja 1916.

Túnakort Reykjakots 1916.

Árnastofnun – Örnefnasafn

Ö-Suður-Reykir MG: *Örnefnalýsing Suður-Reykja*. Magnús Guðmundsson skráði eftir heimildum og heimamönnum. Örnefnastofnun Íslands, [ekkert ártal].

Ö-Reykjavoll og Sólvellir MG: *Örnefnalýsing Reykjavhvals og Sólvalla*. Magnús Guðmundsson skráði. Örnefnastofnun Íslands 1992.

Nr.	2899-1995	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-16	Jarðatalsnr.	249
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Sjúkrahús	Tegund	Heimild	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Álafoss Hospitala	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til minja	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna byggingar
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	409337,214	Isnet E	370477,226	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Á stríðsárunum risu á nokkrum stöðum herspítalahverfi eða braggasjúkrahús. Eitt þeirra var Álafoss Hospital sem byggingarsveit hersins kom upp austan Varmár í landi Suður-Reykja árið 1942. Þegar spítalinn hóf starfsemi voru þar 250 sjúkrarúm en í neyðartilvikum var hægt að taka við allt að 550 sjúklingum. Starfsmenn voru tæplega 200. Herinn leigði lóðina af mágunum á Reykjum, þeim Bjarna Ásgeirssyni alþingismanni og Guðmundi Jónssyni skipstjóra, sem keyptu svo allt hverfið, 126 bragga og fjórar byggingar aðrar. Flestir braggarnir voru fjarlægðir fljótlega en síðar keypti S.Í.B.S., Samband íslenskra berklasjúklinga, lóðina með nokkrum nothæfum bröggum og fylgdi fráveitulögn og heitavatnshola á melunum. Þar sem Álafoss Hospital hafði verið byggð í S.Í.B.S. berklaheimilið Reykjalund sem síðar varð endurhæfingarmiðstöð með sama nafni.

Nr.	2899-2206	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Skálahverfi	Tegund	Heimild	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Clayton park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til minja	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna byggingar
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	409114,98	Isnet E	370099,247	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Camp Clayton Park var eitt þeirra braggahverfa sem skellt var upp í Mosfellssveit fljótlega eftir komu hersins til Íslands árið 1940. Þarna höfðu fyrst Kanadamenn og síðan Bandaríkjamenn aðsetur. Camp Clayton Park var tiltölulega lítið braggahverfi sem rann saman við norðvesturendann á Camp Lambton Park [2208], þ.e. norðvestan við Dælustöðvarveg, þar sem íbúðarhúsahverfin Grenibýggð og Furubýggð eru nú. Samtals voru í þessum tveimur hverfum 144 braggar þegar mest var en landið var leigt af ábúendum, Helga Finnbogasyni í Reykjahvoli, Finnboga Helgasyni á Sólvöllum og Bjarna Ásgeirssyni á Suður-Reykjum.

Nr.	2899-2208	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Skálahverfi	Tegund	Braggagrunnar	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Camp Lambton park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408384,784	Isnet E	370316,743	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Camp Lambton Park var braggahverfi sem skellt var upp í Mosfellssveit fljótlega eftir komu hersins til Íslands árið 1940. Hverfið var reist á Reykjamelum við Reykjaveg, milli Suður-Reykja og vegarins sem nú nefnist Dælustöðvarvegur; meirihluti þess var austan við Reykjaveg og hefur því farið undir íbúðarhúsabyggðina í hinu nýja Reykjahverfi. En þarna höfðu fyrst Kanadamenn og síðan Bandaríkjamenn aðsetur. Í norðvesturendanum var minna braggahverfi, Camp Clayton Park [2206], Samtals voru í þessum tveimur hverfum 144 braggar þegar mest var en landið var leigt af ábúendum, Liðsforingjabúðir Camp Lambton Park teygðu sig vestur fyrir Reykjaveg. Af ljósmyndum að dæma hafa þarna verið breskir Nissen-íbúðarbraggar, 16 feta breiðir (þ.e. um 4,8 m). Leifar þeirra er að finna í vegarkrikanum sunnan við Hafravatnsveg þar sem hann beygir fyrst vestur út frá Reykjavegi og síðan í suðaustur. Minjarnar eru mjög greinilegar og má sjá rúmlega 34 braggagrunna, uppistandandi bragga, hluta af götu [2765], bílagryfju [2766] og vatnsból [2767].

Nr.	2899-250	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-7	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Jörð	Tegund	Jörð	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Suður Reykir	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand		Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir	J.J.1847, 96		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408507,312	Isnet E	370866,379	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Af heimildum að dæma hafa Suður-Reykir verið í ábúð frá því snemma á miðöldum. Þar var kirkja og er máldagi hennar árið 1180 elsta heimild um jörðina. Einnig er fjallað um kirkjuna að Reykjum í máldögum árin 1367 og 1397 en það ár kemur fram að Ólafur nokkur hafi tekið jörðina. Samkvæmt máldaga árið 1557 átti hálfkirkjan að Suður-Reykjum meðal annars jörðina Úlfarsfell. Kirkjan að Reykjum var hins vegar í bændaeign og átti því ekkert í heimalandi. Síðan er getið um jörðina í kaupmálabréfi árið 1570 þar sem Þorvarður Þórólfsson gaf Þorvarði syni sínum jörðina. Árið 1703 bjó eigandi Suður-Reykja, Einar Ísleifsson, sjálfur á jörðinni og landskuld var engin „so ákveðast kunni, því enginn maður sem á lífi er, minnst að þar hafi aðrir en eigendur á búið.“ Suðir-Reykir töldust vera 40 hundruð með hjáleigunum þremur, Stekkjarkoti, Reykjakoti og Amsturdam. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-251	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-1	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur		Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Jörð	Tegund	Jörð	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Reykjakot	Friðað	Já	Verkefni			

Ástand		Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin		Horfin ástæða			
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG				
Túnakort		Heimildir	J.J.1847, 96				
Mæling							
Isnet N	0	Isnet E	0	Minjagildi			
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Reykjakot er fyrst nefnt í jarðabók árið 1703 sem hjáleiga Suður-Reykja, ekki minna en 100 ára og ábúandi einn. Þegar *Jarðatal* Johnsens var tekið árið 1847 bjó eigandi Reykjakots þar sjálfur. Samkvæmt því og lýsingu séra Stefáns Þorvaldssonar árið 1855 var Reykjakot enn í byggð um miðbik aldarinnar, metið sjö og hálft hundrað. Um 1893 var það nefnt upp á nýtt og kallað Reykjahvoll. Um þetta segir Hannes Þorsteinsson: „Reykjahvoll er nýnefni, tekið upp fyrir nál. 30 árum, auðvitað án stjórnarleyfis; mun nú hafa fengið nokkra hefð [..]“ Björn Bjarnarson hreppstjóri Mosfellshrepps og alþingismaður bjó í Reykjakoti fyrir aldamótin 1900 og fram yfir þau. „Hann flutti úr torfbæ í Reykjakoti og byggði sér þriggja herbergja hús með kjallara um 50 metra frá og nefndi Reykjahvol.“ Reykjahvoll virðist hafa farið í eyði einhvern tímann fyrir 1958 en garðyrkjubýlið Blómvangur og nýbýlin Sólvellir, Akrar og Efri-Hvoll voru hins vegar stofnuð á jörðinni í kringum 1930. (Sjá meira í skýrslu.)

Nr.	2899-2678	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Hús	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Uppistandandi hús	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Í túni austan við Hafravatnsveg		
Lengd	13	Breidd	5,3	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408265,3	Isnet E	370321,7	Minjagildi	Mjög mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Einn braggi [2678] stendur enn þá uppi, með stefnu norðvestur - suðaustur meðfram Hafravatnsvegi. Bragginn er allur útmálaður með graffíti en virðist mjög heillegur og hefur ótvírætt minjagildi, ekki síst með hliðsjón af því hve fáir braggar eru nú eftir frá stríðsárunu.

Nr.	2899-2679	Bæjarnafn	Amsterdam	Gömul nr.	249-1	Jarðatalsnr.	249
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Býli	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Amsturdam	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

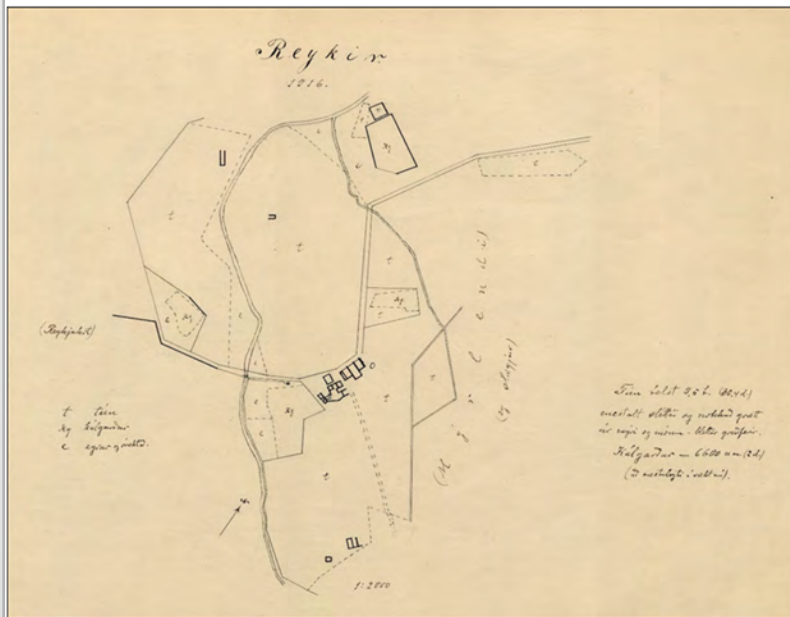
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	Vegna trjáræktar		
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður	Gras,trjágróður	Umhverfi	Skógarlundur		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG				
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409290,078	Isnet E	370435,937	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Í örnefnalýsingu segir: „Damtúnið er á háhæðinni sunnan við aðalhúsið í Reykjalundi og þar stóðu bæjarhús býlisins Amsturdam. [...] Tóftir frá hjáleigunni [...] stóðu áður á Damtúni efst á kolli hæðarinnar [...] Þær voru jafnaðar við jörðu um 1950 þegar þetta tún var endurræktað.

“ Samkvæmt Hauki Níelssyni bónda á Helgafelli var hjáleigan á hæð 30-40 m sunnan eða suðaustan við sjúkrahúsið á Reykjalundi. Þarna var enn þá tún við fornleifaskráningu 1980 en engar minjar sáust á yfirborði: „Staður þessi er ekki ólíklegt bæjarstæði, þótt ekki skuli þar með sagt að Amsturdam hafi staðið þarna.

“ Minjar geta því leynst undir yfirborði en á þeim 40 árum sem liðin eru frá fyrstu skráningu hefur skógarlundur verið ræktaður upp á svæðinu og er bæjarstæðið líklega komið undir hann. Séu þarna minjar stafar þeim því hætta af skógrækt fremur en öðrum framkvæmdum en þetta er skammt utan norðurmarka skipulagssvæðisins.

Nr.	2899-2680	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-7	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Bæjarhóll	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Suður Reykir	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	Vegna ábúðar		
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna byggingar		
Efni		Gróður	Tún og	Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG				
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408495,235	Isnet E	370877,904	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Bæjarstæði [2680] heimild Á túnakorti frá 1916 má sjá bæjarstæði Reykja um miðbik túnsins, nokkru vestan við Varmá. Þar virðist vera steinhús fyrir miðju sem gæti verið íbúðarhúsið, stór bygging úr torfi og grjóti er norðan við það og minni torfhús ásamt maturtagarði austan og sunnan við það. Steinhúsið eða gamli bærinn sést einnig á gamalli ljósmynd ásamt hlöðu sem byggð var einhvern tímann eftir 1930 í sama stæði og eldri hlaða sem sést á túnakortinu. Jón M. Guðmundsson byggði síðan nýtt íbúðarhús um 1960, suðaustur af eldra íbúðarhúsi, væntanlega því sem sést á myndinni, sem hefur síðan verið rífið en hlaðan á ljósmyndinni stendur enn þá. Miðað við þetta hefur staðsetning eldri bæjarins verið þar sem bílaplanið er nú, milli íbúðarhússins og hlöðunnar. Bæjarstæðið hefur líklega verið á svipuðum slóðum gegnum aldirnar en jafnframt gætu hús hafa færst til. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-2681	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-1	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Upptún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kirkja	Tegund	Heimild	Flokkur	Trúalegar minjar		
Sérheiti	Þorlákskirkja	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG		
Túnakort	Nei	Heimildir	Íslenzkt fornbréfasafn I, 268		
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	408460,188	Isnet E	370929,118	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Kirkju að Suður-Reykjum er fyrst getið í máldaga sem Þorlákur biskup setti árið 1180. Enn var kirkjustaður að Suður-Reykjum árið 1703 en í Jarðabók Árna og Páls segir: „Þar er heimamanna gröftur og embættað þá fólk er til altaris“. Hins vegar nálguðust endalokin því kirkjan að Reykjum var ásamt fleiri kirkjum lögð niður með konungsbréfi árið 1765. Tæpri öld síðar virðist hún fallin því árið 1855 tilheyrir hún liðinni tíð og séra Stefán Þorvaldsson ritar: „Mælt er, að bænhús hafi áður verið til forna á Suður-Reykjum.“ Ekki er vitað hvar kirkjan stóð en samkvæmt heimildamönnum við örnefnaskráningu var talið að hún og kirkjugarðurinn gætu hafa verið austan og sunnan við íbúðarhús Jóns M. Guðmundssonar sem var reist um 1960, suðaustur af eldra íbúðarhúsi Fornleifavernd ríkisins, þ.e. síðar Minjastofnun tók könnunarskurð í hól austan bæjarhúsanna árið 2012. Hvorki fundust bein né nokkuð annað sem gæti stutt það að þarna hefði verið kirkjugarður. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-2682	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Upptún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	óþekkt/garður	Tegund	Garðlag	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras	Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	KM Reykir í Mosfellsbæ		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408446,234	Isnet E	370963,522	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Á gamalli ljósmynd þar sem horft er vestur til bæjarhúsa á Reykjum má sjá greinilegan garð [2682] sem legið hefur austan húsanna yfir hól þar sem nú er vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum. Enn mótast fyrir yfirgrónum garði í landslaginu austan og sunnan geymisins og hann sést einnig á loftmynd. Yfirborðið er mjög ójafnt, einkum þar sem glittir í hann sunnan vatnstanksins og stendur sums staðar grjót upp úr honum, sem bendir til að hreyft hafi verið við honum á seinni tímum. Vegna gruns um að kirkjugarðurinn á Reykjum hefði verið á þessum slóðum rannsakaði Fornleifavernd ríkisins þennan garð árið 2012. Yfirborðið var sléttara yfir suðausturhorni hans, meira eins og ávöl grasivaxin bunga, og þótti líklegra að varðveislan væri betri þeim megin þannig að könnunarskurður var tekinn þar. Þessi hluti virtist þó einnig hafa orðið fyrir jarðraski. Í skurðinum sáust auk þess leifar torfgarðs [2693] og virtist yngri garðurinn úr grjóti og torfi hafa verið hlaðinn ofan í hann að hluta. Svört gjóska, líklega úr Kötlugosi árið 1500, sem fannst utan við

Nr.	2899-2683	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggahverfi, gras s. Hafravatnsveg
Lengd	7,14	Breidd	3,1	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408388,669	Isnet E	370296,487	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir			

Fast við Hafravatnsveg, er ferhyrndur grunnur frá litlu mannvirki sem hefur stefnuna norðnorðaustur - suðsuðvestur og liggur því þvert á hina braggana í hverfinu. Ef til vill hefur þarna verið lítill braggi. Á ljósmynd (15) frá stríðsárunum sést eitthvert mannvirki á þessum stað en ekki er greinilegt hvað það er.

Nr.	2899-2684	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras, mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,7	Breidd	8,4	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408396,647	Isnet E	370304,094	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir			

Einn fjögurra samsíða braggagrunna sem liggja meðfram Hafravatnsvegi norðan við mannvirki [2683]. Þeir hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur og liggur leið [2688] austan þeirra.

Nr.	2899-2685	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras, mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,3	Breidd	8,2	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408404,671	Isnet E	370309,967	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Einn fjögurra samsíða braggagrunna sem liggja meðfram Hafravatnsvegi norðan við mannvirki [2683]. Þeir hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur og liggur leið [2688] austan þeirra.

Nr.	2899-2686	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras, mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12	Breidd	8,2	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408412,53	Isnet E	370315,349	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Fjórir samsíða braggagrunnar liggja meðfram Hafravatnsvegi norðan við mannvirki [2683]. Þeir hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur og liggur leið [2688] austan þeirra.

Nr.	2899-2687	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	11	Breidd	8,5	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408420,822	Isnet E	370320,396	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Fjórir samsíða braggagrunnar liggja meðfram Hafravatnsvegi norðan við mannvirki [2683]. Þeir hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur og liggur leið [2688] austan þeirra.

Nr.	2899-2688	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Leið	Tegund	Gata	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	
Efni	Troðningur	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	45	Breidd		Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408394,512	Isnet E	370319,965	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir			

Á yfirlitsmyndinni (15) af braggahverfunum frá stríðsárunum sést að gata hefur legið úr austri frá meginhluta Camp Lambton Park og kvíslast milli bragganna í liðsforingjabúðunum vestan vegarins. Hluti þessarar götu hefur varðveist og má sjá hvar hún liggur suðvestur á milli bragganna. Gatan hefur legið yfir lækinn sem rennur suður um mitt þetta svæði en er nú einungis sýnileg vestan hans. Hún hefur greinilega tengst herbúðunum og stríðsárunum og hefur gildi sem hluti af minjaheild braggahverfisins.

Nr.	2899-2689	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Steinsteypa	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Rey	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Steypa	Gróður	Gras	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	10.0 m	Breidd	2,48 m	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408262,801	Isnet E	370315,941	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Einn braggi [2678] stendur enn þá uppi, með stefnu norðvestur - suðaustur meðfram Hafravatnsvegi. Sunnan við braggann er bílagryfja eða rampur [2766]. Bragginn er allur útmálaður með graffíti en virðist mjög heillegur og hefur ótvírætt minjagildi, ekki síst með hliðsjón af því hve fáir braggar eru nú eftir frá stríðsárunum. Bílagryfjan er hluti af minjaheild hverfisins og hefur gildi sem slík.

Nr.	2899-2690	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-11	Jarðatalsnr.	251
Svæði	Stekkjargil	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Stekkur	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Mjög gróið	Umhverfi	Austan Stekkjargilslækjar sokkin í gróður		
Lengd	7,7	Breidd	6,3	Hæð	0,5	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG				
Túnakort	Nei	Heimildir	Skráning fornleifa í Mosfellsbæ, 2006.				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408380,076	Isnet E	369910,787	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Í örnefnalýsingu segir: „Úr Stekkjargili kemur Stekkjargilslækur og fellur niður í Varmá. Niður af Stekkjargili til norðausturs skammt frá læknum stóð býlið Stekkjarkot. Tættur þess hafa sést fram að þessu.“ Bæði gilið og kotið hafa verið kennd við stekk sem er innst í gilin, um 5-10 m frá mynni þess, austan við lækinn. Tóft stekklarins er enn varðveitt, mjög yfirgróin. Inngangur hefur verið norðaustanmegin og lambakró í norðurenda. Stekkurinn hefur minjagildi sem hluti af búsetuheild Reykjahverfis en minna upplifunargildi fyrir almenning vegna þess hve ógreinilegur hann er í landslaginu. Hann er rétt utan við vesturmörk skipulagssvæðisins og ætti því ekki að vera í hættu.

Nr.	2899-2691	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.		Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	HJH
Hlutverk	Útihús	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,birki, njóli	Umhverfi	Í miklum njóla
Lengd	9	Breidd	4,7	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir			
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408389,715	Isnet E	369841,586	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Á herforingjaráðskorti frá 1909 er eyðibýlið Stekkjarkot merkt inn fast vestan við tún Reykjakots og ónefndan læk sem rennur meðfram túninu en töluvert austan við Stekkjargilslæk. Staðsetning kotsins hefur þó verið á reiki því samkvæmt örnefnalýsingu Reykjahvols og Sólvalla var kotið miklu lengra í norðvestur, hinum megin við annan læk: „Úr Stekkjargili kemur Stekkjargilslækur og fellur niður í Varmá. Niður af Stekkjargili til norðausturs skammt frá læknum stóð býlið Stekkjarkot. Tættur þess hafa sést fram að þessu.“ Svæðið er þakið lúpínu en þó má enn sjá þarna ógreinilega tóft með einu rými ásamt niðurgrefti. Ef til vill eru þetta leifar frá kotinu en fleiri minjar gætu leynst undir yfirborði. Minjarnar eru skammt frá vesturmörkum framkvæmdasvæðisins en utan þeirra og ættu því ekki að vera í hættu.

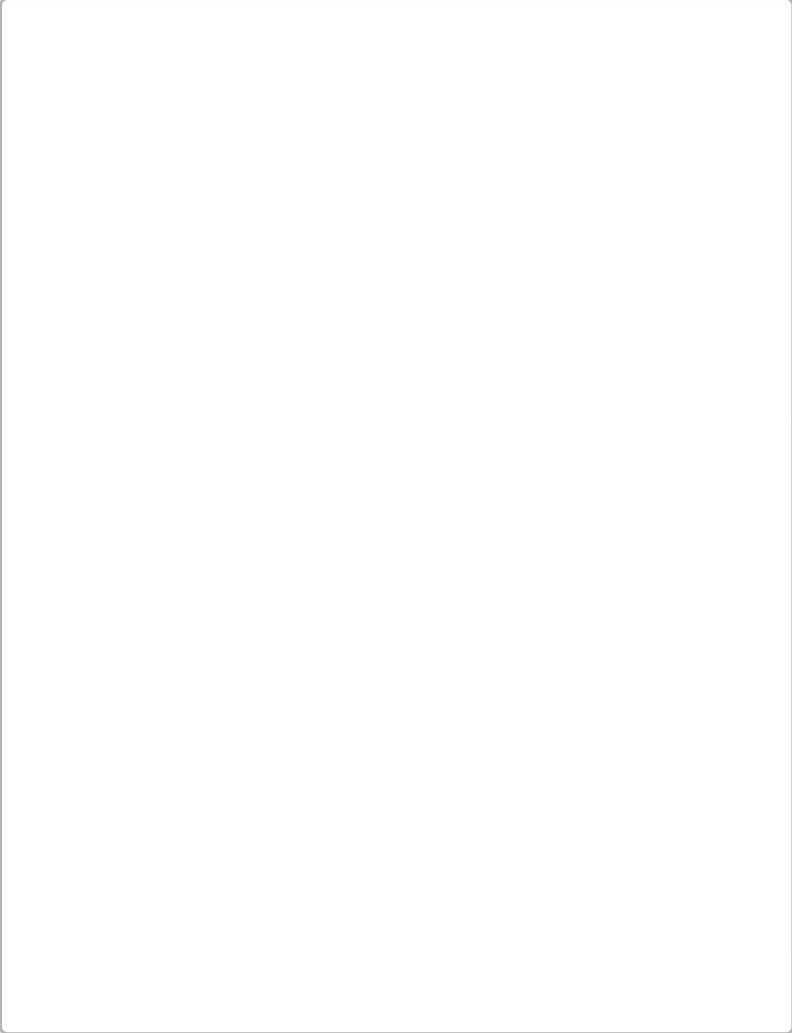
Nr.	2899-2692	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-1	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Upptún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kirkjugarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Trúalegar minjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG		
Túnakort	Nei	Heimildir	Íslenzkt fornbréfasafn I, 268		
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	408466,106	Isnet E	370933,369	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Kirkju að Suður-Reykjum er fyrst getið í máldaga sem Þorlákur biskup setti árið 1180. Þar er kveðið á um að messað skuli annan hvern löghelgan dag og að sent skuli eftir presti, getið er um kaup prestsins og eigur kirkjunnar. Í máldaga í Hítardalsbók árið 1367 er talað um Þorláskirkju að Reykjum sem á land að Úlfarsfelli og þrjár kýr. Í Vilchinsmáldaga árið 1397 er Þorláskirkja að Reykjum einnig nefnd og eigur hennar taldar upp. Í máldaga Gísla biskups Jónssonar árið 1557 er hún kölluð hálfkirkja, greint frá eignum og því að hún átti jörðina Úlfarsfell. Kirkjan að Reykjum heyrði undir Mosfell, var í bændaeign og átti því ekkert í heimalandi. Enn var kirkjustaður að Suður-Reykjum árið 1703 en í Jarðabók Árna og Páls segir: „Þar er heimamanna gröftur og embættað þá fólk er til altaris“. Hins vegar nálgðust endalokin því kirkjan að Reykjum var ásamt fleiri kirkjum lögð niður með konungsbréfi árið 1765. Tæpri öld síðar virðist hún fallin því árið 1855 tilheyrir hún liðinni tíð og séra Stefán Þorvaldsson ritar: „Mælt er, að bænhus hafi áður verið til forna á Suður-Reykjum.“ Ekki er vitað hvar kirkjan stóð en samkvæmt heimildamönnum við örnefnaskráningu var talið að hún og kirkjugarðurinn gætu hafa verið austan og sunnan við íbúðarhús Jóns M. Guðmundssonar sem var reist um 1960, suðaustur af eldra íbúðarhúsi. Sjá frekari í skýrslu

Nr.	2899-2693	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Upptún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Garður	Tegund	Garðlag	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað		Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Já	Horfin ástæða	
Efni	Torf	Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	KM Reykir í Mosfellsbæ		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408452,348	Isnet E	370965,648	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Á gamalli ljósmynd þar sem horft er vestur til bæjarhúsa á Reykjum má sjá greinilegan garð [2682] sem legið hefur austan húsanna yfir hól þar sem nú er vatnsgeymir [2778] frá stríðsárunum. Enn mótar fyrir yfirgrónum garði í landslaginu austan og sunnan geymisins og hann sést einnig á loftmynd. Yfirborðið er mjög ójafnt, einkum þar sem glittir í hann sunnan vatnstanksins og stendur sums staðar grjót upp úr honum, sem bendir til að hreyft hafi verið við honum á seinni tímum. Vegna gruns um að kirkjugarðurinn á Reykjum hefði verið á þessum slóðum rannsakaði Fornleifavernd ríkisins þennan garð árið 2012. Yfirborðið var sléttara yfir suðausturhorni hans, meira eins og ávöl grasivaxin bunga, og þótti líklegra að varðveislan væri betri þeim megin þannig að könnunarskurður var tekinn þar. Þessi hluti virtist þó einnig hafa orðið fyrir jarðraski. Í skurðinum sáust auk þess leifar torfgarðs [2693] og virtist yngri garðurinn úr grjóti og torfi hafa verið hlaðinn ofan í hann að hluta. Svört gjóska, líklega úr Kötlugosi árið 1500, sem fannst utan við þennan torfvegg, en ekki í honum, gæti bent til þess að hann hafi verið hlaðinn fyrir gjóskufallið og sé því gamall. Niðurstaða rannsóknarinnar var sú að á staðnum hafi verið tveir garðar en ekkert fannst sem studdi það þarna hefði verið kirkjugarður. Torfgarðurinn getur verið merkilegur engu síður en báðir garðarnir hafa væntanlega tengst búsetunni á Reykjum.

Nr.2899-2694BæjarnafnSuður ReykirGömul nr.Ekki skráðJarðatalsnr.250

SvæðiSveitarfélagMosfellsbærDagur15.12.2021SkráningRT-RKT-HJH

HlutverkLeiðTegundHeimildFlokkurSamgönguminjar

SérheitiFriðaðJáVerkefniDeiliskipulag Sólvellir

ÁstandEkki sést til fornleifaHættumatHættuorsök

AldurHorfinJáHorfin ástæðaVegna vegagerðar

EfniGróðurUmhverfi

LengdBreiddHæðHleðslu umferð

LeiðÖrnefnaskrá

TúnakortTúnakort 1916Heimildir

MælingTúnakort 1916

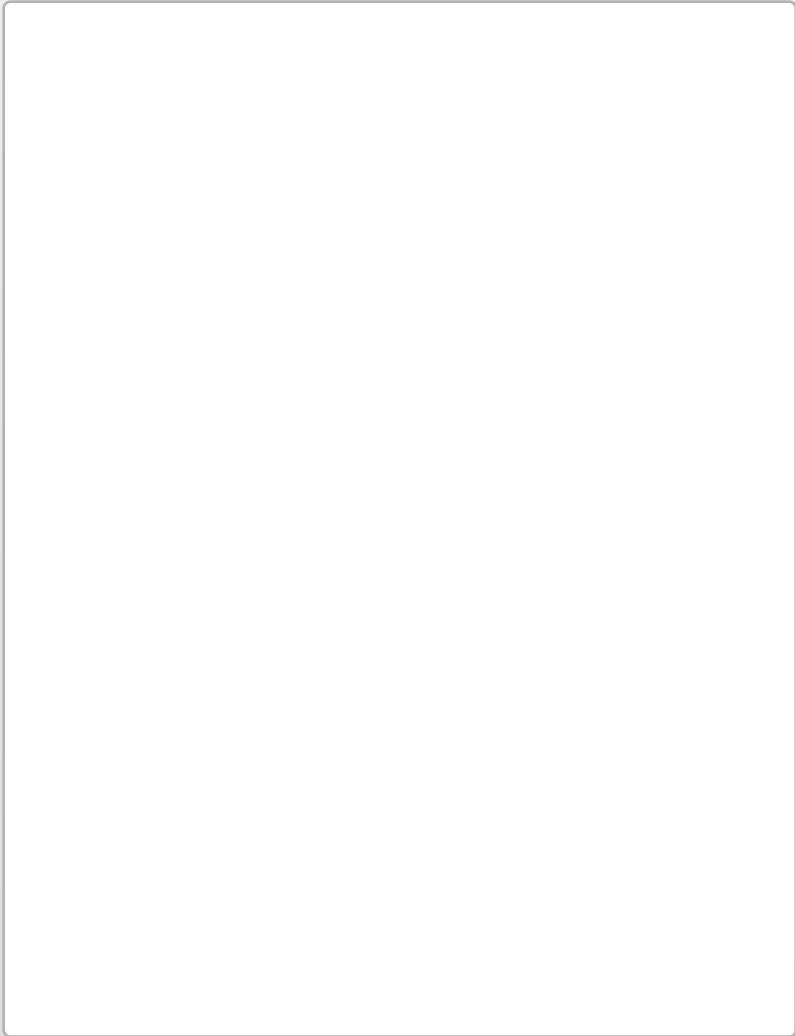
Isnet N408786,284Isnet E370798,246MinjagildiEkki metið

LjósmyndariMótvægisáðgerðir

Á túnakorti frá 1916 sést heimreið [2873] sem liggur frá Reyjakoti austur að bæjarhúsum á Suður-Reykjum og síðan áfram norður um túnið og beygir austur yfir læk sem rennur vestur í Varmá. Í örnefnalýsingu segir: „Austur yfir Upptúnið lágu Traðir en þær eru nú að mestu horfnar.“ Vegarstæði milli Reykja og Reyjakots virðist þó enn þá vera á svipuðum slóðum en vegurinn var breikkaður um 1940. Á túnakorti sést einnig gata [2694] sem liggur norðvestur yfir tún Reykja og beygir síðan austur yfir læk sem rennur vestur í Varmá og fram hjá görðum [2732]. Þessi gata er horfin en vegarstæðið austan lækjarins var í svipuðum farvegi og Skammadalsvegur nú.

Nr.	2899-2732	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kálgarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Tún		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Túnakort 1916		Heimildir				
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408728,151	Isnet E	370712,695	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari			Mótvægisaðgerðir				

Á túnakorti er stór kálgarður ásamt öðrum minni garði sýndur nyrst í túni Reykja, skammt norðaustan við læk sem rennur í Varmá. Ekkert sést lengur af þessum görðum.

Nr.	2899-2734	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	11,8	Breidd	4,2	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408303,04	Isnet E	370300,568	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Fast við veginn þar sem hann beygir suður, norðan við uppistandandi bragga eru grunnar fjögurra bragga og er innanmál hvers þeirra um 4 x 10 m.

Nr.	2899-2735	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	11,4	Breidd	4,5	Hæð	5,1	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408307,377	Isnet E	370304,909	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Fast við veginn þar sem hann beygir suður, norðan við uppistandandi bragga eru grunnar fjögurra bragga og er innanmál hvers þeirra um 4 x 10 m.

Nr.	2899-2736	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,5	Breidd	5,2	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408312,59	Isnet E	370290,869	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Fast við veginn þar sem hann beygir suður, norðan við uppistandandi bragga eru grunnar fjögurra bragga og er innanmál hvers þeirra um 4 x 10 m.

Nr.	2899-2737	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	11,6	Breidd	4,7	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408317,164	Isnet E	370294,934	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Fast við veginn þar sem hann beygir suður, norðan við uppistandandi bragga eru grunnar fjögurra bragga og er innanmál hvers þeirra um 4 x 10 m.

Nr.	2899-2738	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12 m	Breidd	7,3 m	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408324,717	Isnet E	370323,288	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Austan við braggagrunna [2735-2737] eru þrír braggagrunnar í þyrpingu, einnig með stefnu norðvestur - suðaustur en heldur stærri. Svolítið bil er milli bragga [2735-2737] og bragga [2739] en á yfirlitsmynd úr safni Bandaríkjahers sem tekin var af braggahverfunum á stríðsárunum (15) sést að þar hafa staðið tveir braggar í viðbót og auk þeirra einn aftan eða suðaustan við bragga [2739]. Á grunni [2740] sjást útlínur greinilega vestan og sunnan megin en austan megin hefur hann líklega skaddast við byggingu skúrs sem þarna stendur.

Nr.	2899-2739	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	11,6 m	Breidd	7.0 m	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408327,384	Isnet E	370305,348	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Austan við braggagrunna [2735-2737] eru þrír braggagrunnar í þyrpingu, einnig með stefnu norðvestur - suðaustur en heldur stærri. Svolítið bil er milli bragga [2735-2737] og bragga [2739] en á yfirlitsmynd úr safni Bandaríkjahers sem tekin var af braggahverfunum á stríðsárunum (15) sést að þar hafa staðið tveir braggar í viðbót og auk þeirra einn aftan eða suðaustan við bragga [2739]. Á grunni [2740] sjást útlínur greinilega vestan og sunnan megin en austan megin hefur hann líklega skaddast við byggingu skúrs sem þarna stendur.

Nr.	2899-2740	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, grasivaxinn bali s.		
Lengd	11,6	Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408332,745	Isnet E	370312,227	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Austan við braggagrunna [2735-2737] eru þrír braggagrunnar í þyrpingu, einnig með stefnu norðvestur - suðaustur en heldur stærri. Svolítið bil er milli bragga [2735-2737] og bragga [2739] en á yfirlitsmynd úr safni Bandaríkjahers sem tekin var af braggahverfunum á stríðsárunum (15) sést að þar hafa staðið tveir braggar í viðbót og auk þeirra einn aftan eða suðaustan við bragga [2739]. Á grunni [2740] sjást útlínur greinilega vestan og sunnan megin en austan megin hefur hann líklega skaddast við byggingu skúrs sem þarna stendur.

Nr.	2899-2741	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	5,15	Breidd	8,7	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408334,977	Isnet E	370325,581	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Austan við braggagrunna [2738-2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur - suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Nr.	2899-2742	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Bryggja	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, grasivaxinn bali s.		
Lengd	13,9	Breidd	7,9	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit.				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408343,837	Isnet E	370328,977	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Austan við braggagrunna [2738-2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur - suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Nr.	2899-2743	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,1	Breidd	7,8	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408354,234	Isnet E	370331,361	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Austan við braggagrunna [2738-2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur - suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Nr.	2899-2744	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,4	Breidd	8,3	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408363,965	Isnet E	370334,832	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Austan við braggagrunna [2738-2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur - suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Nr.	2899-2745	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,3	Breidd	8,4	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408371,281	Isnet E	370341,991	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Austan við braggagrunna [2738-2740] liggja fimm samhliða braggagrunnar frá suðvestri til norðausturs, allir með stefnu norðvestur - suðaustur. Einungis er eftir tæplega helmingur, þ.e. vestari endinn, af syðsta grunninum [2741] sem hefur að hluta farið undir skúrbyggingu.

Nr.	2899-2746	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	5,8	Breidd	4,1	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408381,503	Isnet E	370346,839	Minjagildi	Mikið		

Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir	
-------------	-----	------------------	--

Grunnur frá minna mannvirki eða litlum bragga er norðan við bragga [2745]. Hann sést greinilega á ljósmyndinni (15) af hverfinu frá stríðsárunum.

Nr.	2899-2747	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	12,2	Breidd	8,8	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408394,707	Isnet E	370344,373	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2748	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,7	Breidd	9	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408405,707	Isnet E	370346,38	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2749	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras, mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	15,4	Breidd	7,1	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408422,605	Isnet E	370347,951	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2750	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	13,8	Breidd	8	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408420,251	Isnet E	370339,495	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2751	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	13,5	Breidd	8	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408413,554	Isnet E	370332,915	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2752	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur
Lengd	13	Breidd	8	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408402,702	Isnet E	370331,727	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir			

Tveir samhliða braggagunnar [2747-2748] með stefnu norðvestur - suðaustur eru norðan við grunninn frá litla bragganum [2746] og vestan þeirra eru fjórir [2749-2750 -2751-2752] samhliða braggagrunnar sem liggja að leið [2765].

Nr.	2899-2753	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,5	Breidd	8,7	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408381,859	Isnet E	370332,268	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Sunnan við bragga [2752] eru fjórir samhliða grunnar frá bröggum. Þeir liggja að leið [2765] og hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur. Á ljósmynd (15) frá stríðsárunum má sjá að tveir braggar til viðbótar hafa staðið syðst í þessari röð, sunnan við bragga [2756], en engin ummerki sjást lengur um þá.

Nr.	2899-2754	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	13,5	Breidd	8,5	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408376,03	Isnet E	370324,229	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Sunnan við bragga [2752] eru fjórir samhliða grunnar frá bröggum. Þeir liggja að leið [2765] og hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur. Á ljósmynd (15) frá stríðsárunum má sjá að tveir braggar til viðbótar hafa staðið syðst í þessari röð, sunnan við bragga [2756], en engin ummerki sjást lengur um þá.

Nr.	2899-2755	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,4	Breidd	8,3	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408365,58	Isnet E	370317,702	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Sunnan við bragga [2752] eru fjórir samhliða grunnar frá bröggum. Þeir liggja að leið [2765] og hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur. Á ljósmynd (15) frá stríðsárunum má sjá að tveir braggar til viðbótar hafa staðið syðst í þessari röð, sunnan við bragga [2756], en engin ummerki sjást lengur um þá.

Nr.	2899-2756	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,7	Breidd	6,6	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408356,307	Isnet E	370314,596	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Sunnan við bragga [2752] eru fjórir samhliða grunnar frá bröggum. Þeir liggja að leið [2765] og hafa allir stefnu norðvestur - suðaustur. Á ljósmynd (15) frá stríðsárunum má sjá að tveir braggar til viðbótar hafa staðið syðst í þessari röð, sunnan við bragga [2756], en engin ummerki sjást lengur um þá.

Nr.	2899-2757	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	11,7	Breidd	9	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408368,188	Isnet E	370296,572	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Vestan við leið [2765], nálægt Hafravatnsvegi, má sjá grunna frá þremur samliggjandi bröggum með stefnu norðvestur - suðaustur.

Nr.	2899-2758	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, grasivaxinn bali s.		
Lengd	12,6	Breidd	8,2	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408374,738	Isnet E	370302,929	Minjagildi	Mikið		

Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir	
-------------	-----	------------------	--

Vestan við leið [2765], nálægt Hafravatnsvegi, má sjá grunna frá þremur samliggjandi bröggum með stefnu norðvestur - suðaustur.

Nr.	2899-2759	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940-1945	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Braggasvæðið, gras s. Hafravatnsvegur		
Lengd	12,4	Breidd	8	Hæð	0,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408380,971	Isnet E	370310,075	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Vestan við leið [2765], nálægt Hafravatnsvegi, má sjá grunna frá þremur samliggjandi bröggum með stefnu norðvestur - suðaustur.

Nr.	2899-2769	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.		Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar		Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök		
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei		Heimildir				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408332,944	Isnet E	370116,468	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	HJH		Mótvægisáðgerðir				

Einhólfa tóft og niðurgröftur eru sa. miðja vegu milli stekkjar [2767] og braggahverfis [2208] við Hafravatnsveg. Tóftin hefur stefnuna norðvestur - suðaustur og er inngangur í vesturenda en niðurgröftur við austurenda. Nokkrir stórir grjóthnullungar eru í og við tóftina. Tóftin hefur hugsanlega minjagildi í tengslum við búsetusögu Reykjakots en hins vegar lítið upplifunargildi fyrir almenning. Hún er utan marka skipulagssvæðisins vestan megin og ætti ekki að vera í hættu. Þar eð hún er alveg upp við mörkin þarf þó að fara varlega.

Nr.	2899-2770	Bæjarnafn	Varmá	Gömul nr.	235-12	Jarðatalsnr.	235
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	12.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Trjágróður,	Umhverfi	Við Varmá þéttur trjágróður		
Lengd	7,3	Breidd	4,9	Hæð	1,4	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409280,765	Isnet E	370040,827	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Tóft er í grasi vaxinni brekku á norðurbarmi gilskornings, um 300 m vestan við aðalbyggingu Reykjalundar, vestan við Varmá. Hún er óglögg og gróin, um 2 x 4 að innanmáli og snýr vestur - austur. Inngangur er á vesturgafli. Útlínur ytri veggja eru ógreinilegar en tóftin virðist lítið eitt niðurgrafin og er dýptin um 0,5. Þetta er væntanlega af einhverju útihúsi en ekki er unnt að segja til um hlutverk þess. Við fornleifaskráningu árið 1980 segir að þarna gæti hafa verið gamalt tún, að önnur tóft virðist vera aftan eða norðvestan við þessa og að ef til vill séu einhverjar fleiri tóftir þarna, þótt þess sjái varla merki. Tóftin er enn þá sýnileg en aðrar minjar sjást ekki. Svæðið var gróið skógi þegar árið 1980 og gróskan hefur aukist síðan þá. Tóftin getur varla talist hafa mikið minjagildi og er utan skipulagsmarka, norðan við Reykjahverfi, þannig að hún er ekki í hættu.

Nr.	2899-2771	Bæjarnafn	Amsterdam	Gömul nr.	249-2	Jarðatalsnr.	249
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Útihús	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar		Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	Vegna trjáræktar	
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras,	Umhverfi	Í skógi		
Lengd	10,8	Breidd		Hæð	1,4	Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei		Heimildir				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409234,642	Isnet E	370612,462	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	HJH		Mótvægisáðgerðir				

Tóftir frá útihúsum við hjáleiguna Amsterdam voru mældar upp eða þeim lýst við fornleifaskráningu árið 1980: „Grasivaxið þýflendi á ás SA við sjúkrahúsið á Reykjalundi. Vestan í ás þessum eða hæð hefur verið plantað talsverðu af trjám. Hér er um eina stóra tóft að ræða, líklega hústóft. Við athugun var hún og allt rústasvæðið mjög loðið af grasi. Innanmál tóftarinnar er um 2,5 x 4 m. Veggjabykkt nálega 1 m, hæð 1,2-1,4 m. Aftan og austan við þessa tóft sér fyrir annarri. Er hún mjög óregluleg að lögun, líklega öll hrunin saman. Líklegt útlit sést á meðfylgjandi teikningu. Ekki var hægt að segja til um hvort dyr hafi verið á aftari tóftinni. Á fyrrnefndu tóftinni eru dyr á miðjum V-gafl. Ekki hefur verið innangengt á milli þessara tófta. Svæðið aftan við (A-við) tóftirnar er mjög þýft og leynast þar sennilega fleiri rústir. Hvort hér eru komnar í ljós rústir hjáleigunnar Amsturdams skal ósagt látið. Tóftir þessar gætu allt eins verið fjárhús eða beitarhús með heytóft aftan við frá því snemma á 20. öld eða 19. öld. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-2772	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	249
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Vatnstankur	Tegund	Steinsteypa	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Steypa	Gróður	Gras	Umhverfi			
Lengd	10,8 m	Breidd	7,3 m	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409313,33	Isnet E	370610,248	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Vatnsgeymir [2899-2772] vatnsgeymir Steinsteypdur vatnsgeymir er nokkuð austan við suðausturhornið á aðalbyggingu núverandi Reykjalundar. Hann skiptist í stærra rými sem er sunnar og minna rými sem gengur út úr norðvesturveggnum. Dyr sem snúa suðvestur eru á litla rýminu. Vatnsgeymirinn er vafalaust frá stríðsárunum og hefur verið komið upp í tengslum við starfsemi Álafoss Hospital [1995]. Hann er vel varðveittur og hefur ótvírætt minjagildi sem leif frá stríðsárunum. Þetta er töluvert utan marka skipulagssvæðisins og geyminum því ekki hætta búin.

Nr.	2899-2773	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-17	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Skotbyrgi	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti		Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Skammt frá Skammadalsvegi við		
Lengd	19,48	Breidd	8,5	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409490,52	Isnet E	371262,289	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Hlaðin skotgröf frá stríðsárunum er skammt frá veginum sem liggur austur frá Skammadalsvegi inn með Reykjafjalli. Skotgröfin hefur varðveist nokkuð yfirgróin í landslaginu. Hún hefur einkum minjagildi sem hluti af stríðminjaheildinni á svæðinu. Skotgröfin er töluvert utan austurmarka skipulagssvæðisins og því ekki í hættu.

Nr.	2899-2774	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-12	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Reykjafjall	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Skotbyrgi	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti		Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Grjót	Gróður	Gras,mosi	Umhverfi	Uppi a fjalli		
Lengd	4,9	Breidd	2,6	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409190,05	Isnet E	371192,572	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir					

Skotbyrgi [2774] hleðsla Samkvæmt örnefnalýsingu er skotbyrgi sem hlaðið var á stríðsárunum á svonefndri Öxl. Þetta er einfalt skotbyrgi, hlaðið utan í klappargrjót á Öxlinni og ágætlega varðveitt. Gott útsýni hefur verið úr því af Öxlinni og hægt að vakta bæði spítalann [1995] fyrir neðan og herbúðirnar í Camp Lambton Park [2206] og Clayton Park [2208]. Skotbyrgið hefur minjagildi í samhengi við aðrar stríðsminjar á svæðinu. Það er allnokkuð utan austurmarka skipulagssvæðisins og því ekki í hættu.

Nr.	2899-2775	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Húsgrunnur	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni	Steypa	Gróður	Mosi,gras	Umhverfi	Austan Hafravatnsvegur á grónu svæði.
Lengd	7,2	Breidd	4,8	Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir			
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	407953,558	Isnet E	370395,831	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisaðgerðir			

Steyptur grunnur af húsi er rétt austan við Hafravatnsveg en vestan lækjar, nokkuð sunnan við leifar af liðsforingjabúðum Camp Lambton Park. Hann hefur stefnu norðaustur - suðvestur. Ekki er ljóst hvaða hús hefur verið þarna og kemur hvort tveggja til greina, að það hafi tengst Reykjakoti eða veru hersins á svæðinu.

Nr.	2899-2776	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar		Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök		
Aldur		Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras	Umhverfi	Við læk		
Lengd	16,7	Breidd	6,1	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei		Heimildir				
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	407955,018	Isnet E	370489,308	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	HJH		Mótvægisáðgerðir				

Austan við ónefndan læk, beint austur af húsgrunni [2775] eru minjar sem samanstanda af einhvers konar grunni sem hefur stefnu vestur - austur og eru steyptir kantar kringum hann, að minnsta kosti að vestan og sunnan. Austan megin er tóftarbunga frá mannvirki sem hefur verið úr torfi og grjóti og stendur járnarusl upp úr henni. Tveir samhliða veggir hlaðnir úr grjóti liggja norður út frá grunninum með steyptu köntunum og kemur vestri veggurinn eins og framhald af steypta kantinum vestan megin. Í heimildum er ekki getið um býli á þessum stað. Líklega hafa þetta verið einhvers konar útihús frá Reykjakoti en steinsteypa bendir til þess að þetta séu alla vega ekki eldri minjar en frá því um 1900.

Nr.	2899-2777	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-15	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Steinsteypa	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti		Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Steypa	Gróður	Gras	Umhverfi	Í Skammadalsslæk í mynni Skammadals.		
Lengd	5,6	Breidd	5,3	Hæð	5	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG				
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	409655,288	Isnet E	371012,497	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Í örnefnalýsingu segir: „Í mynni Skammadals er stífla sem stíflar vatnið í Skammadalsslæk. Hún var gerð af hernum um 1942 og var til vatnsöflunar fyrir „Álafosshospital“ sem var braggasjúkrahús setuliðsins.“ Stíflan er steinsteyppt og myndar nú svolíttinn foss í læknum. Hún er heilleg og hefur minjagildi í tengslum við aðrar herminjar á svæðinu. Stíflan er utan nyrstu marka skipulagssvæðins en nálægt þeim og þarf að fara gætilega.

Nr.	2899-2778	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-4	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Upptún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Steinsteypa	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað		Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Efni	Steypa	Gróður		Umhverfi	Á hæð		
Lengd	11	Breidd	10,6	Hæð	2,0	Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG				
Túnakort	Nei	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408459,265	Isnet E	370956,978	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Í örnefnalýsingu segir: „Næst suðaustan við bæjarhúsin er Upptúnið. Liggur það í kringum og aftan við litla hæð en efst á henni er kaldavatnsgeymir og lítill kofi úr múrsteinum, hvort tveggja reist af setuliðinu í síðari heimsstyrjöldinni.“ Múrsteinskofinn er nú horfinn en ferhyrndur, steinsteypur vatnsgeymir er enn niðurgrafinn í hólnum, um 10 x 10 m að stærð og 2 m að hæð. Einungis efstu hlutarnir standa upp úr en vel sést í endana á honum sunnan og vestan megin. Einnig sést í norðurhlið geymisins. Þetta er mikið mannvirki sem vitnar um veru hersins á staðnum og hefur töluvert minjagildi sem slíkt. Vatnsgeymirinn er þó rétt utan skipulagssvæðisins og ætti ekki að vera í hættu.

Nr.	2899-2779	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-1	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Bæjarhóll	Tegund	Bæjarhóll	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Reykjakot	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	Vegna ábúðar		
Aldur		Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni	Torf og grjót	Gróður	Gras	Umhverfi	Upp við bílaplan		
Lengd	54,9	Breidd	41	Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.				
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408309,933	Isnet E	370677,62	Minjagildi	Mjög mikið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

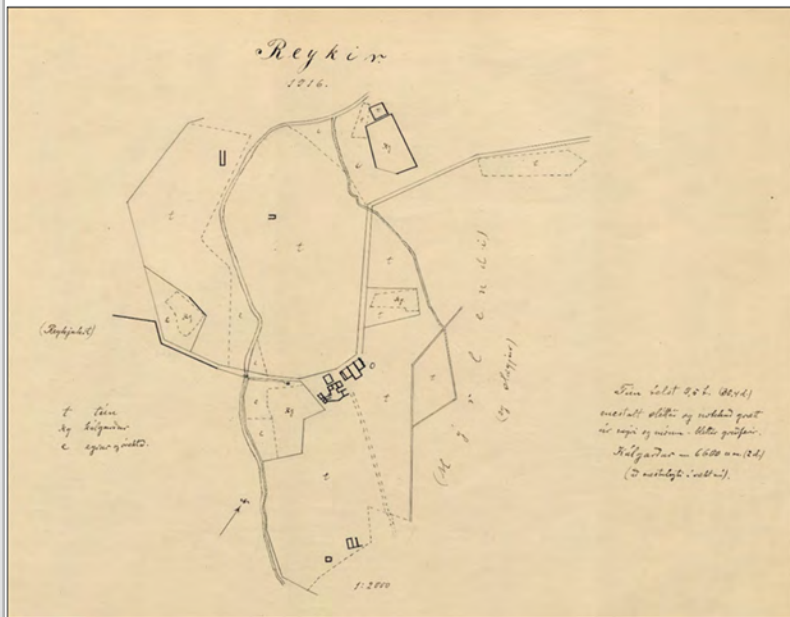
Þegar Björn Bjarnason byggði sér nýtt hús fyrir aldamótin 1900 á hann að hafa ort: „Nýtt er hús á nýjum stað og nefnist Reykjahvoll.“ Nýja íbúðarhúsið [2893], staðsett um 50 m frá gamla torfbænum í Reykjakoti, er væntanlega þríhólfá steinhús sem sést á túnakorti jarðarinnar árið 1916, staðsett fast sunnan við heimreið, þ.e. seinna vestan við Reykjaveg. Í túninu suðaustan við það eru tvö hús sem sennilega hafa verið úr torfi og grjóti. Hið vestra [2779] er þrískipt og gætu þar mögulega verið tóftir eldri bæjarins en hið eystra [2892] er sennilega frekar útihús. Reykjahvoll fór úr byggð einhvern tímann fyrir 1958 og í eyðijarðaskrá frá 1963 stendur: „Gamalt íbúðarhús úr steini, mjög lélegt. Peningshúsin eru gömul og ónothæf.“ Eldra bæjarstaði var staðsett við fyrri fornleifaskráningu en staðsetning er ekki örugg. Hið eina sem sést á yfirborði er hóll eða upphækkun í landslaginu. Miðað við ábúðarsöguna gætu leynst minjar í jörð á þessu svæði. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-2780	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-5/6	Jarðatalsnr.	251
Svæði	Reykjahvolstún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Vatnsból	Tegund	Niðurgröftur	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Vatnshola og Suðurhola	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Að hluta	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Er í túni		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG;				
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408260,095	Isnet E	370509,845	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	HJH	Mótvægisáðgerðir					

Á túnakorti Reykjakots frá árinu 1916 er heit laug sýnd í læk suðvestan bæjarins. Í örnefnalýsingu segir: „Suður af bænum voru vatnsból. Önnur holan var nefnd Vatnshola en þangað var sótt kalt vatn. Hin holan var nefnd Suðuhola. Þar var soðinn saltfiskur og þveginnt þvottur. Fólk kom frá nágrannabæjunum, Úlfarsfelli, Varmá, Helgafelli og Miðdal og fékk að þvo þvott í Suðuholu. Þar var stór steinn hvar fötin voru klöppuð og eftir það voru þau skoluð í Suðuholu. Þá kom fólk heim í kaffi. Þetta lagðist af um 1930. Um tólf ára gömul stúlka, Ragnheiður Bjarnadóttir, féll í Suðuholuna í myrkri og lést hún skömmu síðar af brunasárum sem hún fékk í hvernunum.“ Þessar vatnsholur eru ekki lengur sýnilegar í þeirri mynd sem þarna er lýst. Hins vegar er núna steinsteypt mannvirki með krana úr járni þar sem holurnar voru staðsettar og hefur ef til vill verið byggt ofan í eldra vatnsból. Líklega er mannvirkið með krananum tengt gróðurhúsi sem þarna er núna.

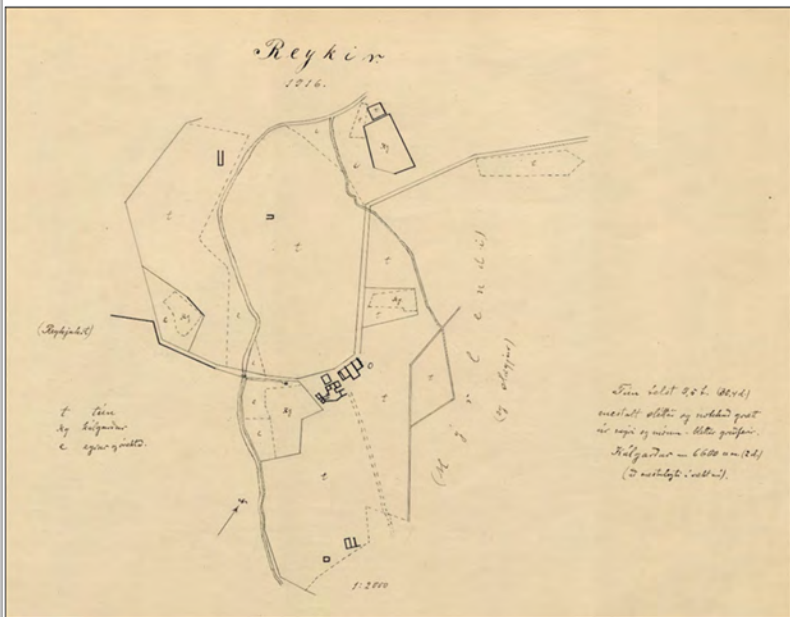
Nr.	2899-2873	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kálgarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408447,117	Isnet E	370862,242	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir					

Á túnakorti er kálgarður [2873] sýndur vestan við bæjarstæðið, sunnan traða [2876]. Annar kálgarður [2874] er í vesturjaðri túnsins, norðan við traðirnar, og sá þriðji [2875] norðan við bæjarstæðið, austur upp við götu [2694].

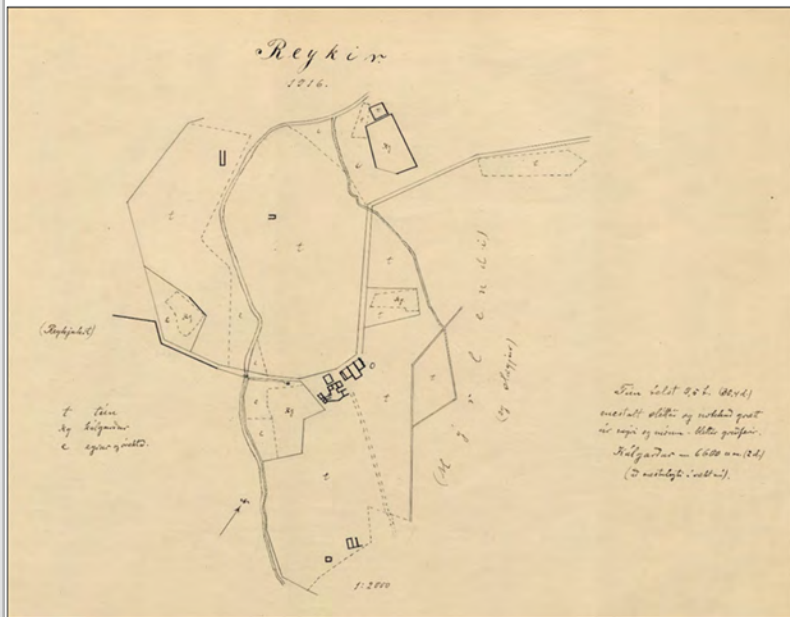
Nr.	2899-2874	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kálgarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408425,552	Isnet E	370701,062	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

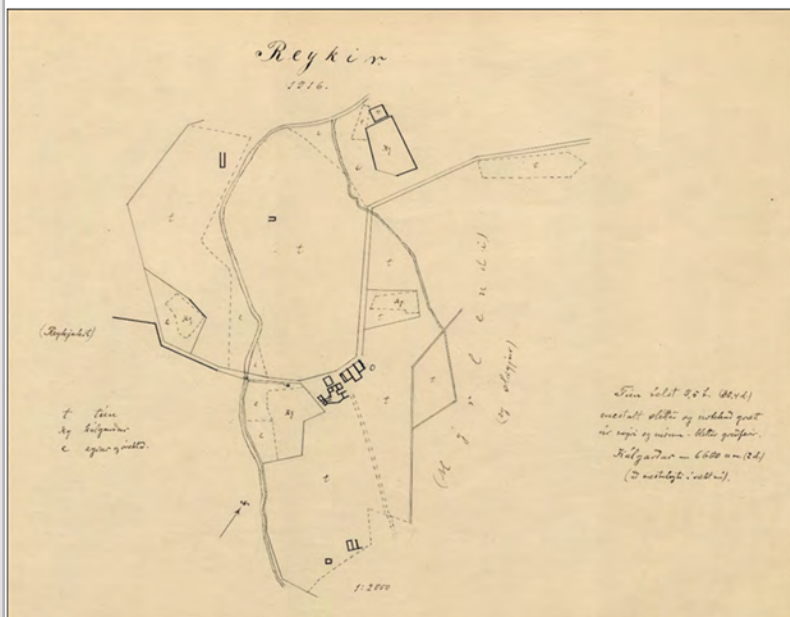
Á túnakorti er kálgarður [2873] sýndur vestan við bæjarstæðið, sunnan traða [2876]. Annar kálgarður [2874] er í vesturjaðri túnsins, norðan við traðirnar, og sá þriðji [2875] norðan við bæjarstæðið, austur upp við götu [2694].

Nr.	2899-2875	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kálgarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408600,994	Isnet E	370843,181	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir					

Á túnakorti er kálgarður [2873] sýndur vestan við bæjarstæðið, sunnan traða [2876]. Annar kálgarður [2874] er í vesturjaðri túnsins, norðan við traðirnar, og sá þriðji [2875] norðan við bæjarstæðið, austur upp við götu [2694].

Nr.	2899-2876	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Traðir	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni	Malbik	Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408466,358	Isnet E	370818,917	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Á túnakorti frá 1916 sést heimreið [2873] sem liggur frá Reyjakoti austur að bæjarhúsum á Suður-Reykjum og síðan áfram norður um túnið og beygir austur yfir læk sem rennur vestur í Varmá. Í örnefnalýsingu segir: „Austur yfir Upptúnið lágu Traðir en þær eru nú að mestu horfnar.“ Vegarstæði milli Reykja og Reyjakots virðist þó enn þá vera á svipuðum slóðum en vegurinn var breikkaður um 1940. Á túnakorti sést einnig gata [2694] sem liggur norðvestur yfir tún Reykja og beygir síðan austur yfir læk sem rennur vestur í Varmá og fram hjá görðum [2732]. Þessi gata er horfin en vegarstæðið austan lækjarins var í svipuðum farvegi og Skammadalsvegur nú.

Nr.

2899-2877

Bæjarnafn

Suður Reykir

Gömul nr.

Ekki skráð

Jarðatalsnr.

250

Svæði

Sveitarfélag

Mosfellsbær

Dagur

15.12.2021

Skráning

RT-RKT-HJH

Hlutverk

Útihús

Tegund

Heimild

Flokkur

Búsetuminjar

Sérheiti

Friðað

Já

Verkefni

Deiliskipulag Sólvellir

Ástand

Ekki sést til fornleifa

Hættumat

Hættuorsök

Aldur

Horfin

Já

Horfin ástæða

Sléttað yfir

Efni

Gróður

Undir vegi

Umhverfi

Lengd

Breidd

Hæð

Hleðslu umferð

Leið

Örnefnaskrá

Túnakort

Túnakort 1916

Heimildir

Mæling

Túnakort 1916

Isnet N

408571,733

Isnet E

370609,5

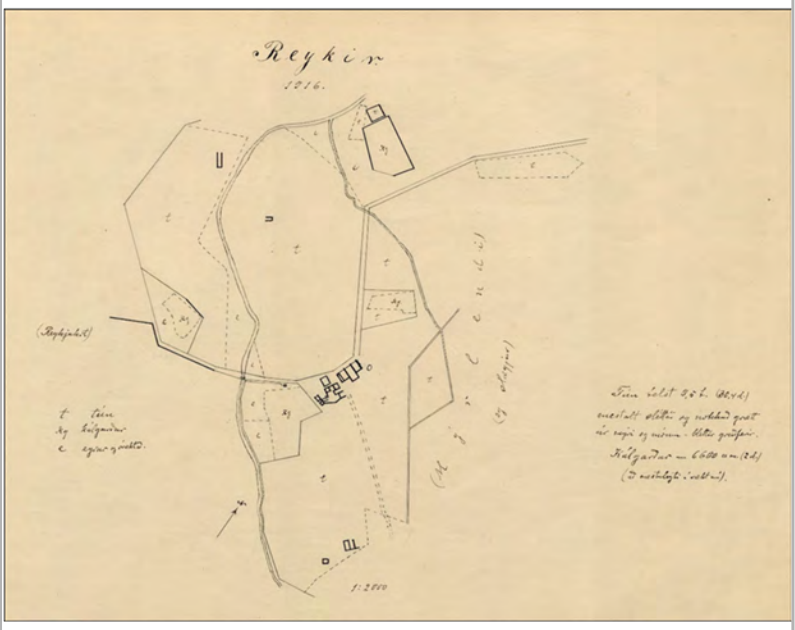
Minjagildi

Ekki metið

Ljósmyndari

Mótvægisaðgerðir

Tvær útihúsatóftir eru teiknaðar inn norðan í túni Reykja, önnur [2877] vestan við læk og opnast norður en hin [2879] austan við hann, opin í vestur. Þessar tóftir eru horfnar.

Nr.

2899-2878

Bæjarnafn

Suður Reykir

Gömul nr.

Ekki skráð

Jarðatalsnr.

250

Svæði

Niðurtún

Sveitarfélag

Mosfellsbær

Dagur

15.12.2021

Skráning

RT-RKT-HJH

Hlutverk

Útihús

Tegund

Heimild

Flokkur

Búsetuminjar

Sérheiti

Friðað

Já

Verkefni

Deiliskipulag Sólvellir

Ástand

Ekki sést til fornleifa

Hættumat

Hættuorsök

Aldur

Horfin

Já

Horfin ástæða

Vegna vegagerðar

Efni

Gróður

Undir veg

Umhverfi

Lengd

Breidd

Hæð

Hleðslu umferð

Leið

Örnefnaskrá

Túnakort

Túnakort 1916

Heimildir

Mæling

Túnakort 1916

Isnet N

408571,884

Isnet E

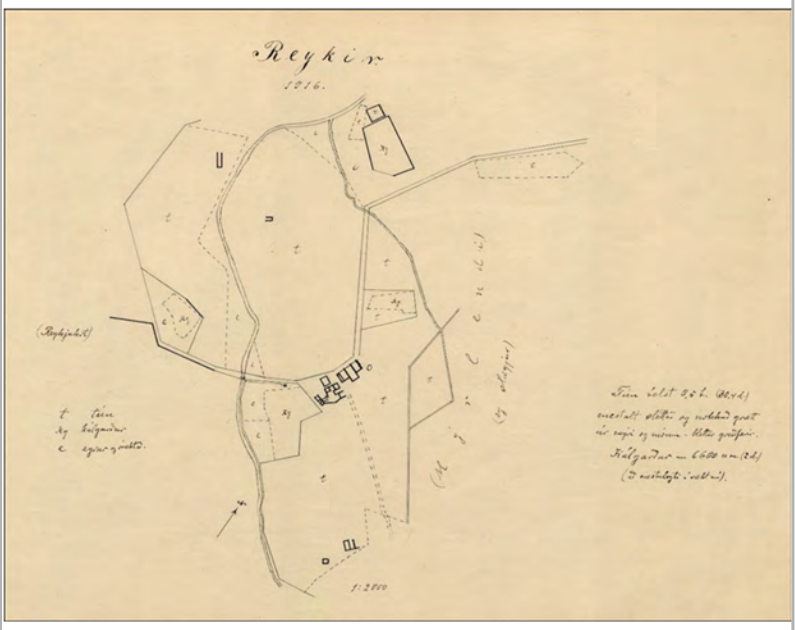
370690,72

Minjagildi

Ekki metið

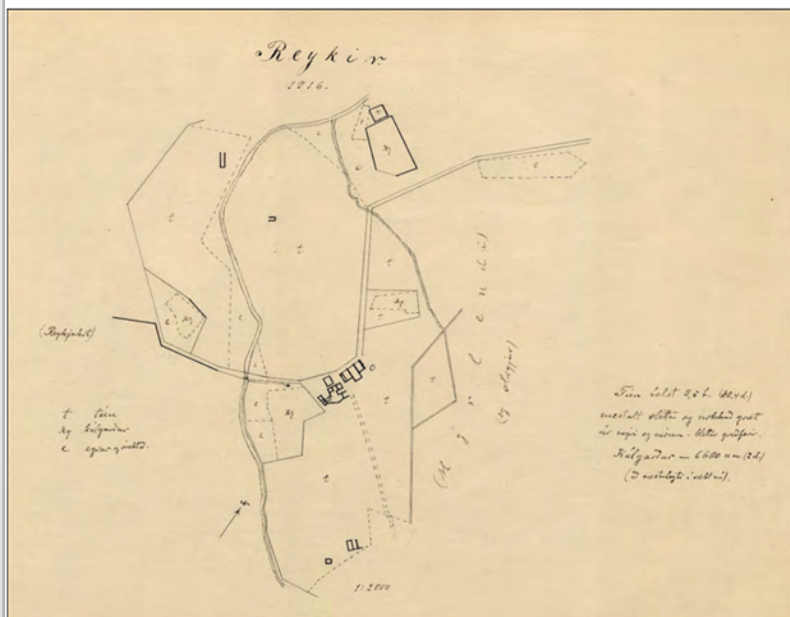
Ljósmyndari

Mótvægisaðgerðir

Tvær útihúsatóftir eru teiknaðar inn norðan í túni Reykja, önnur [2877] vestan við læk og opnast norður en hin [2879] austan við hann, opin í vestur. Þessar tóftir eru horfnar.

Nr.	2899-2879	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Útihús	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408377,592	Isnet E	370990,484	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

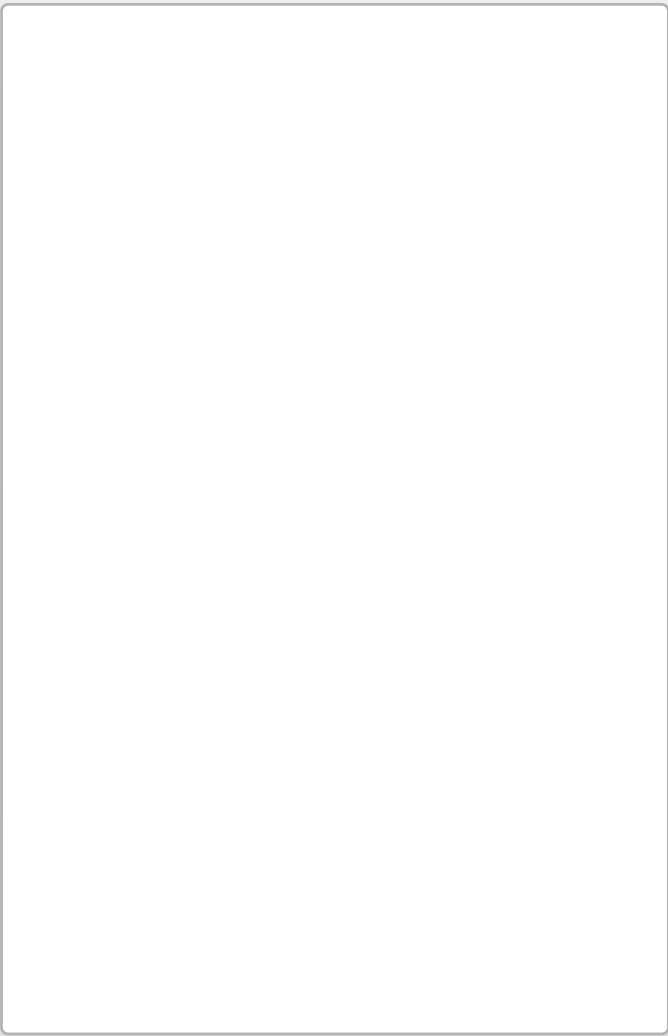
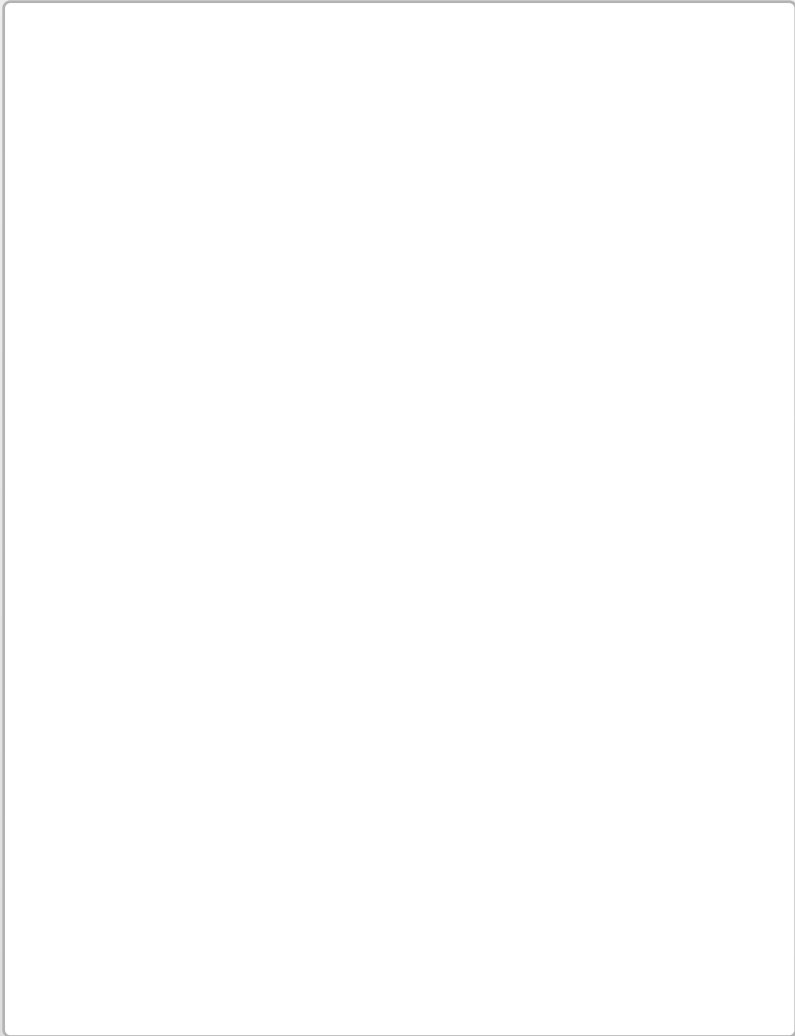

Á túnakorti eru tvö útihús í suðurenda túnsins, annað lítið og ferhyrnt [2879] en hitt tvískipt og stærra og er eystri hlutinn sýndur sem opin tóft [2880]. Ekkert sést lengur af þessum útihúsum.

Nr.	2899-2880	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Meðfram Hafravatnsvegi		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei		Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit			
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408499,706	Isnet E	370408,859	Minjagildi	Lítið		

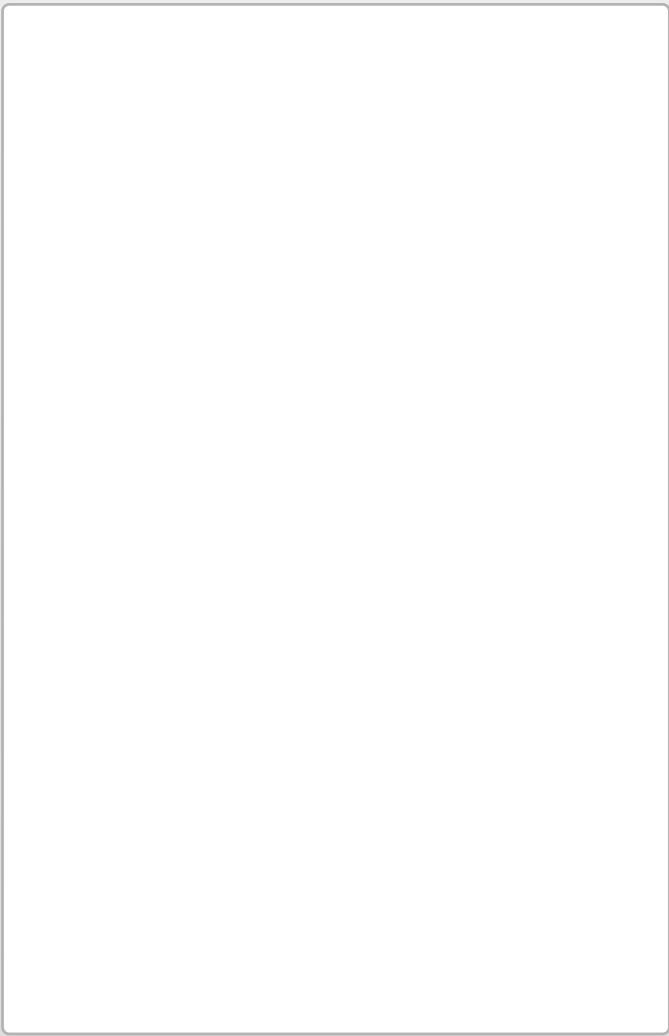
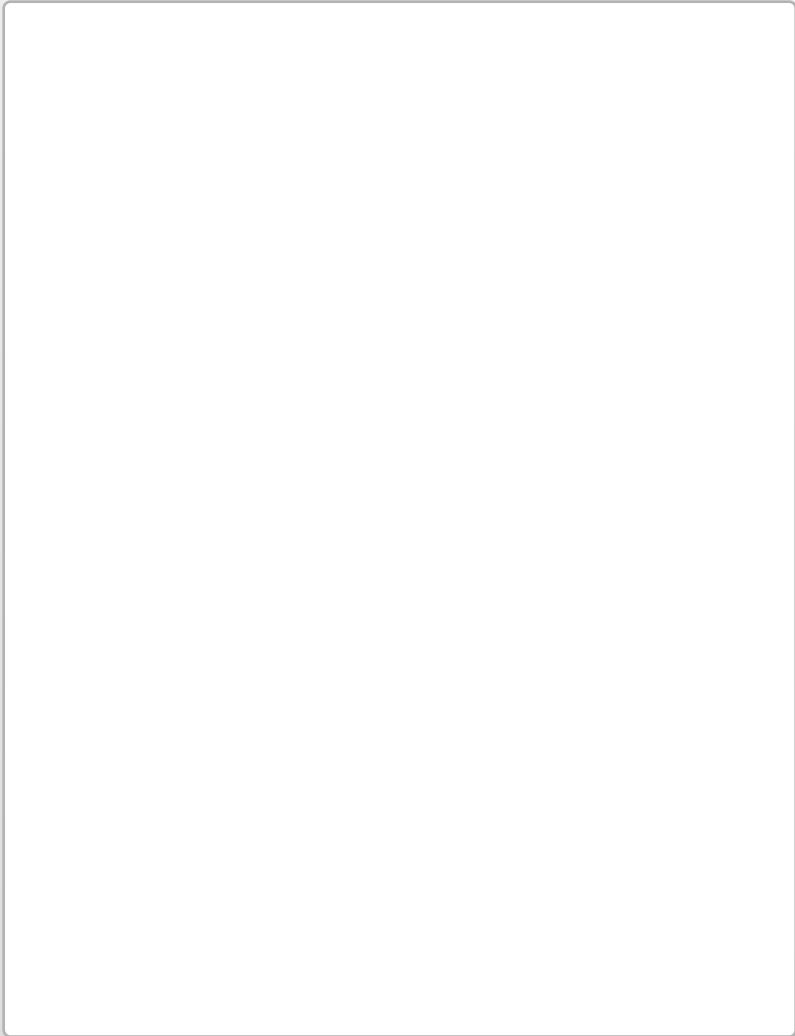
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir	
-------------	--	------------------	--

Nr.	2899-2880	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1940	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Meðfram Hafravatnsvegi		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið			Örnefnaskrá				
Túnakort	Nei		Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit			
Mæling	Uppmæling						
Isnet N	408499,706	Isnet E	370408,859	Minjagildi	Lítið		

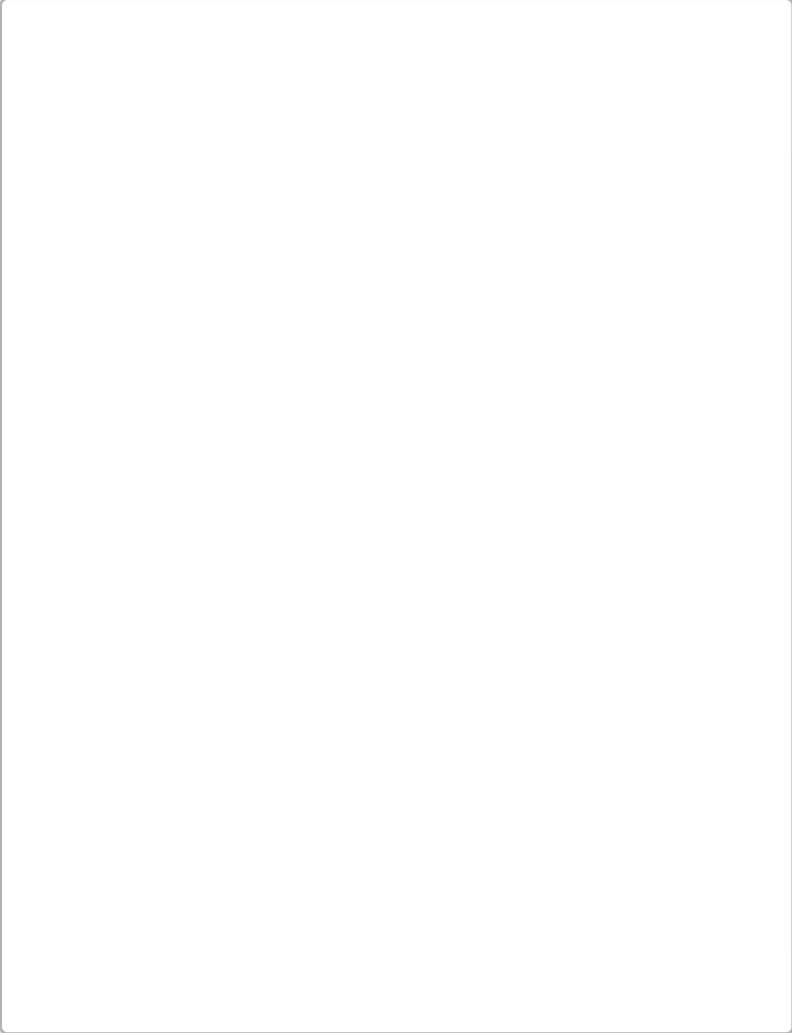
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir	
-------------	--	------------------	--

Nr.	2899-2881	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras	Umhverfi	Braggasvæðið, grasivaxinn bali s.
Lengd	9,8	Breidd	4,2	Hæð	
		Hleðslu umferð			
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Friðþór Eydal, Hersetan í Mosfellssveit		
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408553,534	Isnet E	370439,443	Minjagildi	Lítið

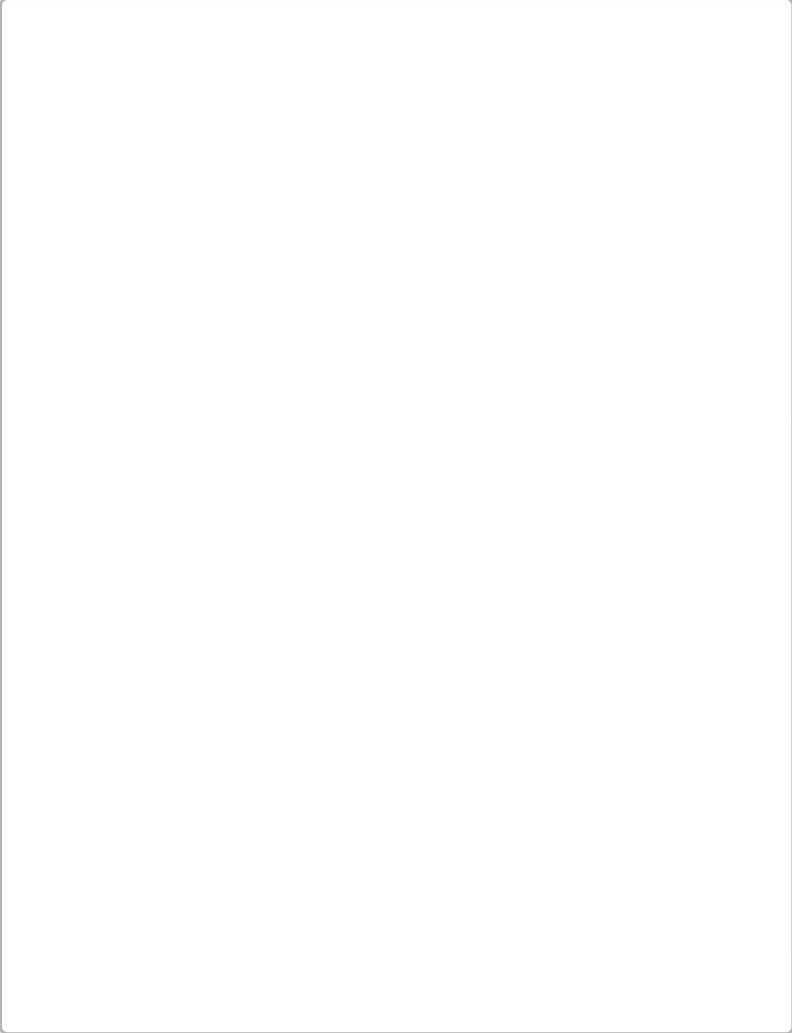
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir	
-------------	--	------------------	--

Norður af braggagrunni [2687] liggja ógreinilegar leifar af fleiri braggagrunnum [2880] meðfram Hafravatnsvegi. Einn þeirra [2881] sést mjög skýrt við hringtorgið.

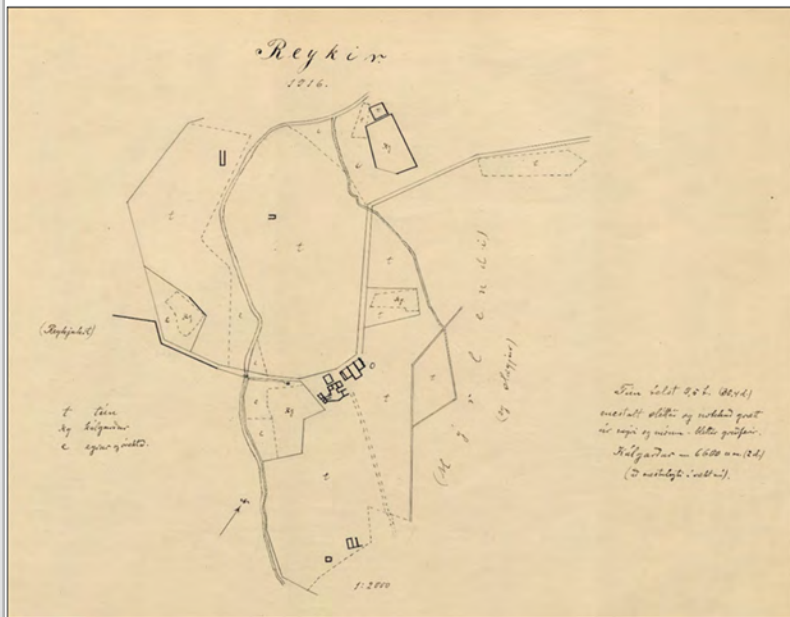
Nr.	2899-2882	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-12	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	13.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Braggi	Tegund	Húsgrunnur	Flokkur	Herminjar		
Sérheiti	Lambton Park	Friðað	Nei	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Vel greinanlegar minjar	Hættumat	Mikil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1940	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Efni		Gróður	Gras. mosi	Umhverfi	
Lengd	13,1	Breidd	6,9	Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir			
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408316,783	Isnet E	370316,34	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Einn fjögurra braggagrunnar í þyrpingu, með stefnu norðvestur – suðaustur.

Nr.	2899-2883	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Útihús	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408409,973	Isnet E	370998,179	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Á túnakorti eru tvö útihús í suðurenda túnsins, annað lítið og ferhyrnt [2879] en hitt tvískipt og stærra og er eystri hlutinn sýndur sem opin tóft [2883]. Ekkert sést lengur af þessum útihúsum.

Nr.	2899-2884	Bæjarnafn	Stekkjarkot	Gömul nr.	252-1	Jarðatalsnr.	252
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Býli	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Stekkjarkot	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
Leið				Örnefnaskrá	Ö-Reykjahvoll og Sólvellir MG.
Túnakort	Nei	Heimildir			
Mæling	Uppmæling				
Isnet N	408234,54	Isnet E	370390,258	Minjagildi	
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Á herforingjaráðskorti frá 1909 er eyðibýlið Stekkjarkot merkt inn fast vestan við tún Reykjakots og ónefndan læk sem rennur meðfram túninu. Staðsetning kotsins hefur verið á reiki því samkvæmt örnefnalýsingu Reykjahvols og Sólvalla var það miklu lengra í norðvestur, vestan við Stekkjargilslæk: „Úr Stekkjargili kemur Stekkjargilslækur og fellur niður í Varmá. Niður af Stekkjargili til norðausturs skammt frá læknum stóð býlið Stekkjarkot. Tættur þess hafa sést fram að þessu.“ Engin tóft er þó norðaustur frá gílinu eins og þarna er lýst. Í fyrri fornleifaskráningu var með hliðsjón af örnefnalýsingu talið að Stekkjarkot væri staðsett við Stekkjargilslæk. Líklegra virðist að staðsetningin sem gefin er upp á herforingjaráðskortinu sé réttari. Ekkert sést þó heldur af býlinu á yfirborði en minjar gætu leynst undir sverði. Tveir staðir koma til greina fyrir staðsetningu. (Sjá meira í skýrslu).

Nr.2899-2885BæjarnafnReykjakotGömul nr.Ekki skráðJarðatalsnr.251

SvæðiSveitarfélagMosfellsbærDagur15.12.2021SkráningRT-RKT-HJH

HlutverkLeiðTegundGataFlokkurSamgönguminjar

SérheitiFriðaðJáVerkefniDeiliskipulag Sólvellir

ÁstandIllgreinanlegar fornleifarHættumatHættuorsök

AldurHorfinAð hlutaHorfin ástæða

EfniMalarlagGróðurUmhverfi

LengdBreiddHæðHleðslu umferð

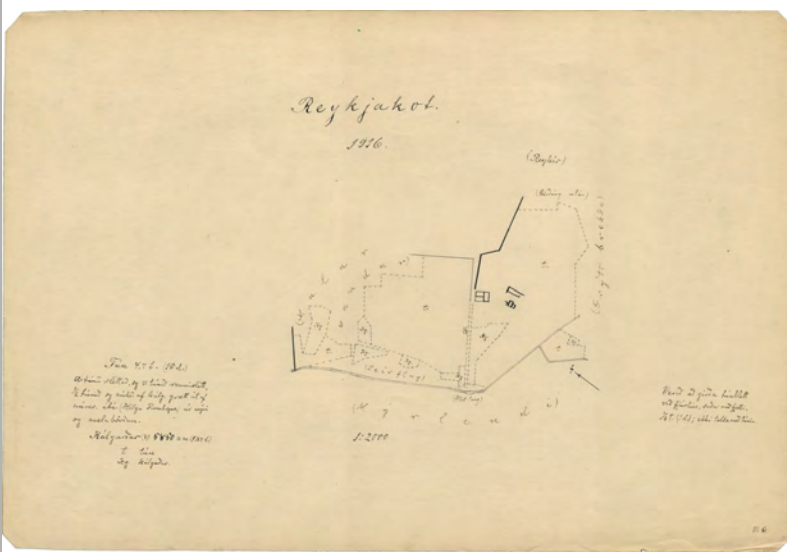
LeiðÖrnefnaskrá

TúnakortTúnakort 1916Heimildir

MælingTúnakort 1916

Isnet N408317,761Isnet E370589,655MinjagildiMjög mikið

LjósmyndariMótvægisáðgerðir

Á túnakorti Reykjakots liggur gata suðvestur um túnið frá bænum að heitri laug [2780] í túnjaðrinum.

Nr.	2899-2887	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-10	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	12.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Nátthagi	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Ekki vitað
Efni		Gróður	Gras, mosi	Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort		Heimildir			
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	408437,426	Isnet E	371091,751	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Í örnefnalýsingu segir: „Norðaustan við Upptúnið og handan við veginn austur með Reykjafjalli er Nátthagi. Nátthagi eru brekkur sem hafa eins og nafnið bendir til lengst af verið bithagar. Þar var lítil rétt, suðaustast í stykkinu við tröðina og tóftarbrot. Árið 1985 reisti Jón M. Guðmundsson þar einangrunar- og útungunarstöð fyrir alifugla. Samkvæmt Guðmundi Jónssyni er réttin enn til staðar. Húsið sem Jón faðir hans reisti er þó nokkuð frá henni.“ Þessar minjar sjást þó ekki lengur á yfirborði núna.

Nr.	2899-2888	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-6	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur		Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Traðir	Tegund	Heimild	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

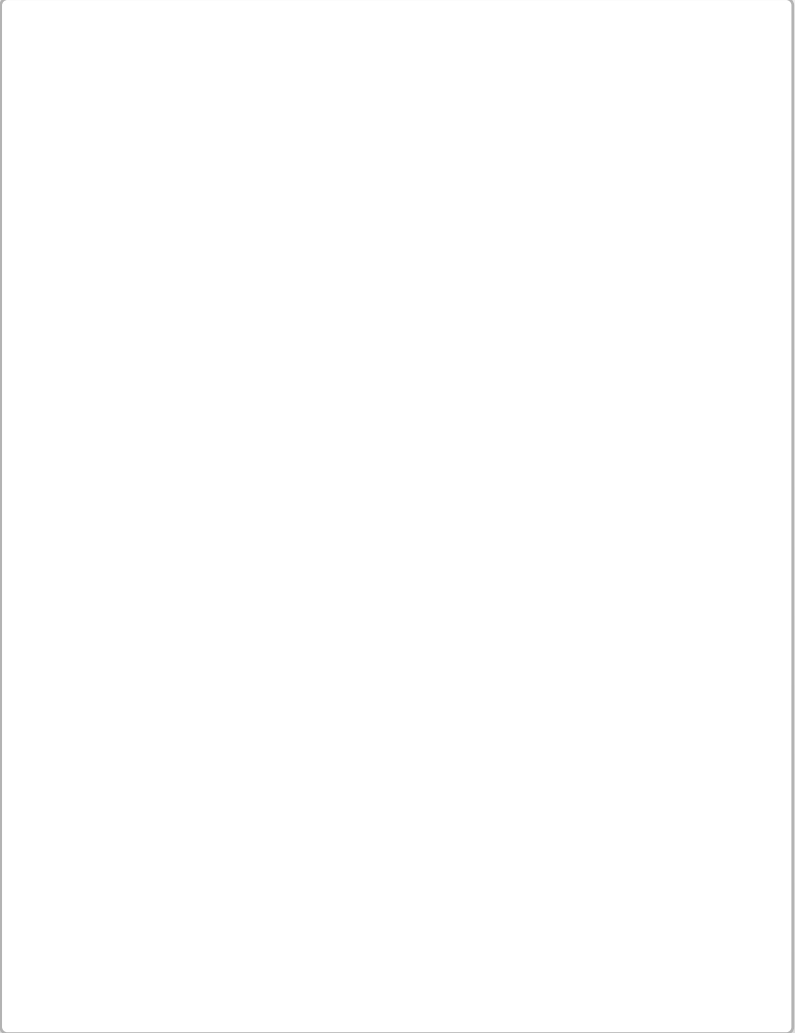
Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir		
Efni		Gróður	Gras,tún	Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið				Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG		
Túnakort	Túnakort 1916			Heimildir			
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408472,769	Isnet E	370967,842	Minjagildi	Ekki metið		

Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir	
-------------	--	------------------	--

Auk þess liggja traðir eða suðaustur um túnið og eru það líklega þær sem lýst er í örnefnalýsingu: „Austur yfir Upptúnið lágu Traðir en þær eru nú að mestu horfnar.“ Enn má sjá móta ógreinilega fyrir þeim en þær liggja framhjá vatnsgeymi [2778] frá stríðsárunum sem er þarna í Upptúninu.

Nr.	2899-2889	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-31	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Laug	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Reykjalaug	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna vegagerðar
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Nei	Heimildir	Herforingaráðskort 1908		
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	408395,279	Isnet E	370726,749	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Reykjalaug var fræg heitavatnsuppspretta að Suður-Reykjum sem víða er nefnd í heimildum fyrri alda. Skúli Magnússon landfógeti segir: Á Suður-Reykjum er „laug, sem notuð er til baða.“ Í Ferðabók Eggerts Ólafssonar og Bjarna Pálssonar frá 1752-1775 er laugin sýnd á korti og henni lýst: „Reykjalaug heitir lítil, heit uppspretta í austanverðri Mosfellssveit. Vatnið í henni er léttara en í köldum uppsprettum. Það er tært og bragðlaust. Ekki er það heitara en svo, að hægt er að halda hendi niðri í því.“ Samkvæmt fornleifaskráningu árið 1980 og upplýsingum heimamanna var Reykjalaug fyllt upp af hernum og lenti undir vegi [2876] milli bæjanna Reykja og Reykjahvols 1940. „Laugin var hlaðin úr grjóti um 3 1/2 metri í þvermál og dýpst 2 - 2 1/2 metri en vatnshæð rúmlega 1 metri. Hlaðnar tröppur niður og hlaðinn stuttur bekkur þar. Reykjalaug var ekki notuð til baða á þessari öld svo vitað sé en þangað var sótt vatn að bænum á Reykjahvoli til þvotta. Einnig var dælt vatni í fjósið á Reykjahvoli úr lauginni.“ (Sjá meira í skýrslu).

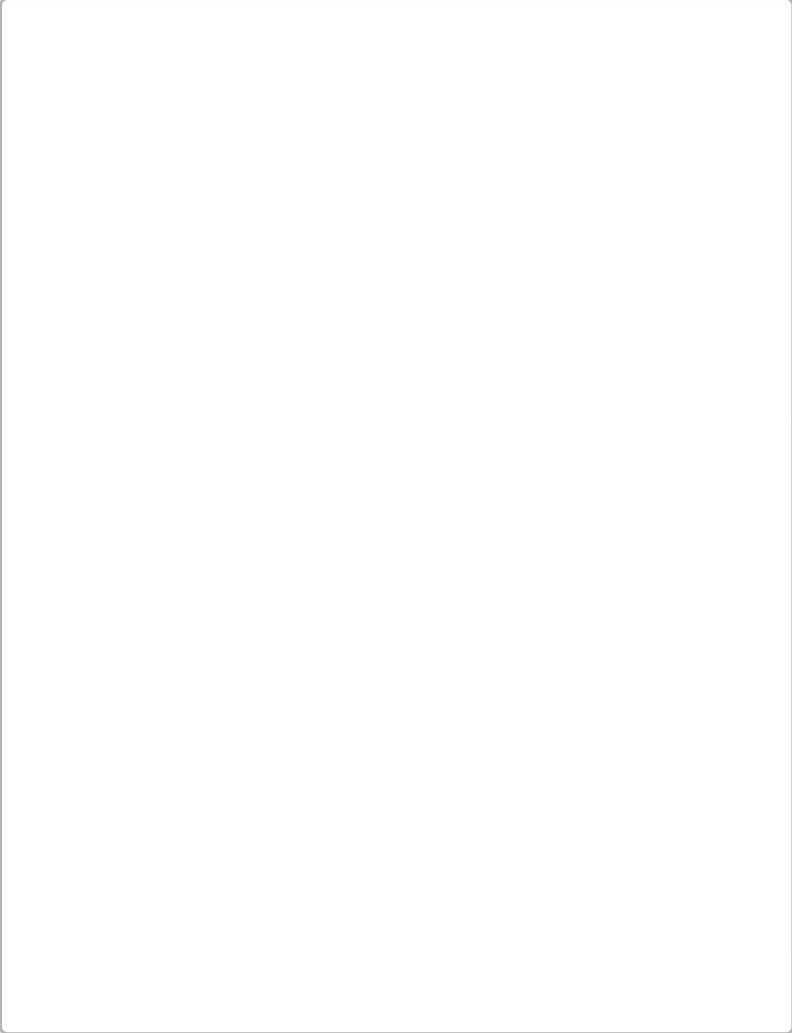
Nr.	2899-2890	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-2	Jarðatalsnr.	250
Svæði	Austurtún	Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Leikvöllur	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Potthóll	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til minja		Hættumat		Hættuorsök		
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða			
Efni		Gróður	Tún	Umhverfi	Tún		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið				Örnefnaskrá	Ö-Norður-Reykir MG;		
Túnakort				Heimildir			
Mæling	Loftmynd						
Isnet N	408595,515	Isnet E	370891,329	Minjagildi	Ekki metið		
Ljósmyndari				Mótvægisáðgerðir			

Í örnefnalýsingu segir: „Norðaustur af bæjarhúsunum á Reykjum eru Austurflatir eða Austurtún, áður kallaðar Austurmýrar. Þær voru ræktaðar upp á árunum 1920 -1930. Í austurhluta þessa svæðis var melhóll sem kallaður var Potthóll, nú í ræktuðu túni. Það tún var nefnt Sigurðarteigur. Nafnið er dregið af því að þar léku börn sér með potta og pönnur en auk þess var gríðarstór pottur úr jární grafinn niður í hólinn. Jóhanna Hafliðadóttir, föðursystir Ingibjargar Pétursdóttur á Reykjum, stundaði nokkuð verkun á hval og sauð þá rengi á útihlóðum í þessum stóra potti.“ Þessar hlóðir hafa ekki fundist.

Nr.	2899-2891	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-33	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur		Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Upphitun	Tegund	Heimild	Flokkur	Iðnminjar		
Sérheiti	Amsturdamshver	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna byggingar
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
		Hleðslu umferð			
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG		
Túnakort		Heimildir	„Saga Álafoss fyrstu árin“, 9-10.		
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	409327,026	Isnet E	370536,688	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Í virðingargjörð sem fram fór að Álafossi 1916 kemur fram að verksmiðjuhús klæðaverksmiðjunnar voru hituð upp með vatni frá Amsturdamhver í landi Suður-Reykja. Hann var einnig nefndu Amsturdamlaug eða Amsturdam eins og hjáleigan. Hverinn stóð þó þar sem elsti hluti aðalhúss Reykjalundar reis síðar eða alllangt frá bæjarhúsum á hjáleigunni Amsturdam.

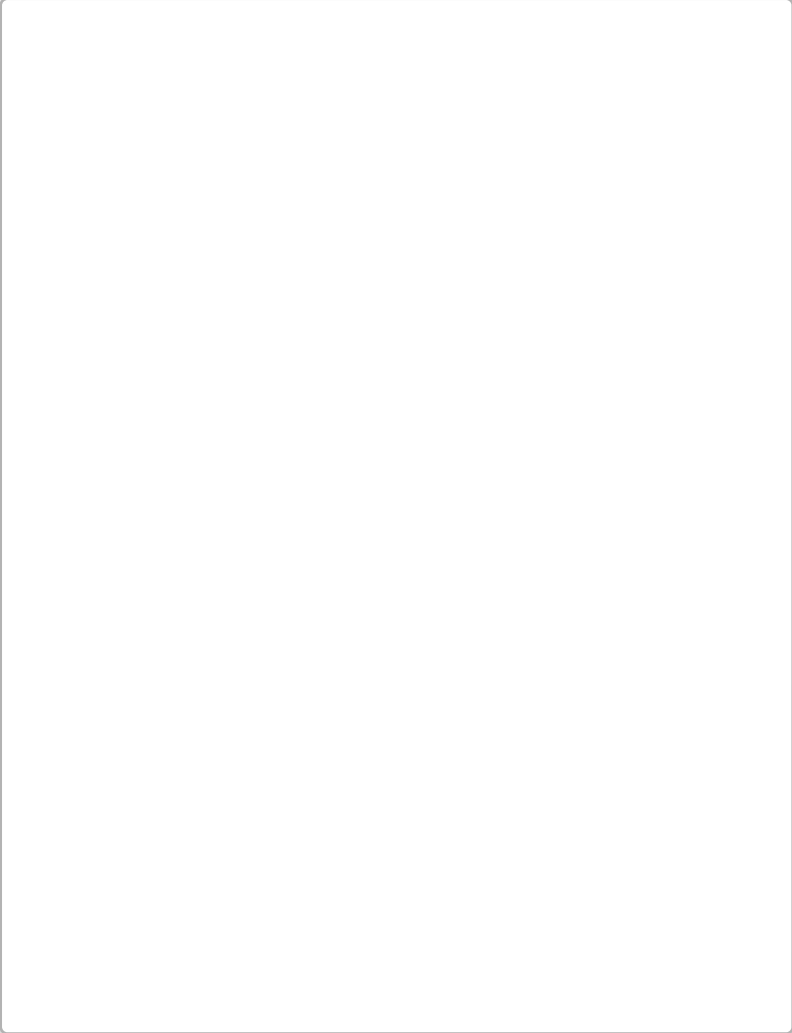
Nr.	2899-2892	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.		Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag		Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Útihús	Tegund	Þúst	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök			
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna vegagerðar		
Efni		Gróður		Umhverfi	Í túni Reykjakots/Reykjahvols		
Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá					
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir					
Mæling	Túnakort 1916						
Isnet N	408317,926	Isnet E	370689,655	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir					

Þegar Björn Bjarnason byggði sér nýtt hús fyrir aldamótin 1900 á hann að hafa ort: „Nýtt er hús á nýjum stað og nefnist Reykjahvoll.“ Nýja íbúðarhúsið [2893], staðsett um 50 m frá gamla torfbænum í Reykjakoti, er væntanlega þríhólfa steinhús sem sést á túnakorti jarðarinnar árið 1916, staðsett fast sunnan við heimreið, þ.e. seinna vestan við Reykjaveg. Í túninu suðaustan við það eru tvö hús sem sennilega hafa verið úr torfi og grjóti. Hið vestra [2779] er þrískipt og gætu þar mögulega verið tóftir eldri bæjarins en hið eystra [2892] er sennilega frekar útihús. Reykjahvoll fór úr byggð einhvern tímann fyrir 1958 og í eyðijarðaskrá frá 1963 stendur: „Gamalt íbúðarhús úr steini, mjög lélegt. Peningshúsin eru gömul og ónothæf.“ Eldra bæjarstæði var staðsett við fyrri fornleifaskráningu en staðsetning er ekki örugg. Hið eina sem sést á yfirborði er hóll eða upphækkun í landslaginu. Miðað við ábúðarsöguna gætu leynst minjar í jörð á þessu svæði og þarf að hafa það hugfast við framkvæmdir. Þetta er utan við suðurmörk

Nr.	2899-2893	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	251-1	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur		Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Býli	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

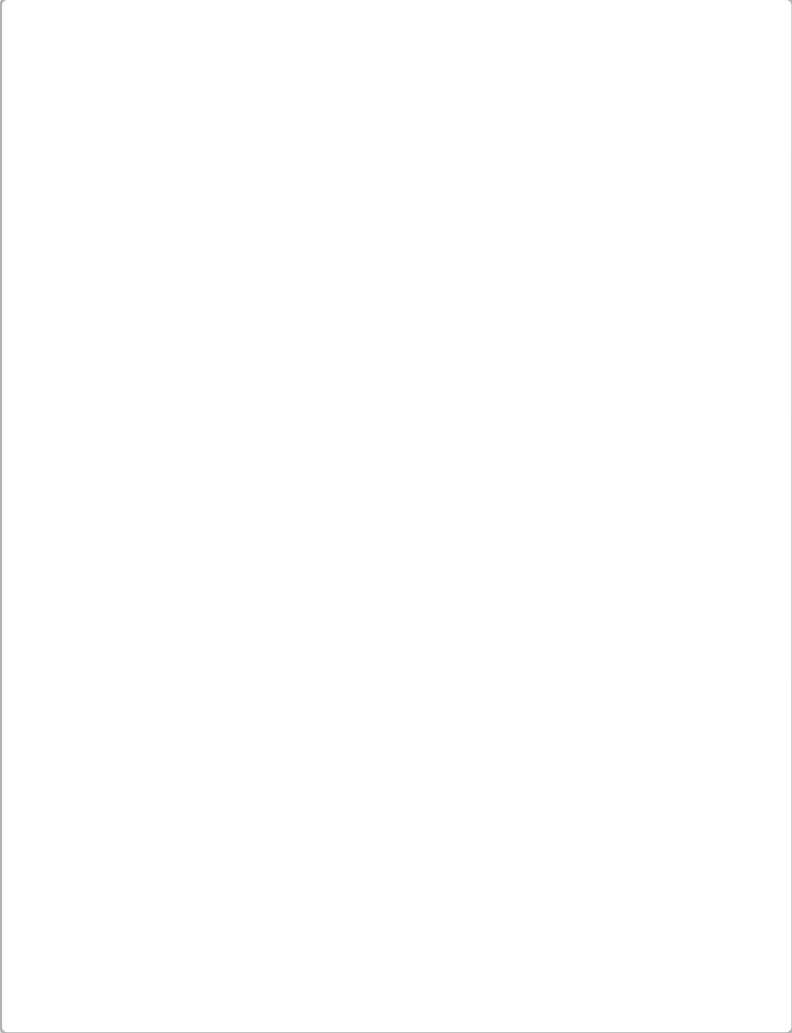
Ástand		Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir			
Mæling	Túnakort 1916				
Isnet N	408351,999	Isnet E	370644,612	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Þegar Björn Bjarnason byggði sér nýtt hús fyrir aldamótin 1900 á hann að hafa ort: „Nýtt er hús á nýjum stað og nefnist Reykjahvoll.“ Nýja íbúðarhúsið [2893], staðsett um 50 m frá gamla torfbænum í Reykjakoti, er væntanlega þríhólfa steinhús sem sést á túnakorti jarðarinnar árið 1916, staðsett fast sunnan við heimreið, þ.e. seinna vestan við Reykjaveg. Reykjahvoll fór úr byggð einhvern tímann fyrir 1958 og í eyðijarðaskrá frá 1963 stendur: „Gamalt íbúðarhús úr steini, mjög lélegt. Peningshúsín eru gömul og ónothæf.“ (Sjá meira í skýrslu).

Nr.	2899-2894	Bæjarnafn	Suður Reykir	Gömul nr.	250-32	Jarðatalsnr.	250
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	12.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Upphitun	Tegund	Heimild	Flokkur	Iðnminjar		
Sérheiti	Tunnuhver	Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

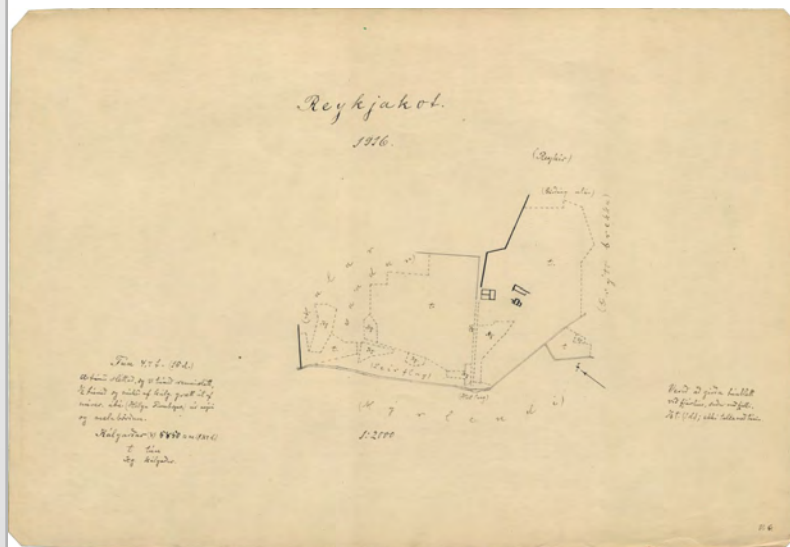
Ástand	Ekki sést til minja	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Vegna vegagerðar
Efni		Gróður		Umhverfi	
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá	Ö-Suður-Reykir MG		
Túnakort		Heimildir			
Mæling	Loftmynd				
Isnet N	409016,958	Isnet E	370945,791	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

Í örnefnalýsingu segir: „Talið er víst að árið 1910 hafi nýtt íbúðarhús á Suður-Reykjum verið hitað upp með hveravatni. Þá byggði bóndinn þar, Stefán Jónsson frá Dunkárbakka í Dölum, íbúðarhús úr steinsteypu og leiddi í það sjálfrennandi vatn úr svonefndum Tunnuhver um 500 metra vegalengd. Auk þess rann vatnið í fjósið og þaðan í vermireiti. Tunnuhver, sem nú er löngu þornaður, var efst í brekkunni neðan og suðvestan Skammadalshliðs og er nú kominn undir Skammadalsveg. Á korti eftir Tom Barth er hann nefndur Aðalhver (Barth, Tom F. W.). Oddný Helgadóttir á Ökrum segir að aðalhverirnir hafi verið þar sem gróðurhúsin eru við Bjarg.“

Nr.	2899-2895	Bæjarnafn	Reykjakot	Gömul nr.	Ekki skráð	Jarðatalsnr.	251
Svæði		Sveitarfélag	Mosfellsbær	Dagur	15.12.2021	Skráning	RT-RKT-HJH
Hlutverk	Kálgarður	Tegund	Heimild	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Deiliskipulag Sólvellir		

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	Í túni Reykjakots/Reykjahvols
Lengd		Breidd		Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir			
Mæling	Túnakort 1916				
Isnet N	408488,492	Isnet E	370414,546	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Nr. Bæjarnafn Gömul nr. Jarðatalsnr.
Svæði Sveitarfélag Dagur Skráning
Hlutverk Tegund Flokkur
Sérheiti Friðað Verkefni

Ástand Hættumat Hættuorsök

Aldur Horfin Horfin ástæða

Efni Gróður Umhverfi

Lengd Breidd Hæð Hleðslu umferð

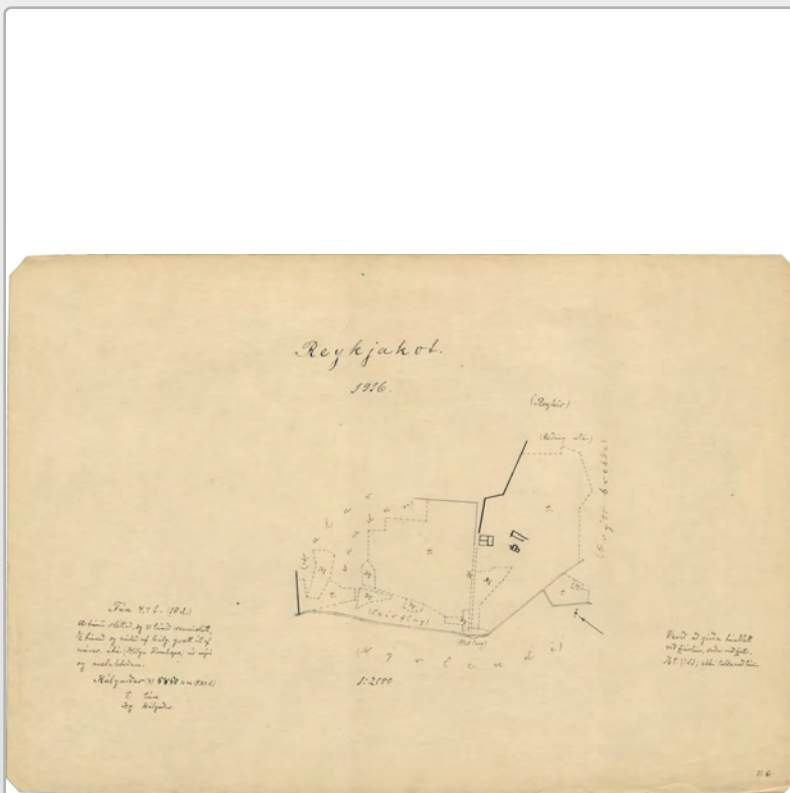
Leið Örnefnaskrá

Túnakort Heimildir

Mæling

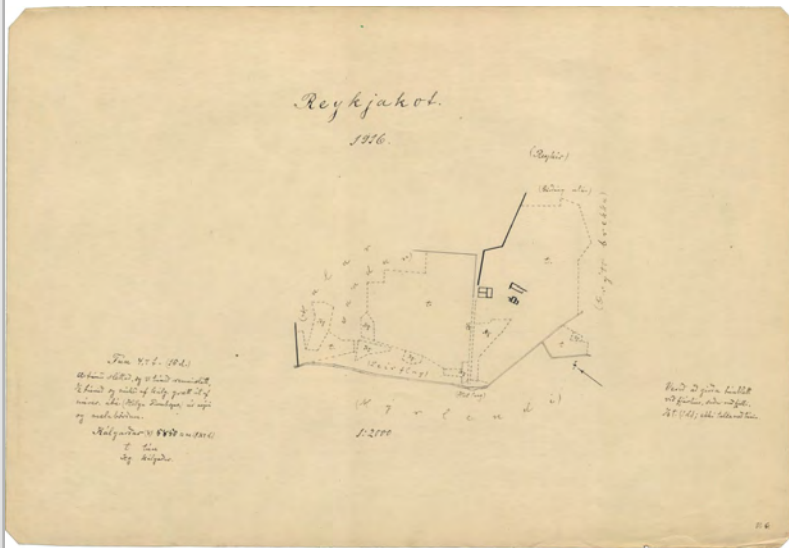
Isnet N Isnet E Minjagildi

Ljósmyndari Mótvægisaðgerðir

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	Í túni Reykjakots/Reykjahvols
Lengd		Breidd		Hæð	
				Hleðslu umferð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir			
Mæling	Túnakort 1916				
Isnet N	408434,939	Isnet E	370468,042	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í lauginna.

Nr. Bæjarnafn Gömul nr. Jarðatalsnr.
Svæði Sveitarfélag Dagur Skráning
Hlutverk Tegund Flokkur
Sérheiti Friðað Verkefni

Ástand Hættumat Hættuorsök

Aldur Horfin Horfin ástæða

Efni Gróður Umhverfi

Lengd Breidd Hæð Hleðslu umferð

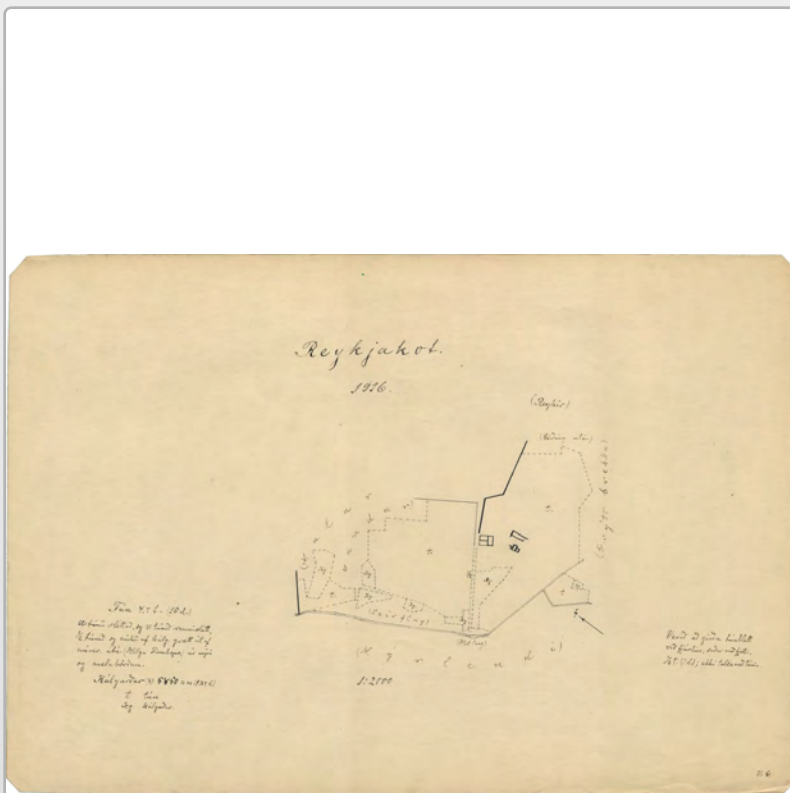
Leið Örnefnaskrá

Túnakort Heimildir

Mæling

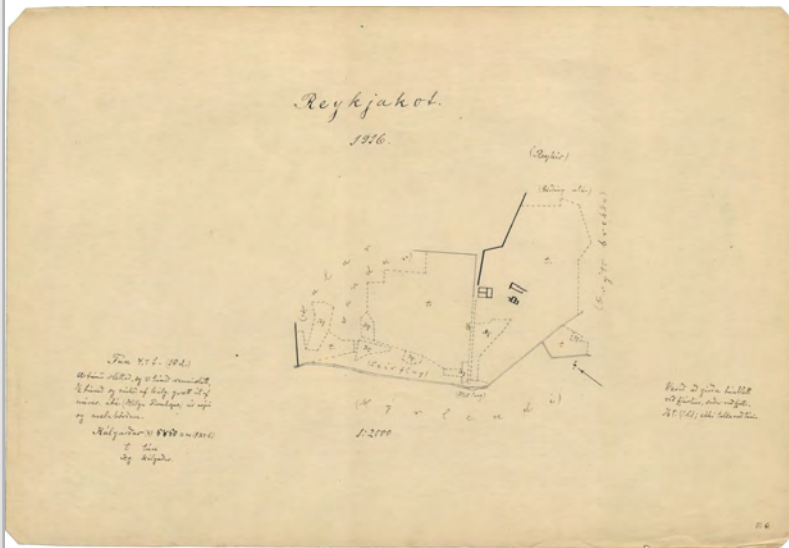
Isnet N Isnet E Minjagildi

Ljósmyndari Mótvægisaðgerðir

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Ástand	Ekki sést til fornleifa	Hættumat		Hættuorsök	
Aldur		Horfin	Já	Horfin ástæða	Sléttað yfir
Efni		Gróður		Umhverfi	Í túni Reykjakots/Reykjahvols
Lengd		Breidd		Hæð	
Leið		Örnefnaskrá			
Túnakort	Túnakort 1916	Heimildir			
Mæling	Túnakort 1916				
Isnet N	408303,961	Isnet E	370558,896	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisáðgerðir			

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Nr. Bæjarnafn Gömul nr. Jarðatalsnr.
Svæði Sveitarfélag Dagur Skráning
Hlutverk Tegund Flokkur
Sérheiti Friðað Verkefni

Ástand Hættumat Hættuorsök

Aldur Horfin Horfin ástæða

Efni Gróður Umhverfi

Lengd Breidd Hæð Hleðslu umferð

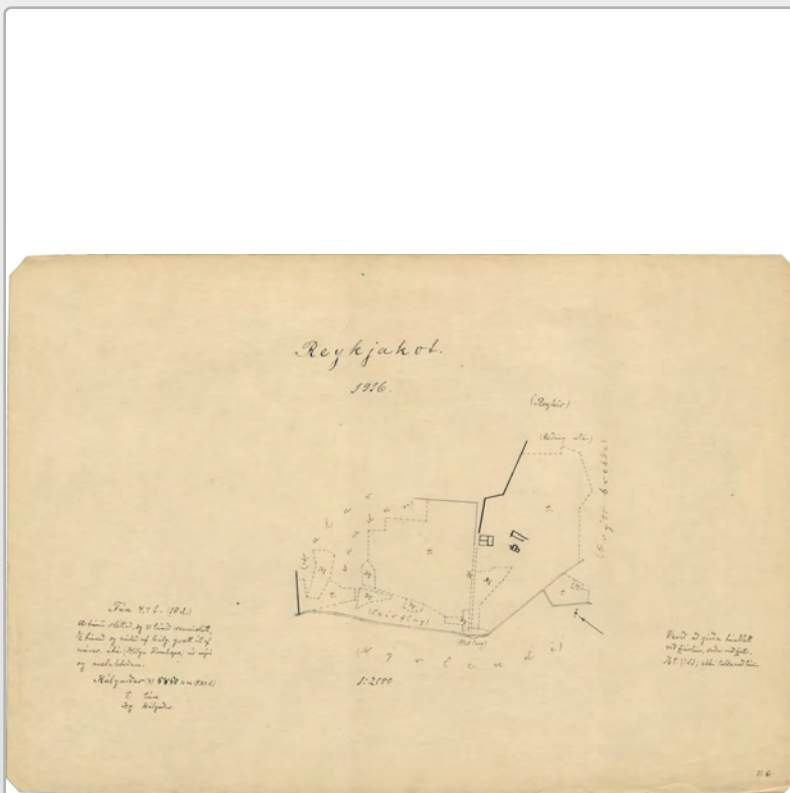
Leið Örnefnaskrá

Túnakort Heimildir

Mæling

Isnet N Isnet E Minjagildi

Ljósmyndari Mótvægisaðgerðir

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910]. Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Nr. Bæjarnafn Gömul nr. Jarðatalsnr.
Svæði Sveitarfélag Dagur Skráning
Hlutverk Tegund Flokkur
Sérheiti Friðað Verkefni

Ástand Hættumat Hættuorsök

Aldur Horfin Horfin ástæða

Efni Gróður Umhverfi

Lengd Breidd Hæð Hleðslu umferð

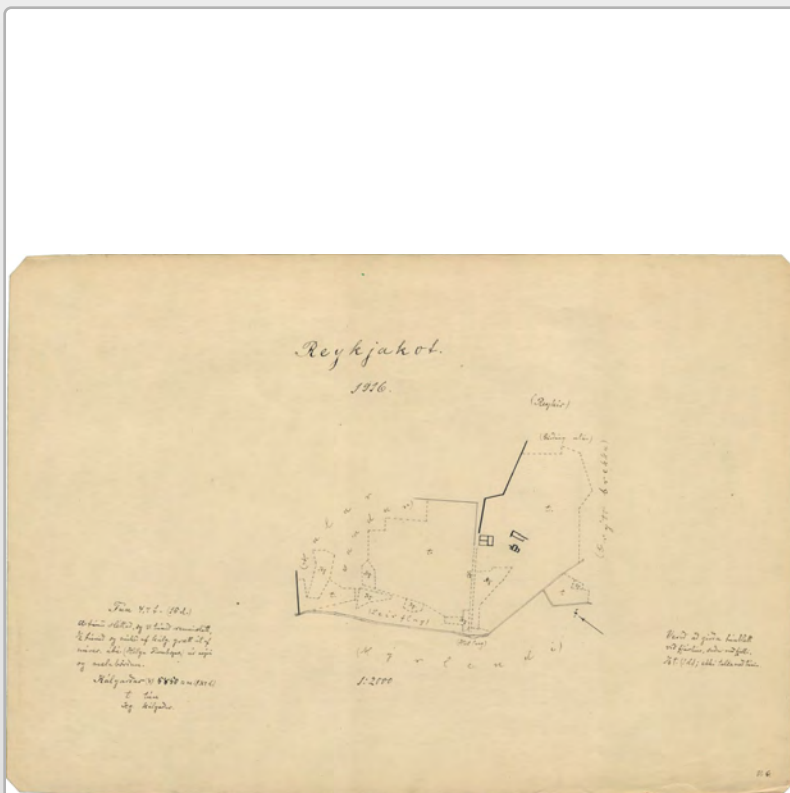
Leið Örnefnaskrá

Túnakort Heimildir

Mæling

Isnet N Isnet E Minjagildi

Ljósmyndari Mótvægisaðgerðir

Kálgarðar [2899-2895 / 2896 / 2897 / 2898 / 2899 / 2908 / 2909 / 2910] Átta kálgarðar eru merktir inn á túnakort Reykjakots, þrír [2899 / 2908 / 2909] þeirra upp við götu [2885] sem liggur að heitri laug [2780], einn [2910] í suðurjaðri túnsins og fjórir [2895 / 2896 / 2897 / 2898] í norðvesturhluta túnsins, meðfram læk sem rennur í laugina.

Nr. Bæjarnafn Gömul nr. Jarðatalsnr.
Svæði Sveitarfélag Dagur Skráning
Hlutverk Tegund Flokkur
Sérheiti Friðað Verkefni

Ástand Hættumat Hættuorsök

Aldur Horfin Horfin ástæða

Efni Gróður Umhverfi

Lengd Breidd Hæð Hleðslu umferð

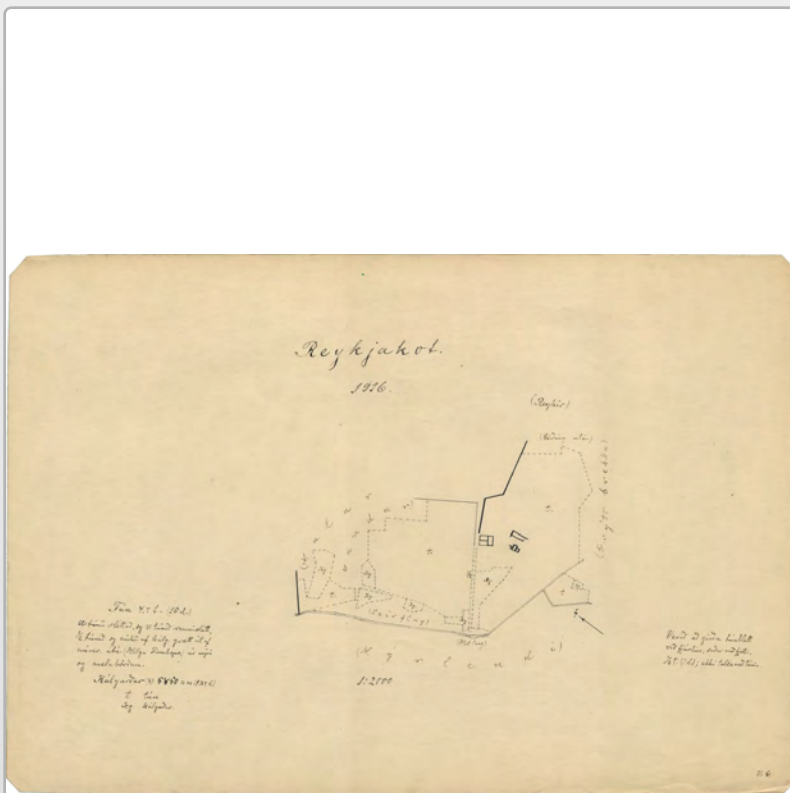
Leið Örnefnaskrá

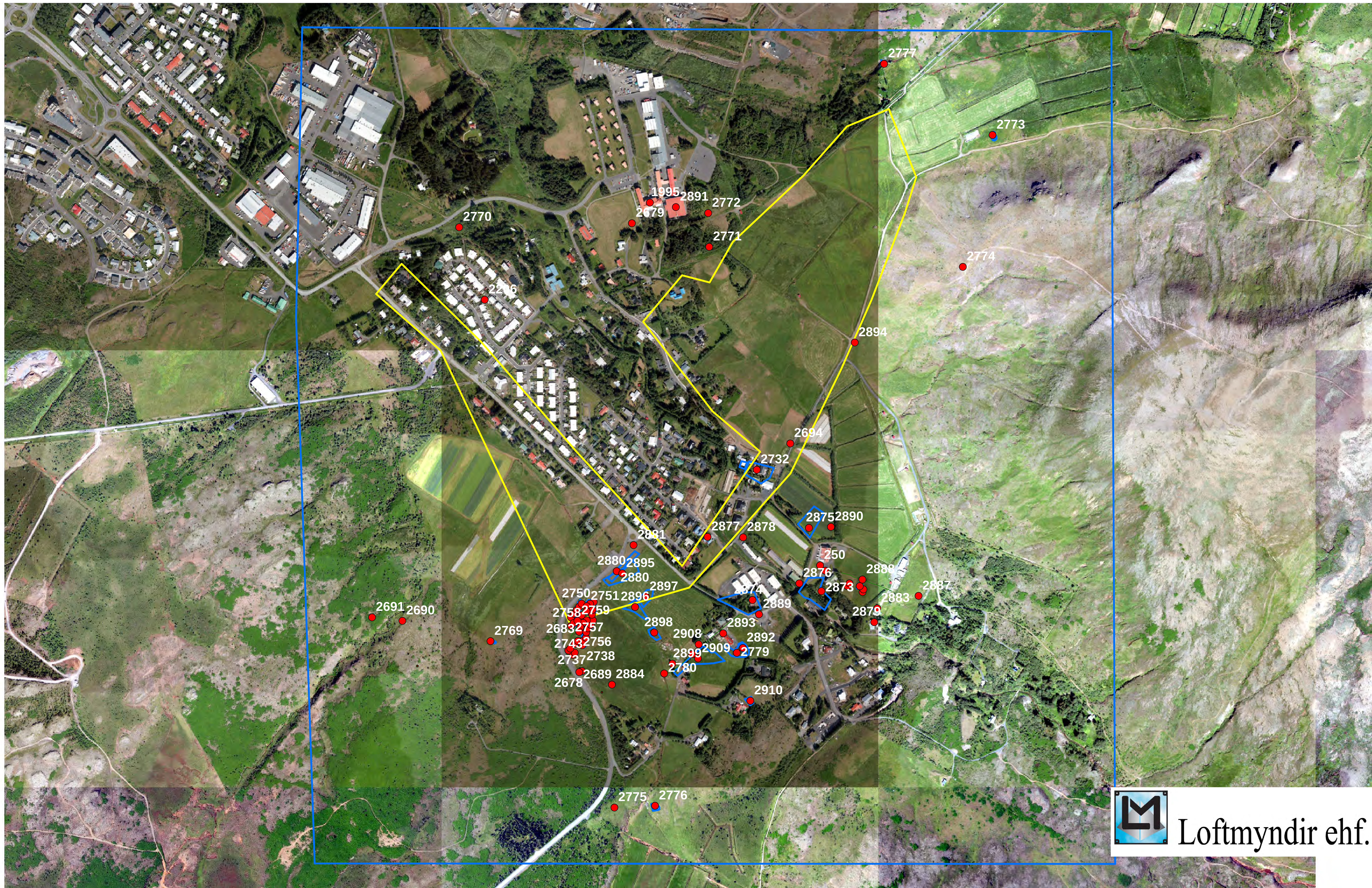
Túnakort Heimildir

Mæling

Isnet N Isnet E Minjagildi

Ljósmyndari Mótvægisaðgerðir

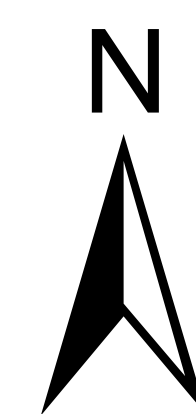

 Loftmyndir ehf.

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir
Yfirlitskort fornleifar innan og utan svæðis

0 100 200 400 600 800 metrar

Antikva ehf.

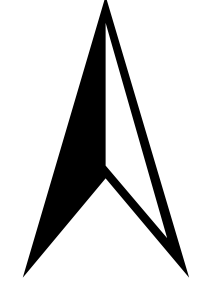
Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir

Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021

Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

 Loftmyndir ehf.

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir Reykjakot og Syðri Reykir	03060120180240metrar	N 	Antikva ehf.
			Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir
			Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021
			Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

Fornleifar og herminjar

●

Herminjar

●

Fornleifar

●

Horfna minjar

Horfna minjar

Skipulagssvæði 2899

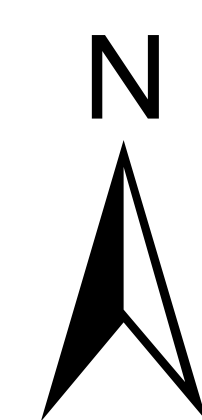
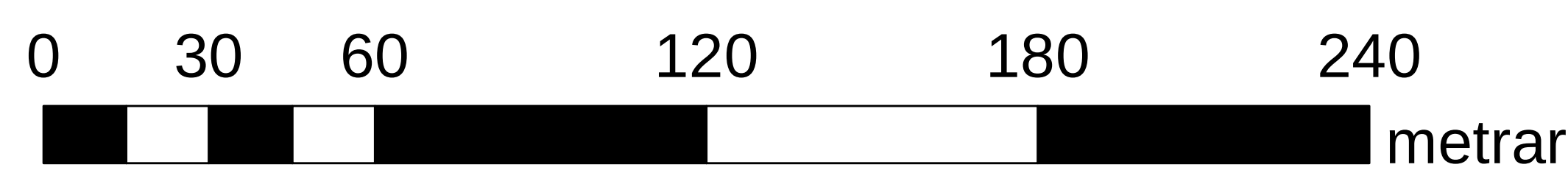
Loftmyndir ehf.

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir Reykjakot og Syðri Reykir	03060120180240metrar	N 	Antikva ehf.
			Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir
			Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021
			Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

Loftmyndir ehf.

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir
Reykjakot og Syðri Reykir

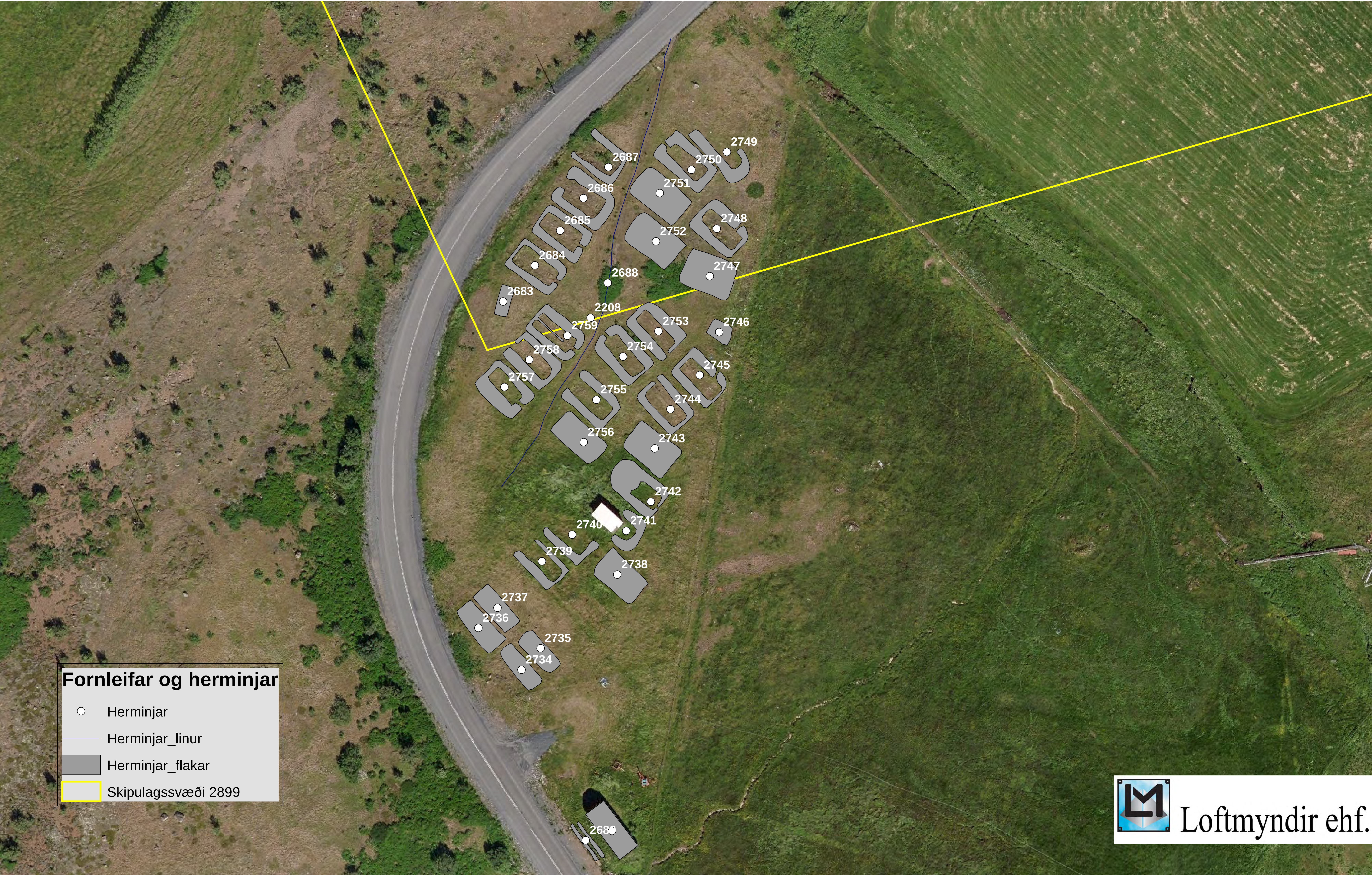

Antikva ehf.

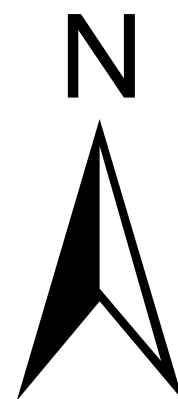
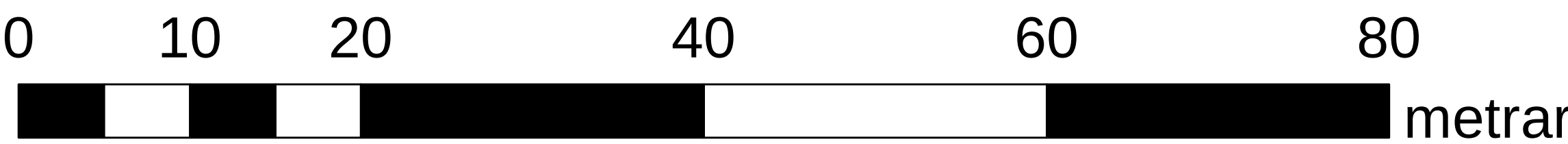
Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir

Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021

Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

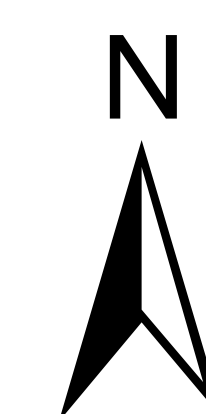
Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir
Herminjar Camp Lambton Park

Antikva ehf.
Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir
Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021
Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir
Minjar fyrir utan Syðri Reykir

Antikva ehf.

Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir

Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021

Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

Fornleifaskráning Deiliskipulag Sólvellir Minjar fyrir utan Reykjakot				Antikva ehf.
				Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir
				Skráning: HJH, RKT Vettvangsvinna desember 2021
				Verknúmer Minjastofnun Íslands:2899

Antikva

Minjar [2691] og [2690]
Stekkjarkot og stekkur

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. jan. 2022

Antikva

[2769]
Tóft og niðurgröftur

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. jan. 2022

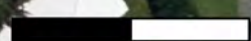
Loftmyndir ehf.

2770

0 10 20 m

Antikva

Tóft [2770]
Varmá

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
25. janúar 2022

Loftmyndir ehf.

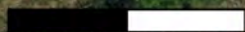

2772

2771

0 10 20 m

Antikva

Minjar[2771] og [2772]
Vatnstankur og útihús frá
Amsterdam

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. janúar 2022

Antikva

[2773]
Skotgröf

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. jan. 2022

Loftmyndir ehf.

2774

0 7.5 15 m

Antikva

[2774]
Skotbyrgi

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. jan. 2022

Loftmyndir ehf.

2775

2776

0 10 20 m

Antikva

Minjar[2775]og [2776]

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. janúar 2022

2777

0 7.5 15 m

Antikva

[2777]
Stífla

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. jan. 2022

Loftmyndir ehf.

Antikva

Vatnstankur[2778]
Suður-Reykir

Vettvangsskráning: Hermann Hjartarson
13. des. 2021
Kortagerð: Hermann Hjartarson
26. janúar 2022